

ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΤΟΣ ΝΑ' | ΤΕΥΧ. Α' | ΑΘΗΝΑΙ, Ι. ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ 14, Τ. 140-ΤΗΛ. 718-308 | 1/15 ΑΥΓΟΥΣΤΙΟΥ 1977 | ΑΡΙΘ. 15-16

ΕΠΙ ΤΗ ΚΟΙΜΗΣΕΙ ΤΗΣ ΘΕΟΜΗΤΟΡΟΣ

«*Ἄσατε λαοί, τῇ Μητρὶ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν, ἄσατε· σήμερον γὰρ τὴν δόξοτον ψυχὴν αὐτῆς, εἰς τὰς ἀχράντους παλάμας, τοῦ ἐξ αὐτῆς σαρκωθέντος ἄνευ σπορᾶς, παρατίθωσιν· ᾧ καὶ προσβενύει ἀδιαλείπτως, δωρηθῆναι τῇ οἰκουμένῃ, εἰρήνην καὶ τὸ μέγα ἔλεος.*»
(*Ἰδιόμελον τῆς Κοιμήσεως*).

1. Ὁ εὐσεβὴς ὑμνογράφος καὶ λάτρης τῆς Παναγίας μητρός τοῦ Κυρίου Θεοφάνης, πιθανώτατα ὁ Γραπτὸς (778-11/10/845), ὁ διὰ τὰ εἰκονολατρικά του φρονήματα διωχθεὶς καὶ παντοιοτρόπως τυραννηθεὶς ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Λέοντος Ε' τοῦ Ἀρμενίου (813/20) καὶ ὑπὸ τοῦ Θεοφίλου (829/42), ὁμοῦ μετὰ τοῦ εὐσεβοῦς ἀδελφοῦ του Θεοδώρου, περιεκτικώτατα συμπεριέλαβεν εἰς τὸ θαυμάσιον ἀνωτέρω ἰδιόμελόν του, τὸ μὲν τὸ περὶ τῆς Θεοτόκου δόγμα, ἥτοι τῆς ἀειπαρθενίας, τῆς ἀσπόρου συλλήψεως καὶ γεννήσεως τοῦ Υἱοῦ καὶ Λόγου τοῦ Θεοῦ καὶ τέλος τὸ τῆς Κοιμήσεως καὶ παραδόσεως τῆς παναγίας ψυχῆς Αὐτῆς εἰς τὰς ἀχράντους παλάμας τοῦ Υἱοῦ καὶ Θεοῦ Αὐτῆς. Ἀλλὰ συγχρόνως συγκαλεῖ τοὺς ἀνά τὴν οἰκουμένην χριστιανικοὺς λαοὺς εἰς ἀπόδοσιν τῆς ὀφειλομένης λατρευτικῆς τιμῆς εἰς τὴν Θεομήτορα, ἥτις ἔκτοτε κατέστη ἡ προσβενύουσα παρὰ τῷ Θεανθρώπῳ Υἱῷ καὶ Θεῷ τῆς, ἵνα δωρησθῆται τῇ «οἰκουμένῃ» εἰρήνην, ἔλεοῦσα καὶ συγχωροῦσα τὰς ἀνομίας καὶ ἁμαρτίας πάντων ἡμῶν.

2. Μυστήριον ἐκφεύγον τὴν ἀνθρωπίνην κατάληψιν ἢ διὰ τῆς Παρθένου Μαρίας

σάρκωσις τοῦ Υἱοῦ καὶ Λόγου τοῦ Θεοῦ! Μυστήριον ἢ Ἀειπαρθενία τῆς Θεοτόκου! Μυστήριον καὶ ἢ ἐκ τῶν ἐπιγείων εἰς τὰ ἐπουράνια Μετάστασις Αὐτῆς! Καλούμεθα οἱ πιστοὶ νὰ ἐορτάσωμεν τὰ «ἐπικήδεια»! Τίνος; Τῆς «Κυριοτόκου» Μαρίας, τῆς δωρησάσης τῷ κόσμῳ τὴν πηγὴν τῆς Ζωῆς καὶ τὸν ἐξουσιαστὴν τοῦ Θανάτου! Καλούμεθα οἱ πιστοὶ νὰ πανηγυρίσωμεν τὰ «διαβατήρια» τῆς Παναγίας Παρθένου ἐκ τῆς προσκαιρίου εἰς τὴν αἰώνιον καὶ μακαρίαν Ζωὴν! Ζωὴ καὶ Θάνατος! Δύο ἀντιτιθέμεναι ἔννοιαι, ἀλλὰ καὶ πραγματικότητες! Θάνατος καὶ Ζωὴ! Θάνατος, ἡ γέφυρα, ἡ ἄγουσα ἐκ τῆς προσκαιρίου ζωῆς εἰς τὴν αἰώνιον καὶ μακαρίαν Ζωὴν! Γῆ εἶναι τὸ ἀνθρώπινον σῶμα καὶ εἰς τὴν γῆν ἐπανέρχεται. Καὶ κατὰ τὸν Ἐκκλησιαστήν: «*Καὶ ἐπιστρέφει ὁ χοῦς ἐπὶ τὴν γῆν, ὡς ἦν καὶ τὸ πνεῦμα ἐπιστρέφει πρὸς τὸν Θεόν, Ὃς ἔδωκεν αὐτό*» (Ἐκκλ. 2,7). Καὶ ἐν τῇ Γενέσει ὁ Θεὸς διὰ τοῦ Μωυσέως ἐπιλέγει: «*Γῆ εἶ, καὶ εἰς γῆν ἀπελεύσῃ*» (Γεν. 3,19), δικαίως κρίνων ὁ Θεὸς διὰ τὴν πτώσιν των τοὺς πρωτοπλάστους.

3. Ἐὰν θελήσωμεν νὰ ρίψωμεν ἐν βλέμμα εἰς τὰ καθ' ἡμᾶς καὶ ἐμβαθύνοντες φιλοσοφήσωμεν πως εἰς τὰ τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς, θὰ ἀναγνωρίσωμεν ὅτι πᾶν τὸ γεννώμενον θνήσκει. Ἐγγύτερον δὲ θὰ εἴμεθα εἰς τὰ πράγματα, ἂν ἐν ἀληθείᾳ ὁμολογήσωμεν ὅτι γεννώμεθα διὰ νὰ ἀποθάνωμεν, ὡς ἐὰν σκοπὸς τοῦ βίου ἦτο ὁ θάνατος, πρὸς ὃν κατατείνωμεν ἀνά πᾶσαν στιγμὴν καὶ ὥραν! Ἀλλὰ διὰ τὸν πιστὸν χριστιανὸν ὁ θάνατος δὲν εἶναι τὸ τέρμα τῆς ζωῆς, ἀλλ' ἡ ἀρχὴ τῆς ἐν

πνεύματι ζωής, τῆς ἀληθινῆς καὶ μακαρίας ζωῆς. Φαινομενικῶς πάντες οἱ ζῶντες ἄνθρωποι ἀποτελοῦμεν τὴν δημιουργικὴν ἔκφρασην τοῦ πνεύματος, τοῦ παρὰ τοῦ πανσθενοῦς καὶ πανσφου Πνεύματος τοῦ Θεοῦ χαρισθέντος εἰς τὴν ἡμετέραν φύσιν. Τὸ μοναδικὸν ἐν τῷ βίῳ, μετὰ τοῦ ὁποίου οὐδεὶς συμβιβασμὸς νοεῖται διὰ πάντα ἄνθρωπον, εἶναι ὁ θάνατος. Φρικτὸς ὁ θάνατος, διὰ τοῦ ὁποίου ἀποχωρίζομεθα τῶν φιλτάτων καὶ οἱ φίλτατοι χωρίζονται ἀπὸ ἡμᾶς. Θλιψίς, ἀγωνία καὶ ἀπελπισία καταλαμβάνει τὸν ἐτοιμοθάνατον, πάντα ἐτοιμοθάνατον! Εἴτε πιστὸς χριστιανός, εἴτε ἀλλόθρησκος· εἴτε νέος, εἴτε γέρον· εἴτε ἄρρην εἴτε θῆλυ, οἱ πάντες ἀντικρύζομεν τὸν θάνατον μετὰ δέους καὶ φρίκης! Τὸν φυσικὸν θάνατον οὔτε ὁ σαρκωθεὶς Κύριος τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς ἀπέφυγεν, οὔτε καὶ ἡ Παναγία Μήτηρ Αὐτοῦ ἦτο δυνατόν ν' ἀποφύγη. Οἱ νόμοι τοῦ Θεοῦ εἶναι αἰώνιοι καὶ ἀμετακίνητοι. Καὶ οἱ πάντες καὶ τὰ πάντα ἐξαρτώμεθα ἐξ αὐτῶν καὶ ὑποκώπτομεν εἰς αὐτούς.

4. Ἄλλ' ἡ εὐλαβῆς ψυχὴ τῶν χριστιανῶν πιστῶν, ἤδη ἀπὸ τῶν πρώτων αἰώνων καὶ μάλιστα ἀπὸ τοῦ 400 μ.Χ. καὶ ὕστερον, ἠδυνάτει νὰ ἐννοήσῃ πῶς ἦτο δυνατόν ἡ «Κυριοτόκος» Μαρία νὰ ὑποστῇ καὶ αὕτη τὸν σκληρὸν τοῦ ἀντιποίνου διὰ τὴν πτώσιν τῶν πρωτοπλάστων νόμον τοῦ θανάτου, ἀφοῦ αὕτη ἐγέννησε τὸν χορηγὸν τῆς Ζωῆς. Διὸ καὶ συνέταξε τὸ ὠραιότατον ἔργον, ὅπερ ἀπέδωκεν εἰς ἓνα ἐξαιρετικὸν συγγραφέα τοῦ β' ἡμισέως τοῦ Β' αἰ., τὸν Μελίτωνα Σάρδεων, τὸ φέρον τὸν τίτλον: «Περὶ τῆς Μεταστάσεως τῆς Ἁγίας Παρθένου Μαρίας» (λατινιστί, κοπτιστί, συριαστί καὶ ἑλληνιστί παραδοθὲν διὰ πολλῶν χρῶν ἀπὸ τοῦ Θ' μέχρι καὶ τοῦ ΙΘ' αἰ.: (De Transitu Sanctae Mariae Virginis). Εἰς τὸ ἔργον τοῦτο στήριζεται καὶ ἡ παράδοσις ὅτι οἱ ἅγιοι Ἀπόστολοι, ἀρπαγέντες ὑπὸ νεφέλης ἐκ τῆς διασποράς, ἔνθα ἕκαστος ἐκήρυττε τὸ Εὐαγγέλιον, μετήχθησαν εἰς τὴν ἐν Γεθσημανῇ οἰκίαν, ὅπου τὸ ἅγιον σῶμα τῆς Θεοτόκου ἔκειτο ἐν ἐτοιμότητι τῆς Μεταστάσεως. Ἐπὶ τοῦ ἔργου τούτου ἐστηρίχθη εἴτε ὁ Μόδεστος († 634;), εἴτε ὁ Σωφρόνιος (634/

8;), ἀμφότεροι Πατριάρχαι Ἱεροσολύμων καὶ ἅγιοι τῆς Ἐκκλησίας καὶ συνέταξαν τὸν ὕμνον ἐπὶ τῇ Ἑορτῇ τῆς Κοιμήσεως: «Ἀπόστολοι ἐκ περάτων, συναθροισθέντες ἐνθάδε, Γεθσημανῇ τῷ χωρίῳ, κηδεύσατέ μου τὸ σῶμα· καὶ σὺ Υἱὲ καὶ Θεέ μου, παράλαβέ μου τὸ πνεῦμα» (Ἐξαποστειλᾶριον τῆς Κοιμήσεως).

*

5. Ἡ Κοίμησις τῆς Θεομήτορος, θεσπισθεῖσα ὡς Ἑορτὴ τῆς ἡμετέρας Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας ὑπὸ τοῦ βυζαντινοῦ αυτοκράτορος Μαυρικίου (582-602), κατὰ τὸν ἱστορικὸν Νικηφόρον Κάλλιστον (Ἐκκλ. Ἰστ. ιη', 28), ἀπέβη ἔκτοτε, ἰδίᾳ διὰ τὸ Πανελλήνιον, ἢ μετὰ βαθείας κατανύξεως μεγαλοπρεπῶς ἀγομένη Ἑορτὴ. Ἀπὸ δὲ τοῦ Ι' αἰ. ἢ πρὸς τιμὴν τῆς Ἱερᾶς Μνήμης τῆς Παναγίας θεσπισθεῖσα 15θήμερος νηστεία πρὸ τῆς Ἑορτῆς τῆς Κοιμήσεως, προετοιμάζει τοὺς πιστοὺς τῆς Ἐκκλησίας μας εἰς ψυχικὴν ἀνάτασιν καὶ εἰς πολλαπλᾶς ἐκδηλώσεις λατρείας καὶ ἀγάπης πρὸς τὴν κατ' ἐξοχὴν μεσίτριαν παρὰ τῷ Υἱῷ καὶ Θεῷ ἡμῶν, ἵνα εἰσακούσῃ τὰς δεήσεις, τὰς ἱκεσίας, τὰς παρακλήσεις πάντων τῶν ποθοῦντων ἐν πίστει τὴν σωτηρίαν των χριστιανῶν. Ἐὰν ἡ Ποίησις, ἢ πᾶσα Ποίησις, θεωρεῖται ὀρθῶς, ὡς ἡ τελειότερα ἔκφρασις καὶ ἔκφρασις τῆς ἀρμονίας τοῦ λόγου, διὰ τοῦ ὁποίου ἐκδηλοῦται τὸ μεγαλεῖον τοῦ ἐν τῷ ἀνθρώπῳ ἐνυπάρχοντος θεοῦ πνεύματος διὰ τῆς γραφίδος ἢ τοῦ προφορικοῦ λόγου ὑπὸ τοῦ ἐμπνευσμένου Ποιητοῦ· τότε οἱ τῆς Ἁγίας ἡμῶν Ἐκκλησίας θεόπνευστοι Ποιηταὶ καὶ Ὑμνογράφοι ἐξήρθησαν πράγματι εἰς δυσθεωρήτους σφαίρας πνευματικῆς ἀνατάσεως ἐν τῇ ὑμνήσει τοῦ προσώπου τῆς Θεομήτορος καὶ μάλιστα τῆς Ἑορτῆς τῆς Κοιμήσεως. Παρακλητικοὶ Κανόνες, ἐπὶ κορυφῆς τῶν ὁποίων ἴσταται ὁ Ἀκάθιστος Ὑμνος, «Κοντάκια, Ὑμνοὶ, Ἰδιόμελα. Εὐφημῖαι, Εἰρμοὶ, Μεγαλυνάρια, Ἐξαποστειλᾶρια, Προσόμοια, Δοξαστικά καὶ πάσης μορφῆς Ὁδαί, Ψαλμοὶ καὶ Ὑμνοὶ» συνετέθησαν ὑπὸ τῶν εὐσεβῶν Ὑμνογράφων τῆς Ἐκκλησίας μας, διὰ νὰ ἐξάρουν δεόντως καὶ ἐγκωμιάσουν τὸ πανάγιον πρόσωπον τῆς ἀειπαρθένου Μαρίας,

Η ΕΝΘΡΟΝΙΣΙΣ ΤΟΥ ΜΑΚΑΡΙΩΤΑΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ ΡΟΥΜΑΝΙΑΣ Κ. Κ. ΙΟΥΣΤΙΝΟΥ

1. Ἡ Ἐκκλησία τῆς Ρουμανίας εἶχε τὴν εὐλογίαν νὰ ἔχη ἐπὶ 25 ἔτη Προκαθήμενόν τῆς ἕνα πολὺ πρακτικὸν ἱεράρχην, τὸν Πατριάρχην Ἰουστινιανόν. Διὰ τοῦτο καὶ ἡ ἐν Χριστῷ κοίμησίς του ἄφησε μέγα καὶ δυσαναπλήρωτον κενόν.

2. Τὸ κενὸν αὐτὸ ἦλθε νὰ ἀναπληρωθῆ ἡ ἐκλογὴ τοῦ νέου Μακ. Πατριάρχου Βουκουρεστίου καὶ πάσης Ρουμανίας κ. Ἰουστίνου Μωυσέσκου, ποῦ ἔγινε τὴν Κυριακῇ, 12 Ἰουνίου 1977. Περὶ τῆς προσωπικότητος τοῦ Πατριάρχου Ἰουστίνου γράφει εἰς ἄλλην στήλην ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Περιστερίου κ. Ἀλέξανδρος.

ἦτις ὑπῆρξεν ἡ «τιμιωτέρα τῶν Χερουβείμ καὶ ὑψηλότερα τῶν Σεραφεείμ», «ἡ ὑψηλότερα τῶν οὐρανῶν» καὶ «πάσης κτίσεως τιμιωτέρα» καὶ «ἡ δι' ὑπερβάλλουσιν καθαρότητα, τῆς αἰδίου οὐσίας δοχεῖον γεγεννημένη»!

6. Ὡς ἐπ' εὐκαιρίᾳ καὶ ἄλλοτε ἔγραφον, «ἡ Θεοτόκος, ἡ ἀειπάρθενος Μήτηρ τοῦ Κυρίου, ἡ κατ' ἐξοχὴν «μεσίτρια ἡμῶν πρὸς τὸν φιλόπρωτον Θεόν», τιμᾶται, δοξάζεται καὶ ὑμνεῖται ὑπὸ τῆς Ἀγίας ἡμῶν Ἐκκλησίας, ὡς «ἡ τιμιωτέρα τῶν Χερουβείμ καὶ ἐνδοξότερα ἀσυγκρίτως τῶν Σεραφεείμ». Τὸ πανάγιον τῆς Θεομήτορος πρόσωπον εἶναι ἰδιαίτερος στενότητα συνδεδεμένον μὲ τὴν Ἱστορίαν τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους. Ἀπ' ἀρχαιοτάτης ἐποχῆς ἀνεγνωρίσθη ἡ προστάτις καὶ βοηθὸς καὶ ἡ «πολιούχος» τῆς βασιλευούσης τῶν πόλεων, τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Αὕτη ἐν καιρῷ πολέμου καὶ διωγμῶν, ἐν καιροῖς λιμῶν καὶ λοιμῶν, ἐπιδημιῶν, ἐπιδρομῶν ἀλλοφύλων, σεισμῶν, καταποντισμῶν, ἀύχμῶν, ξηρασιῶν ἢ καὶ πλημμυρῶν καὶ καταγίδων, ὑπῆρξε τὸ «καταφύγιον» λυτρώσεως καὶ θεραπείας ἐκ τῶν δεινῶν καὶ τῶν πάσης φύσεως κινδύνων. Ἡ Παναγία Παρθένος διὰ τὸ Ἑλληνικὸν Ἔθνος εἶναι ἡ «ὑπέρμαχος Στρατηγός», διὰ τῆς ὁποίας «ἐγείρονται τρόπαια καὶ ἐχθροὶ

ὁ νέος Πατριάρχης τὸ Σάββατον, 18 Ἰουνίου, παρουσιάσθη ἐνώπιον τοῦ ἐξοχ. Προέδρου τῆς Σοσιαλιστικῆς Δημοκρατίας τῆς Ρουμανίας καὶ ἔλαβε τὸ αὐτοπροσώπως ὑπ' αὐτοῦ ἐπιδοθὲν εἰς αὐτὸν διάταγμα τῆς ἀναγνωρίσεως καὶ ἐγκαθιδρύσεως αὐτοῦ. Εἰς τὴν παρὰ τῷ Προέδρῳ ἐπίσκεψίν του τὸν Μακ. Πατριάρχην συνώδευαν οἱ Σεβ. Μητροπολίται, Ἀρχιεπίσκοποι καὶ Ἐπίσκοποι τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας τῆς Ρουμανίας. Ἡ συνάντησις μετεδόθη καὶ ἀπὸ τηλεοράσεως.

3. Τὴν ἐπομένην, Κυριακῇ 19 Ἰουνίου, μετὰ τὴν θείαν λειτουργίαν, ἔγινε περὶ ὥραν 10.30' ἡ τελετὴ

καταπίπτουσι». Κάθε πιστὸς ὀρθόδοξος Ἑλληναὶ πρὸς τὴν Παναγίαν Παρθένον καταφεύγει, ὡς τὴν κατ' ἐξοχὴν μεσίτριαν παρὰ τῷ Υἱῷ καὶ Θεῷ ἡμῶν, ἵνα ἐκζητήσῃ τὸ ἔλεος, τὴν συγχώρησιν καὶ τὴν λύτρωσιν αὐτοῦ ἀπὸ πάσης θλίψεως, ὀργῆς καὶ κινδύνου· ὅπως ἀπαλλάξῃ αὐτὸν ἀπὸ ὅλας τὰς δυσκολίας τοῦ βίου· ὅπως χαρίσῃται εἰς αὐτὸν τὴν εὐρίνην καὶ τὴν ψυχικὴν ἀγαλλίασιν. Εἰς τὴν Παναγίαν Παρθένον καταφεύγομεν πάντες οἱ πιστοὶ Ὁρθόδοξοι Ἕλληνας, ἵνα ἐκζητήσωμεν τὴν σωτηρίαν τοῦ οἴκου μας, τῶν προσφιλῶν μας προσώπων, ἀλλὰ καὶ τῆς Πατρίδος καὶ τοῦ Ἔθνους ἡμῶν καὶ τῶν ἀδελφῶν ἡμῶν, ὅπουδῆποτε γῆς»!

Διὰ τοῦτο καὶ ψάλλομεν μετὰ τοῦ ἐμπνευσμένου Ὑμνωδοῦ:

«Ποῖα πνευματικὰ ἄσματα, νῦν προσάξωμέν σοι Παναγία; Τῇ γὰρ ἀθανάτῳ Κοιμήσει Σου, ἅπαντα τὸν κόσμον ἠγίασας, καὶ πρὸς ὑπερκόσμια μετέβης, τὸ κάλλος, κατανοεῖν τοῦ Παντοκράτορος, καὶ τούτῳ, οἶα περ Μήτηρ συναγάλλεσθαι, Ἀγγελικῶν Σεταγμάτων, δορυφορησάντων Ἀγνή, καὶ ψυχῶν Δικαίων· μεθ' ὧν αἰτησαι ἡμῖν, εὐρήνην καὶ μέγα ἔλεος»!

ΚΩΝ. Γ. ΜΠΙΟΝΗΣ

Ὁμότιμος Καθηγητὴς τοῦ Παν/μίου Ἀθηνῶν

τῆς ἐνθρονίσεως τοῦ Πατριάρχου κ. Ἰουστίνου εἰς τὸν Καθεδρικὸν Πατριαρχικὸν Ναὸν τῶν ἁγίων Κωνσταντίνου καὶ Ἑλένης, εἰς τὸν ὁποῖον εὐρίσκονται καὶ τὰ τίμια καὶ χαριτόδωρα λείψανα τοῦ ἁγίου Δημητρίου τοῦ νέου.

Εἰς τὴν ἐνθρόνισιν ἔλαβον μέρος πολλοὶ ἀντιπρόσωποι, Ὀρθοδόξων καὶ μὴ Ἐκκλησιῶν, κρατικοὶ ἐκπρόσωποι, ἀντιπροσωπεῖαι τοῦ κλήρου, τῶν μονῶν καὶ ἄλλων ἰδρυμάτων.

Κατ' αὐτὴν πρῶτον ἀνεγνώσθη ὑπὸ τοῦ Γραμματέως τῆς Ἱερᾶς Συνόδου Θεοφ. Ἐπισκόπου Πλοῖεστίου κ. Ἄντωνίου, τὸ πρακτικὸν - Διάταγμα τῆς Ἱερᾶς Συνόδου περὶ ἐκλογῆς αὐτοῦ καὶ πρόσκλησις πρὸς ὄλους τοὺς Ὀρθοδόξους Χριστιανοὺς τῆς Ρουμανίας ἵνα ἔχωσιν αὐτὸν ὡς πατέρα.

Ἐπηκολούθησε ἑμιλία τοῦ Δρ. Ροσιάνου, Προέδρου τοῦ Τμήματος Ἐρησκειμάτων τοῦ Ὑπουργείου Ἐξωτερικῶν, ὅστις ἐξήρθε τὴν προσωπικότητα τοῦ Μακ. νέου Πατριάρχου.

Εἶτα ἐγένοντο κατὰ σειρὰν αἱ ἐξῆς προσφωνήσεις: Πρῶτος ἐχαιρέτισε τὸν Πατριάρχην Ἰουστίνον ἐξ ὀνόματος ὀλοκλήρου τοῦ ἱερατείου τῆς Ρουμανίας ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Τρανσυλθανίας κ. Νικόλαος ὡς πρῶτος κατὰ τὴν τάξιν τῶν θρόνων ἐξ ὄλων τῶν Μητροπολιτῶν.

Ἐπειτα ἀπήθυγε σύντομον χαιρετισμὸν ὁ Μακ. Πατριάρχης Βουλγαρίας κ. Μάξιμος, διὰ τὸ πρὸς τὸ Πατριαρχικὸν αὐτοῦ ἀξίωμα σέβας.

Ἐκολούθησαν οἱ ἀρχηγοὶ τῶν ἀντιπροσωπειῶν τῶν Ὀρθοδόξων Πατριαρχικῶν καὶ αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν κατὰ τὴν τάξιν Πρεσβείων τῶν Θρόνων, ἦτοι:

1. Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Γέρων Χαλκηδόνας κ. Μελίτων, ἐξ ὀνόματος τῆς Α.Θ.Π. τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ. Δ η μ η τ ρ ί ο υ καὶ τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας.

2. Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Νουδίας κ. Συνέσιος, ἐξ ὀνόματος τοῦ Μακ. Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας καὶ πάσης Ἀφρικῆς κ. Νικολάου ΣΤ'.

3. Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Ἡλιουπόλεως κ. Σπυρίδων ἐξ ὀνόματος τοῦ Μακ. Πατριάρχου Ἀντιοχείας κ. Ἡλία Δ'.

4. Ὁ Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπος Ἐλευθερουπόλεως κ. Χρῦσανθος ἐξ ὀνόματος τοῦ Μακ. Πατριάρχου τῆς ἁγίας Πόλεως Ἱερουσαλήμ καὶ πάσης Παλαιστίνης κ. Βενεδίκτου.

5. Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Κιέδου καὶ Γαλικίας, ἔξαρχος Οὐκρανίας, κ. Φιλάρετος, ἐξ ὀνόματος τοῦ Μακ. Πατριάρχου Μόσχας καὶ πάσης Ρωσίας κ. Παιμένος.

6. Ὁ Σεβ. Ἐπίσκοπος Βανάτου κ. Βησσαρίων ἐξ ὀνόματος τοῦ Μακ. Πατριάρχου Βελιγραδίου καὶ πάσης Σερβίας κ. Γερμανοῦ.

7. Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Περιστερίου κ. Ἀλέξανδρος ἐξ ὀνόματος τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Σεραφεῖμ καὶ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου.

8. Ὁ Μακ. Μητροπολίτης Βαρσοβίας καὶ πάσης Πολωνίας κ. Βασίλειος.

9. Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Σουχούμης καὶ Ἀβχαζίας κ. Ἡλίας ἐκ μέρους τοῦ Μακ. Καθολικοῦ Πατριάρχου τῆς Γεωργίας κ. Δαυῖδ Ε'.

10. Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Πράγας καὶ πάσης Τσεχοσλοβακίας κ. Δωρόθεος.

11. Ὁ Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπος Φιλλανδίας κ. Παῦλος.

12. Ὁ Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπος Θυατειρῶν καὶ Μεγάλης Βρεταννίας κ. Ἀθηναγόρας, προσωπικῶς προσκεκλημένος τοῦ Μακ. Πατριάρχου κ. Ἰουστίνου.

Ἐκ τῶν μὴ Ὀρθοδόξων ὠμίλησαν πολλοί. Πρῶτος τὸν λόγον ἔλαβεν ὁ Ἁγιώτατος Ὑπέρτατος Πατριάρχης τῶν Ἀρμενίων κ. Βασιλέν, ὅστις παρενετέθη μεταξύ τῶν Ὀρθοδόξων Ἐκπροσώπων τῶν Ἁγιωτάτων Ὀρθοδόξων Πατριαρχῶν καὶ δὴ εὐθὺς μετὰ τὸν Σεβ. Μητροπολίτην Χαλκηδόνας κ. Μελίτωνα.

Μετὰ τοὺς Ὀρθοδόξους πρῶτος ἔλαβε τὸν λόγον ὁ σεβ. Καρδινάλιος κ. Ἰωάννης Βίλλεμπραντς, Ἀρχιεπίσκοπος — Πριμᾶτος τῆς Ὀλλανδίας, Πρόεδρος τῆς Γραμματείας τοῦ Βατικανοῦ περὶ τῆς Προωθήσεως τῆς Ἐνότητος τῶν Χριστιανῶν ἐξ ὀνόματος τοῦ Πάπα Παύλου.

Ἐν συνεχείᾳ ὠμίλησαν ἀντιπρόσωποι τῶν Ἀγγλικανικῶν, Παλαιοκαθολικῶν, Λουθηρανικῶν Ἐκκλησιῶν, τοῦ Π.Σ.Ε. καὶ τῆς Συνελεύσεως Εὐρωπαϊκῶν Ἐκκλησιῶν, ὡς καὶ ἀντιπρόσωποι τῶν ἐν Ρουμανίᾳ Ἐρησκειῶν (Ἀρχιεραδίνος τῶν Ἑβραίων καὶ Μουφτῆς τῶν Μουσουλμάνων) καὶ Χριστιανικῶν Ὁμολογιῶν (βαπτισταὶ κλπ.).

Ἐσχατος πάντων εἰς τὸν Ναὸν κατὰ τὴν τελετὴν τῆς ἐνθρονίσεως ἔλαβε τὸν λόγον ὁ ἴδιος ὁ Μακ. Πατριάρχης Ρουμανίας κ. Ἰουστίνος, ὅστις ἐξεφώνησε μακροσκελέστατον ἐνθρονιστήριον λόγον, εἰπὼν τὰ ἐξῆς:

«Θελήματι Πατρός, εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ δυνάμει τοῦ ἁγίου Πνεύματος ἡ ταπεινότης μου ἀνέρχεται σήμερον εἰς βαθμίδας τοῦ Πατριαρχικοῦ θρόνου. Τοῦτο ἀναλογιζόμενος φέρο ἐνώπιον τῶν ὀφθαλμῶν μου τὰς μορφὰς τῶν μεγάλων ἱεραρχῶν τῆς ἀρχιεπισκοπῆς Βουκουρεστίου, Μητροπόλεως Οὐγγροβλαχίας καὶ Πατριαρχικοῦ

Ή Α. Μ. ό Πατριάρχης κ. Ίουστίνος

θρόνου Ρουμανίας, οί όποίοι ύπήρξαν έδραίοι εις την διαφύλαξιν τής όρθοδόξου πίστεως και άγρυπνοι εις την διαμόρφωσιν τής εϋσεβείας τών πατέρων και προπατόρων ήμών, πού έξων πάντοτε με ψυχικήν καθαρότητα και άδελφικήν αγάπην, ένώ παράλληλα πολλάκις απέδαιναν μάστιγες λόγω τών περιπετειών τής ζωής. Τό έθνος μας έγραφεν εις τό βιβλίον τής ζωής του όνόματα ήρώων, οίτινες κατέστησαν μορφαί φημισμένα. Παραπλεύρως όμως ή Ρουμανική Όρθόδοξος Έκκλησία άφησε εις την διηγετική μνήμη μας και την λατρείαν τών πιστών μας τούς άγίους της, οί όποίοι ύπήρξαν γνήσιοι Ρουμάνοι και ήγάπων τόν λαόν τους».

Έν συνεχεία ό Πατριάρχης έκαμε μίαν αναδρομήν εις την ιστορίαν τής Ρουμανικής Όρθοδόξου Έκκλησίας διά νά τονίση, ότι πρέπει νά θεωρηται Έκκλησία Άποστολική, άφού εις αυτήν μετέβη και έκήρυξεν ό Άπόστολος Άνδρέας ό Πρωτόκλητος.

Έτόνισεν ότι ό Ρουμανικός λαός ένεκολλώθη όλοψύχως τό κήρυγμα του εϋαγγελίου, τόσοσν ώστε έξ αιτίας τους νά όνομάζεται ό Εϋξείνος Πόντος από τόν άγιον Φώτιον «εϋσεδής Πόντος».

Ό Πατριάρχης επέμεινε ιδιαίτέρως εις την έθνικήν και κοινωνικήν δραστηριότητα του Πρώτου Πατριάρχου Ρουμανίας Μύρωνος Κρίστεα, ό όποιος είχε χαρακτηριστεί ως «σύμβολον τής Ρουμανικής ένότητας και ταυτότητας» και «Πατριάρχης τών πτωχών και όρφανών».

Με λόγια θερμά έξήρε την άσκητικήν μορφήν του δευτέρου Πατριάρχου Νικοδήμου και την μεγάλην του συγγραφικήν δραστηριότητα.

Ό προκάτοχός του άοίδιμος Πατριάρχης Ίουστινιανός ύπήρξε, κατά τόν Μακ. Πατριάρχη κ. Ίουστινόν, μέγας, διότι επέτυχε την ένωσιν εις τό σώμα τής Ρουμανικής Όρθοδόξου Έκκλησίας τών διαίως ύποταγέντων κατά τούς χρόνους τής Αύστροουγγρικής κατοχής εις την Ρώμην Ρουμάνων Όρθοδόξων (1948), και διότι κατενόησε όρθώς τά σημεία τών καιρών τονίσας την σημασίαν τής κοινωνικής άποστολής τής Έκκλησίας με σειράν όλην βιβλίων και έγκυκλίων του.

«Άνθρωπος δράσεως ό άοίδιμος Πατριάρχης Ίουστινιανός, άφησε την Έκκλησίαν μας ήνωμένην, έδραιωμένην και έτοιμον νά έπιτελέση την άποστολήν της μεταξύ του λαού μας και τών καιρών μας.

Διακονούσα τόν λαόν ή Έκκλησία μας και ένδυναμουμένη από την καθαράν πηγην τών Ρουμανικών της παραδόσεων και την κληρονομίαν τών μεγάλων πατέρων και την άγίαν Γραφήν έπιτελεί τό εϋλογημένον έργον της εις την ζωήν του Ρουμανικού λαού.

Ός και αί άλλαι Έκκλησίαι, ή Έκκλησία μας, συμμεριζομένη την τύχην του λαού μας, διεμόρφωσε δι' έαυτήν εικόνα και εικόνα του λαού μας.

Ό Ρουμανικός λαός οϋδέποτε ήνέχθη ζυγόν δουλείας. Άγαπά πολύ την έλευθερίαν. Έπιθυμεί νά είναι έλεύθερος και ανεξάρτητος. Και είναι. Τό χαρακτηριστικόν αυτό προσδιορίζει τούς Ρουμάνους πιστούς.

Και ένισχύει την εκκλησιαστικήν μας αυτονομίαν. Οί άγώνες του λαού μας άνά τούς αιώνας ύπερ τής ένδικής μας ένότητος δεν ήτο δυνατόν νά αφήσουν ανεπηρέαστους τούς πιστούς. Ξεϋρουν ότι είναι άδελφοί και θέλουν νά ζούν ως άδελφοί ήνωμένοι μεταξύ τους. Έτσι αί σχέσεις μεταξύ Κράτους και Έκκλησίας οϋδέποτε έπροκάλεσαν εις ήμās α λ η θ ν α π ρ ο β λ ή μ α τ α. Άφ' ότου έννοήσαμεν έαυτούς αισθανόμεθα ότι είμεθα Ρουμάνοι και Όρθόδοξοι. Η επίγνωσις ότι είμεθα Όρθόδοξοι συμπορεύεται με την συνείδησιν τής ένδικής μας ταυτότητος. Διά τούτο και είμεθα και τόσοσν έννοειδητοι διάκονοι τής αγαπητής χώρας μας, όσον και συνειδητά διάκονοι τής Όρθοδόξου Έκκλησίας μας.

Εις την διακονίαν ήμών ως Προκαθημένου τής Ρουμανικής Όρθοδόξου Έκκλησίας θά έχωμεν πάντοτε εις την καρδίαν μας τό μεγάλο παράδειγμα τών προπατόρων μας, πού έχάραξαν μέσα τους την μορφήν τής Έκκλησίας και του Έθνους μας, όπως την διεμόρφωσαν τά ιερά έργα τους και ή αυτοθυσία τους, ή θυσία τους διά τόν λαόν μας, τόν όποιον πάντοτε πρέπει νά ύπηρετούμεν. Παίροντας δύναμιν από την καθαράν πηγην τών μεγάλων έργων τών πατέρων μας, τών σχόντων την τιμήν νά διακονήσουν την Έκκλησίαν και τό Έθνος, όφείλομεν νά έχωμεν αυτούς ως ύποδείγματα.

Μαζί με όλόκληρον την Ίεραρχίαν, κατά τόν άπόστολον Παύλον όφείλομεν ευκαιρώς - άκαιρώς νά παροτρύνωμεν κλήρον και λαόν νά ύποτάσσεται εις τούς άρχοντας και νά είναι έτοιμος διά πών έργον αγαθόν (Τίτ. 3, 1). Και ένθυμούμεν όπως κάθε κληρικός και πιστός συμβάλη εις την πραγματοποίησιν του κοινοϋ μας στόχου νά κτίσωμεν μίαν νέαν Ρουμανίαν, μίαν Ρουμανίαν ευτυχισμένην.

Θά τιμώμεν την ήγείαν τής χώρας μας και θά δείχνωμεν τά πρός αυτήν αισθήματά μας διά τής ύποστηρίξεως όλων τών στόχων της, ώστε ή άφοσίωσις μας νά την ζωογονή. Όσον διά τόν θεμελιωτήν τής Νέας Ρουμανίας, Πρόεδρον τής Σοσιαλιστικής Δημοκρατίας μας, κ. Νικόλαον Τσοουσόσκου, πού ζή με όλον του τό είναι την χαράν και τόν ένθουσιασμόν τών έπιτευγμάτων του λαού μας, όπως και τής θλίψεως και τής τραγωδίας του, θά τόν ακολουθώμεν σταθερά εις τά έργα του νά επιτύχη τό όνειρον του λαού μας διά μίαν ευτυχισμένην ζωήν, ώστε νά ζή έν ειρήνη, φιλία και συνεργασία με όλους τούς λαούς τής γής και θά τόν περιβάλλωμεν με αγάπην, σεβασμόν και ευγνωμοσύνην.

Η ειρήνη του ανθρώπου με τόν Θεόν, ή έσωτερική ειρήνη του ανθρώπου, και ή συνύπαρξις όλων έν τελεία ειρήνη πού είναι τό ύψιστον ιδεώδες τής

Ο ΜΑΚΑΡΙΩΤΑΤΟΣ Δρ. ΙΟΥΣΤΙΝΟΣ ΜΩΥΣΕΣΚΟΥ

(Ο ΝΕΟΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΡΟΥΜΑΝΙΚΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ)

Τήν 19ην Ιουνίου 1977 έγινε ή τελετή τής ενθρονίσεως του νέου Πατριάρχου τής Ρουμανίας εις τον πατριαρχικόν ναόν των Αγίων Κωνσταντίου και Ελένης. Τήν έορτήν χαρακτηρίζει ή θυζαντινή μεγαλοπρέπεια και έπισημότητα. Ο από Μολδαβίας Δρ. Ιουστίνος Μωυσέσκου είναι ο νέος Πατριάρχης τής Ορθοδόξου Ρουμανικής Έκκλησίας.

Ο Ιουστίνος Μωυσέσκου έχει γεννηθή τó 1910 εις τó Άλμπέστι (Κιντσέστι) τής Ρουμανίας από διδάσκαλον πατέρα, ο οποίος έφρονεύθη τó 1916 εις τον πόλεμον, και έμεινε εις ήλικίαν μόλις έπτά έτων όρφανός πατρός. Η μητέρα του, Μαρία, έφρόντισε με θυσίας διά τήν ανατροφήν, τήν μόρφωσιν και ανάδειξιν τόσοσν αὐτοῦ, όσον και των τριών άλλων τέκνων τής. Άπεβίωσε δέ τó 1975.

Ο κατά κόσμον Ιωάν (Ιωάννης), φοιτᾷ διαδοχικά εις τó Δημοτικόν και τó Γυμνάσιον τής γενέτειράς του με θαυμάιον άριστα. Έπειδή είχε ισχυράν κλίσιν εις Ίερωσύνην, έγγράφεται εις Σεμινάριον τής Έπαρχίας του και έν συνεχεία (1930), μετά τήν άποφοίτησίν του, λόγω τής εξαίρετου επιδόσεώς του εις τά θεολογικά

θησοκείας. Διά τούτο τοποθετούμεν όλην μας τήν ψυχήν εις τήν διακονίαν τής ειρήνης και τήν αγάπην μας διά τήν πραγματοποιήσιν τής».

Τόν λόγον του ο Πατριάρχης κατέκλεισε διά των ευχαριστιών του προς τους κρατικούς εκπροσώπους και τους αντιπροσώπους των Ορθοδόξων Έκκλησιών.

4. Έπηκολούθησε επίσημον γεύμα εις τó ξενοδοχείον Άτενέ Παλάς, εις τó όποιον παρεκάθησαν όλοι οι επίσημοι αντιπρόσωποι, οι ιεράρχαι τής Ρουμανικής Έκκλησίας, πλήθος εκπροσώπων των Όμολογιών και πνευματικών ιδρυμάτων τής χώρας και κλιμάκιον τής Κυβερνήσεως υπό τόν έξοχ. κ. Βοϊτέκ, αντιπρόεδρον τής Κυβερνήσεως. Εις τó επίσημον τούτο γεύμα παρεκάθισεν και ο έξοχ. Πρέσβυς τής Ελλάδος κ. Παπαδάκης.

Καθ' όλην τήν διάρκειαν του γεύματος έγινοντο προσφωνήσεις των αντιπροσώπων των έτεροδόξων, οι όποιοι όμίλησαν εις τόν Ναόν.

Αί επί τή ενθρονίσει έορταί έκλεισαν με συναυλίαν έκκλησιαστικής Ρουμανικής Μουσικής.

Άπό τής έπομένης οι αντιπρόσωποι ήρξαντο επιστρέφοντες εις τας χώρας αὐτών.

Άρχιμ. ΜΕΛΕΤΙΟΣ ΚΑΛΑΜΑΡΑΣ

γράμματα, επιλέγεται ως υπότροφος του ρουμανικού πατριαρχείου και αποστέλλεται εις Άθήνας προς μετεκπαίδευσιν και συμπλήρωσιν των σπουδών του. Ο χαρακτηρισμός των καθηγητών του, ότι «πρόκειται διά νέον με εξαίρετα πνευματικά χαρίσματα με τήν ικανότητα προσλήψεως, άφομοιώσεως και άποδόσεως» δεβαιούται και από τους καθηγητάς του του Πανεπιστημίου Άθηνών.

Φοιτᾷ εις Άθήνας κατά τά έτη 1930 - 1934 και ή εργατικότητα, ή άφοσίωσίς του εις τó καθήκον, αλλά και τó ήθος του, αναγνωρίζονται και επιβραβεύονται. Τó πτυχίον των Άθηνών κοσμείται με τó «άριστα». Η ρουμανική Έκκλησία, εκτιμώνσα τήν αγάπην και έπίδοσιν του Ιωάν Μωυσέσκου, προωθεί αὐτόν έτι περαιτέρω. Μεταβαίνει εις Γαλλίαν και ειδικεύεται εις τήν θεολογικήν σχολήν του Στρασβούργου εις τήν Έξηγητικήν τής Κ. Διαθήκης (1934-1936).

Μετά τήν άποπεράτωσιν και έπιτυχή άπόκτησιν του πτυχίου τής ειδικότητός του, επιστρέφει εις Άθήνας και υποβάλλει αινέσιμον διατριβήν με θέμα: «Ευάγγριος ο Ποντικός. Βίος, έργα και διδασκαλία» και καταξιούται του επιζήλου τίτλου του «Διδάκτορος» τής Θεολογίας. Τήν εισηγητικήν έκθεσιν συνέταξεν, κατ' έντολήν του άοιδίμου Καθηγητού Δημ. Σ. Μπαλάνου, ο τότε έντεταλμένος Ύφηγητής και νυν Όμότιμος Καθηγητής και Δ) ντής των Έκκλ. Περιοδικών Κων) νος Γ. Μπόνης.

Τó έτος 1937 επιστρέφει εις τήν πατρίδα του. Υποβάλλεται εις θεβαιωτικάς εξετάσεις εις τó Πανεπιστήμιον του Βουκουρεστίου και του αναγνωρίζονται τά πτυχία και ή ειδικότης του εις τόν κλάδον τής Έρμηνευτικής. Ο Μωυσέσκου εις ήλικίαν μόλις 28 έτων προκρίνεται, τή αιτήσιν τής Πολωνικής Κυβερνήσεως, να καταλάβη εις τó Πανεπιστήμιον τής Βαρσοβίας τήν έδραν τής Έξηγητικής τής Κ. Διαθήκης. Μετά τήν έναρχιν του Β' Παγκοσμίου Πολέμου αναγκάζεται και επιστρέφει εις Βουκουρέστιον. Έδω από τά έτη 1942-1946 διδάσκει ως ύφηγητής και τó 1956 γίνεται τακτικός πανεπιστημιακός διδάσκαλος. Εκλέγεται ως Μητροπολίτης Τρανσυλθανίας και μετά έν έτος Μολδαβίας με έδραν τó Ιάσιον, πρωτόθρονον μητρόπολιν. Ύστερα δέ από έπιτυχή και πολυσχιδή ποιμαντορικήν εικοσαετή δράσιν, εκλέγεται ως ο τέταρτος κατά σειράν πατριάρχης τής Ορθοδόξου Ρουμανικής Έκκλησίας.

Ο Ιουστίνος γενόμενος Μητροπολίτης εις μίαν θέσιν νευραλγικήν δέν έγκαταλείπει τά θεολογικά γράμματα. Μετά τόν «Ευάγγριον τόν Ποντικόν» έλληνιστι (Άθήναι 1937), εκδίδει δεκάδα συγγραμμάτων και

πολλὰς αὐτοτελεῖς μελέτας καὶ ἀφθονίαν ἄρθρων εἰς ἐπιστημονικὰ θεολογικὰ περιοδικὰ, καθὼς καὶ διδλία πρακτικοῦ περιεχομένου.

Ἐτερος τομεὺς εὐρυτέρου καὶ πανορθόδοξου ἐνδιαφέροντος τοῦ νέου Πατριάρχου τῆς Ρουμανίας εἶναι τὰ διορθόδοξα καὶ διαχριστιανικὰ θέματα, μὲ τὰ ὁποῖα ἔχει ἀσχοληθῆ ἐπιτυχῶς. Αἱ ὑπηρεσίαι τοῦ πατριάρχου Ἰουστίνου ἀπὸ τὸ 1961 καὶ μέχρι τῆς Α' Προσυνδικῆς Πανορθόδοξου Διασκέψεως ἐν Σαμπιεζῶ τῆς Γενεύης (Νοέμβριος 1976), εἶναι ἀξιόλογοι καὶ ἡ συμβολὴ του ὑπῆρξε ἄμεσος καὶ λίαν σημαντικὴ.

Ἡ Ἀντιπροσωπεῖα τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας, ἐτίμησε ἐξ ὀνόματος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, τὸν νέον Πατριάρχην, τὸν φίλον ἡμῶν. Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ταύτῃ ἀπηύθυνε χαιρετισμὸν ὁ γράφων, ὡς ἐπικεφαλῆς τῆς Ἀντιπροσωπεῖας, τὴν ὁποῖαν καὶ παραθέτομεν ὡς ἡ προσλαλιὰ ἐξεφωνήθη τὴν 19 Ἰουνίου εἰς τὸν πατριαρχικὸν ναόν.

*Μακαριώτατε Προκαθήμενε τῆς Ἁγίας Ὁρθοδόξου
Ρουμανικῆς Ἐκκλησίας κ. Ἰουστίνε,*

Ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος, σὴν ἐλαχιστοτήτῃ μας, τὴν τιμητὴν ἐπιτροπὴν, ἀνέθεσε νὰ τὴν ἀντιπροσωπεύσουμε. Ὁ Μακαριώτατος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Σεραφεῖμ, παρὰ τὴν προσωπικὴν του ζωηρὴν ἐπιθυμίαν καὶ παρὰ τὴν ἀπόφαση τῆς Ἱερᾶς Συνόδου νὰ παραστῆ σὺς ἑορταστικὰς ἐκδηλώσεις, τὴν τελευταία μόλις ἡμέρα, ἀπρόβλεπτα, ἐμποδίσθηκε, ὥστε νὰ στερηθῆ τῆς χαρᾶς αὐτῆς καὶ νὰ προσφέρῃ τὸν ἀδελφικὸ ἀσπασμὸν τοῦ πρὸς τὴν Μακαριότητά Σας.

Οἱ εὐχὲς καὶ προσευχὲς τῆς Ἑλλαδικῆς Ἐκκλησίας, πού εἶχαν μόλις πρὶν ἀπὸ δύο μῆνες, ἐκφρασθῆ, ἀπὸ τὴν ταπεινότητά μου, γιὰ τὴν ἐπάξια διαδοχὴ τοῦ μακαριστοῦ Ἰουστινιανοῦ, πραγματοποιοῦνται καὶ ἐπαληθεύουν σήμερον, οἱ εὐχὲς τῆς Ἐκκλησίας μας, σὺ τὸ ἀκτινοδόλο πρόσωπό Σας.

Μὲ Σᾶς, Μακαριώτατε, ἀκράδαντα πιστεύουμε, μὲ τὸν πραγματικὰ προσοντοῦχο καὶ χαρισματοῦχο ἡγέτην, ἢ Ἀδελφῆ Ρουμανικῆ Ἐκκλησία θύσκει τὸν φωτεινὸ Ἀρχηγὸ τῆς. Ἀπὸ καιρὸ ἡ θεία Πρόνοια Σᾶς προπαρασκεύαζε, γιὰ νὰ Σᾶς ἀναδέσῃ τὴ διαποίμανση τοῦ εὐλογημένου ρουμανικοῦ λαοῦ, τοῦ τόσο ἀγαπημένου καὶ σὺ δικό μας λαό.

Ἡ ἡγετικὴ Σας φροιογνωμία, Μακαριώτατε, ἔχει συνάξει τοὺς ἐκπροσώπους τῆς ὅλης Ὁρθοδοξίας καὶ τὶς ἀντιπροσωπεῖες καὶ τῶν ἄλλων Ἐκκλησιῶν καὶ Ὁμολογιῶν ἀπὸ τὰ πέρατα τῆς οἰκουμένης, γιὰ

νὰ τιμήσουν Ἐσᾶς, τὸν ἄξιο Πρῶτο τῆς Ρουμανικῆς Ἐκκλησίας. Καὶ νὰ συνορθώσουμε καὶ νὰ συνευφρανθοῦμε πνευματικὰ τὴν εὐλογημένην τούτη μεγάλην μέραν τῶν εὐχαριστιῶν πρὸς τὸν Κύριο, μὲ τὴν εὐκαιρίαν τῆς ἐνθρονισεῶς Σας.

Δίκαιες εἶναι οἱ ἐκδηλώσεις. Αἰτιολογημένοι οἱ πανηγυρισμοί, γιὰ τὸ πρόσωπό Σας ἔχει ἐξασφαλίσει ἡ Ἐκκλησία τῆς Ρουμανίας καὶ ὁ πιστὸς λαὸς τῆς, τὸν διαπρεπή, τὸν ἐξαίρετο, καὶ ἱκανὸ οἰακοστροφῶ, τὸν ἐπιδέξιο πλοηγό, τὸν ἀπὸ Μαλδαβίας Ἰουστίνου Μουσούκου. Καὶ τὴ χαρὰ τούτη τὴν συμμεριζοῦται, ὀλοκληρωτικὰ, ἡ Ἐκκλησία μας.

Τὸ γόνιμο καὶ πλοῦσιο σὲ καρπὸς ἔργο Σας, σὺ τὸν Ἀμπελώνα τοῦ Κυρίου, ἔχει ἀναγνωρισθῆ ἀπὸ τὸν ὀρθόδοξο κόσμον. Ἐχετε πολλαπλασιάσει τὰ τάλαντά Σας μὲ τὶς χαρισματικὰς ἱκανότητες πρὸς Σᾶς τὶς δώρισε ὁ Κύριος. Καὶ τὰ ἔχετε δεῖξει σὺ τὴν πανορθόδοξον καὶ διαχριστιανικὴν συνέδριον, μὲ τὴν δεξυδερκείαν, τὴν εὐστοφίαν, χάρι σὴν ἐκκλησιαστικὴν Σας συνείδηση, τὴν θεολογικὴν Σας εὐνομήθειαν, πρὸς ἀποτελοῦν τὰ οὐσιαστικὰ ἐχέγγυα γιὰ τὴν ἐκλογὴν καὶ ἐπιλογὴν Σας.

Εἶστε, Μακαριώτατε, φίλιτος ὁ ἐμᾶς, σὴν Ἑλλάδα, ἀπὸ τὰ χρόνια ἀκόμα τῆς θεολογικῆς Σας μετεκπαιδεύσεως, σὴν Ἀθήνα. Εἴμαστε βέβαιοι, ὅλοι, ὅτι θὰ ὠφελήσετε τὴν φιλοπρόδο πατριδα Σας, ἀλλὰ καὶ γενικώτερα τὴν μιὰ καὶ μεγάλην ἐνιαίαν οἰκονομίαν μας, τὴν Ὁρθοδοξίαν. Θ' ἀνοίξετε νέους δρόμους, καινούργιους ὁρίζοντες, γιὰ τὴν ὀρθόδοξον καὶ με φωτισμένην διάνοιαν καὶ εὐρύτητα σὴν σύλληψη τῆς Ὁρθόδοξης Σκέψης, σὺς σύγχρονες διαστάσεις τῆς. Συλλαμβάνετε τὰ μηνύματα τῶν καιρῶν καὶ τὶς ἀνησυχίας τῶν ἀνησυχῶν ἡμερῶν.

Μακαριώτατε, ἡ Ὁρθοδοξία χαίρει γιὰ τὴν Ρουμανίαν ἀνέδειξε ἕναν ἀκόμη μεγάλον ἄνδρα σὺ τὸν ἀξίωμα τοῦ πατριάρχου. Ἡ ἐκλογὴ τούτη δὲν εἶναι συμπωματικὴ. Τὴν ἀνέμενε, τὴν διαισθανόταν ὀλοκληρῶν ἡ Ὁρθοδοξία. Γι' αὐτὸ ἡ Ἱεραρχία τῆς Ἐκκλησίας Σας, ζυγοσταθμίζοντας σωστά, πρόβαλε ὡς Προκαθήμενον ἀνάμεσα σὺς ἀρίστους, τὸν πανάριστο.

Χαῖρε, λοιπόν, καὶ ἀγάλλου, Ἐκκλησία τῆς Ρουμανίας. «Ἐκ σοῦ γὰρ ἐξῆλθεν ἡ γούμενος, ὅστις ποιμανεῖ τὸν λαὸν τοῦ Θεοῦ» (Ματθ. 2, 6), «ἐν συνέσει καὶ χάδι δυνάμεως». Μακαριώτατε Πατριάρχῃ τῆς Ὁρθοδόξου Ρουμανικῆς Ἐκκλησίας καὶ Ἀρχιεπίσκοπε Βουκουρεστίου κ. Ἰουστίνε, πολλὰ Σας τὰ ἔτη καὶ γεμᾶτα εὐκλείαν καὶ δόξαν.

† Ὁ Περιστερίου ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ

Ε Κ Θ Ε Σ Ι Σ

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΑΠΟΦΕΩΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ
 ΔΙΑ ΤΗΝ ΔΙΟΙΚΗΣΙΝ ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΙΝ
 ΤΩΝ ΜΗ ΕΝΟΡΙΑΚΩΝ ΝΑΩΝ ΤΩΝ ΚΟΙΜΗΤΗΡΙΩΝ*

Δ'. ΑΙ ΑΠΟΦΕΙΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΝΑΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΧΩΡΩΝ ΤΩΝ ΝΕΚΡΟΤΑΦΕΙΩΝ

Ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος:

1ον. Θεωρεῖ, κατὰ τὸ Κανονικὸν Δίκαιον τῆς Ὁρθοδόξου Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας, τοὺς Ἱ. Ναοὺς τῶν Νεκροταφείων «καθ' ἡγήσασιν» χώρους, ἀνήκοντας εἰς τὴν ἰδιοκτησίαν τῆς Ἐκκλησίας, καὶ παραδέχεται αὐτοὺς ὡς «ἱερά» καὶ «ἁγία» «πράγματα», ὡς ὀρίζει ἐπακριβῶς τὸ Κανονικὸν αὐτῆς Δίκαιον.

2ον. Θεωρεῖ ἐπίσης καὶ τὸν περίξ τῶν Ναῶν τῶν Νεκροταφείων χώρον, ὡς χώρον «ἁγίου» κατὰ τὴν ἔκφρασιν τοῦ Κανονικοῦ αὐτῆς Δικαίου, διὰ τοῦτο δὲ καὶ «τὰ Κοιμητήρια καθιεροῦνται δι' εἰδικῶν εὐχῶν τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἐν περιπτώσει κατὰ τὴν ὁλοίαν καθ' οἰονδήποτε τρόπον βεβηλωθῶσι, πρέπει νὰ καθιερωθῶσιν ἐκ νέου». («Σημειώσεις τοῦ Κανονικοῦ Δικαίου τῆς Ὁρθοδόξου Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας, κατὰ τὰς παραδόσεις τοῦ Καθηγητοῦ Ἀρχιμ. Γερωνύμου Κοτσώνη, τόμος Β' (Θεσσαλονίκη), 1961, σελ. 77)

3ον. Ἡ Νομοθεσία περὶ διοικήσεως καὶ διαχειρίσεως τῶν Ναῶν τῶν Νεκροταφείων δὲν ἐγένετο, ἐν τῇ διαδρομῇ τῶν ἐτῶν, μετὰ σύμφωνον γνῶμην τῆς Ἐκκλησίας, καὶ δὴ ἀρχικῶς (1833 καὶ ἐξῆς) ἐγένετο ἄνευ γνῶσεως αὐτῆς, καθ' ὅσον ἀπὸ τοῦ αὐτοκεφάλου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος (1833) ἐπεβάλετο ἐπὶ τῆς Ἐκκλησίας ἡ προτεσταντικῆς νοοτροπίας Ἐκκλησιαστικῆ Νομοθεσία τοῦ Μάουρερ.

4ον. Ἡ, οὕτως εἰπεῖν, ὑποχώρησις τῆς Ἐκκλησίας διὰ τὴν ἐν μέρει μόνον (πῶλεις ἄνω τῶν 50.000 κατοίκων) ὑπὸ τῶν Δήμων διοίκησιν καὶ τὴν διαχείρισιν τῶν Ναῶν τῶν Νεκροταφείων, δὲν σημαίνει δι' αὐτὴν ἀπεμπόλησιν τῶν ἐπὶ τῶν Ναῶν τῶν Κοιμητηρίων, εἰσέτι δὲ καὶ

ἐπὶ τοῦ περίξ αὐτῶν χώρου τῆς ταφῆς τῶν νεκρῶν, ἀναφαιρέτων κανονικῶν δικαιωμάτων αὐτῆς. Πρόκειται περὶ μιᾶς ἀνεκτιῆς καὶ μόνον καταστάσεως, ὑπαγορευθεῖσης ἀρχικῶς ἐκ δύο λόγων: α) διὰ τὴν μισθοδοσίαν τῶν κληρικῶν καὶ τῶν λαϊκῶν τῶν ἐργαζομένων εἰς τοὺς Ναοὺς τῶν Νεκροταφείων τῶν μεγάλων πόλεων, καὶ β) διὰ τὴν ὑπαρξίν τεχνικῶν λόγων, καὶ δὴ τῆς συγκροτήσεως πολυανθρώπου ὑπηρεσίας, ἀσχολουμένης μὲ τὰ ζητήματα ταφῆς, ἐκταφῆς τῶν νεκρῶν, φυλάξεως τῶν χώρων τῶν Νεκροταφείων καὶ τὰ τοιαῦτα.

5ον. Ἀναγνωρίζει ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος ὅτι, ἐπὶ τοῦ προκειμένου, παρατηρεῖται μία ἀπόκλισις ἀπὸ τοῦ κανονικῶς ὀρθοῦ, ἡ ὁποία ἀπόκλισις δὲν παρατηρεῖται εἰς τὰς ἄλλας ὁμοδόξους Πατριαρχικὰς καὶ Αὐτοκεφάλους Ἐκκλησίας. (Εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Βουλγαρίας λ.χ. καὶ αὐτὰ ἀκόμη τὰ ἀντικείμενα καὶ εἴδη τὰ σχετιζόμενα μὲ τὴν ταφὴν τῶν νεκρῶν προμηθεύονται μονοπωλιακῶς ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας). Ἡ δὲ παρέκκλισις αὕτη δὲν ἔσχεν εὐτυχῶς εἰσέτι τὰς κακὰς αὐτῆς συνεπείας ἐπὶ τῶν Ἑλληνοφῶνων ὁμοδόξων Ἐκκλησιῶν, τῶν διατελουσῶν ὑπὸ ἀλλόθρησκα καθεστῶτα (Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον κλπ.).

6ον. Τυχὸν ἄποψις τῆς Πολιτείας, ὅτι διὰ τῆς ὑπαγωγῆς διοικητικῶς καὶ διαχειριστικῶς ἀπάντων τῶν μὴ ἐνοριακῶν Ναῶν τῶν Νεκροταφείων ὑπὸ τοὺς Δήμους καὶ τὰς Κοινότητας δὲν γίνεται καὶ ἀποξένωσις τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἀπὸ τὴν ἰδιοκτησίαν τῶν Ναῶν, ἥτις ἀνήκει εἰς αὐτήν, ἔχει ὡς ἀπάντησιν, ὅτι μία τοιαύτη γενικῆς ἐκτάσεως ὑπαγωγὴ θὰ ἐσήμαινεν ἄρνησιν τῆς Κανονικῆς πορείας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος εἰς τὴν ἐν προκειμένῳ ὀφειλομένην κανονικὴν συμπίρρυσιν μετὰ τῶν ὁμοδόξων Ἐκκλησιῶν.

7ον. Ἡ ἀνακίνησις τοῦ ζητήματος τῆς διοικήσεως καὶ διαχειρίσεως τῶν Ναῶν τῶν Νεκροταφείων ἐν ἔτει 1974, διὰ τοῦ Ν.Δ. 284 (Ν. Διατάγμα-

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 247 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 13-14 τεύχους.

τος μη ψηφισθέντος, ως γνωστόν, υπό Βουλής, άτε κατηγορημένης ούσης υπό του τότε Καθεστώτος), ζητήματος μη ανακινήθέντος από του έτους 1941, ήτοι μετά 33 έτη, δικαίως έλύπησε και έπροβλημάτισε την Έκκλησίαν της Έλλάδος, και, τή ένεργεία της Έρεάς Συνόδου, άνεστάλη δύο φορές ή έφαρμογή του εϊρημένου Ν. Διατάγματος 284/1974, άνασταλείσης εσχάτως της άναστολής, δια της προσφάτου Γενικής Διαταγής του Υπουργείου των Έσωτερικών (145/Πρωτ. 69937/8.8.1975).

8ον. Έπί τή ύποθέσει, ότι αίτία της έφαρμογής του μη προελθόντος έκ της Βουλής των Έλλήνων, ως άνω, Ν.Δ. 284/1974 υπήρξεν ή έξέυρεσις πόρων δια τούς Δήμους και τας Κοινότητες, ή άποψις της Έκκλησίας εϊναι ότι δέν πρόκειται να ώφεληθώσιν οϊκονομικώς οϊ Δήμοι και αί Κοινότητες, και μία επί του προκειμένου έρευνα θα άνεδείκνυεν ότι παθητικόν και ούχι ένεργητικόν θα άνέμεινεν εις τούς Δήμους και τας Κοινότητας έκ της έφαρμογής του ως εϊρηται Ν. Δ. 284/1974. (Τα Μητροπολιτικά Συμβούλια πολλάκις άσχολούνται με τα ζητήματα έπισκευής, ή συντηρήσεως των Ναών των Νεκροταφείων και των Όστεοφυλακίων, δι' έράνων έκ μέρους των Χριστιανών).

Έάν όμως ύποστηρικθί υπό της Πολιτείας ότι ζημίαν έχουν οϊ Δήμοι σήμερα διαχειριζόμενοι τα οϊκονομικά των Νεκροταφείων, τότε δέν δικαιολογείται ή έπιμονή της Πολιτείας να ύπαγάγη διαχειριστικώς άπαντας τούς μη ένοριακούς Ναούς των Νεκροταφείων υπό την διοίκησιν και διαχείρισιν των Δήμων και των Κοινοτήτων.

9ον. Λαμβανομένου υπ' όψιν ότι τα Δημοτικά και Κοινοτικά Συμβούλια, εις τινες περιπτώσεις, άποτελούνται από ποικίλων νοοτροπίων και ποικίλων φρονημάτων ανθρώπων ή άκόμη και από άλλοπίστους (περιοχή Θράκης κλπ.), εϊναι καταφανής ή άσύμφορος ύπαγωγή της διοικήσεως και διαχειρίσεως των μη ένοριακών Ναών των Νεκροταφείων υπό τούς Δήμους και τας Κοινότητας.

10ον. Αί άγαθαί, ως όφείλουσι να εϊναι πάντοτε, σχέσεις Έκκλησίας και Πολιτείας παρ' ήμϊν, και μάλιστα κατά τούς παρόντας χαλεπούς καιρούς, δέν έπιτρέπουσιν άνάκίνησιν ζητήματος, ως τό άνωτέρω, επί του όποίου ή Έκκλησία δέν δύναται να συμφωνήσῃ, άρνούμενη τα κανονικά αύτης δικαιώματα επί των Νεκροταφείων (Ναών δηλονότι και Νεκροταφειακών χώρων).

11ον. Δύναται ή Έκκλησία να μη άρνηθῃ να άνεχθῃ περαιτέρω, και άχρι καιροϋ, τό καθεστώς της διοικήσεως και διαχειρίσεως των μη ένοριακών Ναών των Νεκροταφείων Δήμων πληθυσμού μέχρι των 50.000 κατοίκων, ως άλλοτε ίσχυσε νομοθετικώς τή άνοχη βεβαίως της Έκκλησίας, ως σημειούται εις τό πρόσ την Έπιτροπήν μελέτης του ζητήματος τούτου έγγραφον του Μακ. Άρχιεπισκόπου Άθηνών κ. Σεραφείμ, Προέδρου της Έρεάς Συνόδου, (άριθμ. Πρωτ. 3618/1630/20.9.1975).

12ον. Αί έπιπτώσεις, πρόσ τούτοις, της έφαρμογής του Ν.Δ. 284/1974, όπου τούτο έφηρμόσθη, υπήρξαν όδυνηραί: Υπήρξαν δηλαδή περιπτώσεις άσεβοϋς συμπεριφοράς ανθρώπων Δήμων και Κοινοτήτων πρόσ Έφημερίους Ναών των Νεκροταφείων. Περιπτώσεις ώσαύτως βιαίας δια του Εισαγγελέως παραλαβής των κλειθρών των εϊρημένων Ι. Ναών. Περιπτώσεις προσφυγής εις τό Συμβούλιον της Έπικρατείας, και άπωλείας, έξ άποφάσεως αυτού, και αυτών των Νεκροταφειακών χώρων, οϊτινες ήγοράσθησαν υπό των ένοριακών Ναών (περίπτωσης Μπραχαμίου Άττικής). Εις την Έκκλησίαν Κρήτης δέν θα παραδοθούν, καθά λέγεται, οϊ Ναοί των Νεκροταφείων και τα Νεκροταφεία, άνήκοντα, και από έπόψεως ύπηρεσιακής λειτουργίας, εις την Έκκλησίαν της Κρήτης.

13ον. Υπήρξαν και άλλαι έπιπτώσεις, καθ' ός Δήμαρχοι ή Κοινοτάρχει επί τή σκέψει ότι θα διαχειρίζονται και θα έξοδεύωσι χρήματα εκκλησιαστικά (των Ναών δηλαδή των Νεκροταφείων), έδήλωσαν, ότι δέν πρόκειται να άσχοληθώσι με τα τοιαύτα χρήματα, ή άκόμη ότι θα προτιμήωσι να παραιτηθώσι. Έδημιουργήθη δηλαδή μία κρίσις συνειδήσεως, ή εύρέθησαν πρόσ διλήματα. Αύτοι δέ οϊ Δήμαρχοι και οϊ Κοινοτάρχει εϊναι άσφαλώς οϊ θεοσεβείς άνθρωποι, και δέν πρέπει ή Πολιτεία να θέτη τούς πρώτους πολίτας ένώπιον τοιοϋτων προβλημάτων.

14ον. Τό σήμερα ισχύον Σύνταγμα της Χώρας (του 1975), εις τό 3ον άρθρον αυτού, κατοχυροί τον Συνοδικόν Τόμον του 1850 περί αυτοκεφάλου της Έκκλησίας της Έλλάδος, εις τον όποιον Συνοδικόν Τόμον ρητώς αναφέρεται, και προστάσεται, ότι ή Έρεά Σύνοδος της Έκκλησίας της Έλλάδος «διοικεί τα της Έκκλησίας κατά τούς θείους και έροϋς Κανόνας έλευθέρως και άκωλύτως από πάσης Κρατικής έπεμβάσεως». (Άρχιμ. Στεφάνου

Γιαννοπούλου «Συλλογή τῶν Ἐγκυκλίων τῆς Ἱερᾶς Συνόδου», Ἀθήναι 1901, σελ. 37-38). Αὐτὸν τὸν Συνοδικόν, Πατριαρχικόν καὶ συνταγματικῶς κατοχυρωμένον ὄρον ἐπικαλεῖται ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος καὶ εἰς τὸ προκειμένον ζήτημα τῆς κανονικῆς διοικήσεως καὶ διαχειρίσεως τῶν Ναῶν τῶν Νεκροταφείων.

Σημειωτέον πρὸς τούτοις, ἐνταῦθα, ὅτι ἐν ἔτει 1908 εἶχε δημιουργηθῆ ἕτερον ὀξὺ ζήτημα, τὸ τοῦ διορισμοῦ δηλαδὴ τῶν Ψαλτῶν καὶ Νεωκόρων εἰς τοὺς Ἱεροὺς Ναοὺς. Τότε τὸ ζήτημα ἢ μᾶλλον τὸ πρόβλημα τοῦτο, ὅπερ ἐδημιούργησαν Δήμαρχοι καὶ Κοινοτάρχαι, ἐλύθη ὑπὲρ τῆς Ἐκκλησίας ὑπὸ τοῦ Ἀρείου Πάγου. (Ἀρχιμ. Χρυσόστομος Θέμελη, Ἀρχιγραμματέως τῆς Ἱερᾶς Συνόδου «Αἱ Συνοδικαὶ Ἐγκύκλιοι», τόμος Α', Ἀθήναι 1955, σελ. 143 καὶ ἐξῆς).

15ον. Εἶναι γνωστὸν, ὅτι τὸ Ὑπουργεῖον Ἐσωτερικῶν εἶδε μετὰ ἐπιφυλακτικότητος, ἢ μᾶλλον μετὰ πολλῆς δυσφορίας, τὴν παράγραφον 3 τοῦ ἄρθρου 8 τοῦ ὑπ' ἀριθμὸν 2 Κανονισμοῦ (1969) «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἐνοριῶν καὶ Ἐφημερίων», κατὰ τὴν ὁποίαν παραγραφὸν «τὰ ἔσοδα τῶν Ναῶν τούτων (τῶν Κοιμητηρίων δηλαδὴ τῶν ἀνηκόντων εἰς τοὺς Δήμους ἄνω τῶν 50.000 κατοίκων, τῶν ὁποίων τὴν διοίκησιν καὶ τὴν διαχείρισιν ἔχουν οἱ ὡς ἄνω Δήμοι), τῶν ὁποίων ἡ διαχείρισις γίνεται κατὰ τὰ γενικῶς περὶ τῶν λοιπῶν Ἱερῶν Ναῶν κρατοῦντα, διατίθενται ἀποκλειστικῶς καὶ μόνον διὰ τὴν συντήρησιν καὶ εἰς καλὴν κατάστασιν διατήρησιν τοῦ Ναοῦ καὶ τὰς ἀνάγκας αὐτοῦ καὶ τοῦ Κοιμητηρίου. Ἐν περιπτώσει καθ' ἣν ὑπάρχουσι περισσότερὰ, ταῦτα διατίθενται ὑπὲρ τῶν εὐαγῶν τῆς Ἐκκλησίας Ἰδρυμάτων». Ἐπὶ τοῦ προκειμένου ὅμως πρέπει νὰ σημειωθῆ, ὅτι ὁ ὑπ' ἀριθμὸν 2 ὡς ἄνω Κανονισμὸς, προελθὼν κατ' ἐξουσιοδότησιν τοῦ Νομοθετικοῦ Διατάγματος 126/1969 («Περὶ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος»), εἶναι ἐν τμῆμα τῆς νομοθετικῆς ἐμφάνσεως τῶν Ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἢ ὁποία Νομοθετικὴ κατάσταση δὲν προῆλθεν ἀπὸ τὸ Σῶμα τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος. Ἄλλωστε ἡ νομοθετικὴ ἐκείνη κατάσταση ὡς μὴ συμφωνοῦ μετὰ τὴν γνώμην συμπάσης τῆς Ἱεραρχίας, γίνεται ἤδη προσπάθεια ἀπὸ μέρους τῆς Ἐκκλησίας νὰ ἀντικατασταθῆ τὸ γρηγορώτερον. Ὑπάρχει, ὡς γνωστὸν, νέα Καταστατικὴ καὶ λοιπὴ Ἐκκλησιαστικὴ Νομοθεσία, ἐγκεκριμένη ὑπὸ τῆς Ἱεραρχίας, ἀποκειμένη εἰς τὸ Ὑπουργεῖον Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων, ἐν Νομοσχεδίοις, ἀναμένουσα τὴν κύρωσιν αὐτῆς ὑπὸ τῆς Βουλῆς. Διὰ τοῦτον ἀκριβῶς τὸν λόγον πρέπει τὸ ταχύτερον νὰ καταρ-

γηθῆ τὸ Ν. Διατάγμα 284/1974 «Περὶ διοικήσεως καὶ διαχειρίσεως τῶν μὴ ἐνοριακῶν Ναῶν τῶν Κοιμητηρίων».

16ον. Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἔχει ὀφειλετικῶς σύμφωνα καὶ συνεπίκουρον ἐπὶ τοῦ προκειμένου κανονικοῦ ζητήματος τῆς διοικήσεως καὶ διαχειρίσεως τῶν μὴ ἐνοριακῶν Ναῶν τῶν Νεκροταφείων, καὶ τὸ Ὑπουργεῖον Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων. Τὸ ἐν λόγῳ Ὑπουργεῖον, δύο φορές μέχρι σήμερον, ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τοῦ ὡς εἴρηται Ν. Διατάγματος 284/1974, ἔχει ἀσχοληθῆ μετὰ τὸ ἐν λόγῳ ζήτημα, συμφωνοῦν ἀπολύτως πρὸς τὰς ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας ὑποστηριζόμενας κανονικὰς ἀπόψεις.

Τῆ 14 Μαΐου 1974 ἐστάλη τὸ ὑπ' ἀριθμὸν Πρωτοκόλλου Φ. 061/49/31844 πρῶτον ἔγγραφο αὐτοῦ πρὸς τὸ Γραφεῖον τοῦ Προέδρου τῆς Δημοκρατίας, διὰ τοῦ ὁποίου τὸ Ὑπουργεῖον συνηγορεῖ ὑπὲρ τῶν ἀπόψεων τῆς Ἐκκλησίας περὶ καταργήσεως τοῦ ὡς εἴρηται Ν. Διατάγματος 284/1974.

Ὁσαύτως, δεύτερον ἔγγραφο τοῦ Ὑπουργείου Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων, ὑπ' ἀριθμὸν Πρωτοκόλλου Φ. 051. 1/49/94616, ἀπεστάλη προσφάτως καὶ δὴ τῆ 15 Σεπτεμβρίου 1974 πρὸς τὸ Ὑπουργεῖον τῶν Ἐσωτερικῶν, δι' οὗ καὶ πάλιν ζητεῖται ἡ ἀναστολὴ ἐφαρμογῆς τοῦ Ν.Δ. 284/1974 μέχρι ρυθμίσεως τοῦ ἀνακύψαντος, ὡς μὴ ὠφελεζήματος, διὰ τῆς καταργήσεως τοῦ Ν. τούτου Διατάγματος.

17ον. Μετὰ τὰς ἀνωτέρω ἀπόψεις, ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος, (ὡς ἐσημειώθη καὶ ἀνωτέρω εἰς τὸ 11ον σημεῖον), παρακαλεῖ τὴν Πολιτείαν, καὶ δὴ τὴν Κυβέρνησιν διὰ τοῦ κ. Ὑπουργοῦ ἐπὶ τῶν Ἐσωτερικῶν, ὅπως καταργήσῃ τὸ Ν.Δ. 284/1974 περὶ διοικήσεως καὶ διαχειρίσεως τῶν μὴ ἐνοριακῶν Ναῶν τῶν Νεκροταφείων, ἀνεχομένη, ἐν πάσῃ περιπτώσει, τὸ καὶ ἄλλοτε ἰσχύσαν καὶ νῦν ἰσχύον καθεστῶς τῆς διοικήσεως, (ὅσον βεβαίως ἀφορᾷ εἰς τὰ μὴ Ἐκκλησιαστικὰ πρόσωπα), καὶ διαχειρίσεως τῶν μὴ ἐνοριακῶν Ναῶν τῶν Νεκροταφείων τῶν πόλεων τῶν ἐχουσῶν ἄνω τῶν 50.000 κατοίκους, ὑπὸ τῶν Δήμων τῶν πόλεων αὐτῶν. Ἡ διοίκησις καὶ ἡ διαχείρισις τῶν μὴ ἐνοριακῶν Ναῶν τῶν Κοιμητηρίων (Νεκροταφείων), τῶν πόλεων μέχρι 50.000 κατοίκων, δεόν νὰ ἀνήκῃ εἰς τὸν πλησιέστερον πρὸς τὰ Νεκροταφεῖα ταῦτα ἐνοριακὸν Ναόν.

Ἐν Ἀθήναις τῆ 27ῃ Σεπτεμβρίου 1975

† Ὁ Μεσοηνιακὸς ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ

† Ὁ Ἀττικὸς ΛΩΡΘΕΟΣ

Θεοφάνης Θεοδωρακόπουλος

ΖΩΝΤΑΝΗ ΕΙΚΟΝΑ ΤΗΣ ΣΗΜΕΡΙΝΗΣ ΝΕΟΛΑΙΑΣ

(ΥΣΤΕΡΑ ΑΠΟ ΕΝΑ ΔΙΑΛΟΓΟΝ ΓΝΩΡΙΜΙΑΣ)

Ο σημερινός κόσμος, ή κοινωνία μας συγκεκριμένα, φαίνεται να δεικνύη ιδιαίτερον ενδιαφέρον εις ό,τι άφορα τους νέους. Είναι ευεξήγητη ή άνησυχία αυτή και εύθιξία. Διότι ή νεότης είναι τό έαρ τής ζωής, τό λυκαυγές τής ήμέρας πού έρχεται διά τήν χώραν μας. Είναι δε περισσότερο από ιερόν χρέος ν' ανοίξωμεν τόν έποικοδομητικόν διάλογον μέ τήν άλκιμη ήλικία και νά προσέξωμεν τί μάς λέγουν. Τί ζητοϋν, μέ αξιοπρέπεια πάντοτε, από τήν ιδικήν μας γενεάν, ή όποία είναι όφειλέτης πρós εκείνην.

Παρόμοια σκέψεις και τύψεις μαζί, άνησυχία, μέ ώθησαν νά πλησιάσω τους νέους και τās νέας μας. "Ηθελα νά ένημερωθώ από «πρώτο χέρι», ποια προβλήματα άπασχολοϋν τήν ώραία και παρθενικήν έφηβείαν, τήν άγνήν νεότητα. "Ενας άλλος λόγος πού μέ παρεκίνησε πρós αυτήν τήν ήλικίαν τών έλπίδων και τών φόβων μας, ήτο και τό «κατηγορώ» τής, πού έκτοξεύεται κατά τής ήγεσίας τής Έκκλησίας ως φορέως τών ευγενεστερών ιδανικών του ανθρώπου. Κατηγοροϋνται τά όργανα τής Έκκλησίας: κληρικοί, λαϊκοί θεολόγοι και καθηγηταί, ως και κάθε υπεύθυνος εις τόν χώρον τής, διά τήν τυχόν άδιαφορίαν του.

Τήν μικράν έμπειρίαν μου από τās επισκέψεις εις τά Λύκεια του Περιστερίου, δι' ένα διάλογον μέ μαθητάς και μαθητριάς, πού άποφοιτοϋν, θά έκθέσω παραθέτων τās έρωτήσεις και άπορίας, τους προβληματισμούς τών μαθητών εις ομάδας συγγενών όμοειδών θεμάτων, διά νά έχη ό αναγνώστης κάποιαν άμεσον γεϋσιν ως πρós τά προβλήματα πού βασανίζουν τά «άγουρα» αυτά παιδιά, πού τόσοσν ένωρίς τά ώριμάζει ή σκοτούρα και τό άγχος τόσοσν πολλών έρωτηματικών, πού σφίγγουν τās καρδιάς και τās σκέψεις των.

Τό έρωτηματολόγιον τών μαθητών κατά τάξεις και τμήματα υπεβλήθη τήν ιδίαν ώραν, άνωνύμως επί τεμαχίου χάρτου. Τά θέματα —έγινε δήλωσις— θά ήσαν άδέσμευτα, άπεριόριστα και μέ άπόλυτον έκλογήν του μαθητοϋ κατά τήν προτίμησιν και έκτίμησίν του. Έλέχθη από τής πρώτης στιγμής, ότι ό διαλεγόμενος δέν έρχεται ως σοφός, άλλ' άπλώς θέλει νά έξυπηρετήση ειλικρινά τήν νεότητα και θά έδοκίμαζε μεγάλην χαράν, άν —έστω και μερικώς— θά ήδύνατο νά ίκανοποιήση τους φίλους του μαθητάς.

Χρήσιμος και κατατοπιστική θά ήτο ή παράθεσις μερικών στοιχείων επί τής διαδικασίας και τās στατιστικά στοιχεία. Αλλά δε είναι: Έπίσκεψις σέ 3 Λύκεια άρρένων, 4 θηλέων και 1 μικτόν μέ τά τμήματα - παρατήματά των. Συνολικώς έχουν πραγματοποιηθη 11 έπισκέψεις και συνάντησις μέ 900 περίπου μαθητάς, όλοι τής Γ' Λυκείου. Έχουν υποβληθη 578 έρωτήσεις

(ώρισμένοι έξ αυτών αντιπροσωπεϋουν μικράς ομάδας) και έχουν δοθη άπαντήσεις εις 165 έξ αυτών. Η έπιλογή τών 165 θεμάτων επί του συνόλου (λόγω έλλείψεως χρόνου) έγινε κατά προτίμησιν και προτεραιότητα άπ' αυτά τά παιδιά μέ άπόλυτον σεβασμόν εις τήν διαλογήν των.

Έχουν διατεθη δι' έκάστην τάξιν δύο συνεχείς σχολικαί ώραι διαρκείας 100 - 110 λεπτών τής ώρας. Κατά μέσον όρον ό χρόνος διά κάθε έρώτησιν είχε περιθώριον 6-8 λεπτών. Και τώρα θά παραθέσωμεν τόν κύκλον τών θεμάτων κατά σειράν ενδιαφέροντος. Περιεκτικώς συγκεφαλαιώνονται εις 5 ομάδας, κατά προσέγγισιν.

1. Προβλήματα περι τήν πίστιν. Υπάρχει Θεός; Ψυχή άθάνατος, αιωνιότης. Τό πρόσωπον του Χριστοϋ. Άπουσίας καθόλου από τήν περιοχήν του; Ποία ύπηρεξεν ή ιδιωτική του ζωή. Πώς αντιμετώπισε προσωπικώς τό σεξουαλικό του πρόβλημα. Η διδασκαλία του άν είναι πρωτότυπος. Η καταγωγή του ανθρώπου, θεία ή γήινος. Η Έκκλησία. "Αν επέτυχε ή απέτυχε εις τήν άποστολήν τής. Έχομεν τεκμήρια και άποδείξεις; Η περιουσία τής πού και πώς διατίθεται. Ο κληρικός (ιερεύς και άρχιερεύς), άν έχη επαγγελματικήν νοστροπίαν ή εκείνην του ιεραποστολόου. Η δημοσία και ιδιωτική ζωή του. Παρατηρείται τάσις δι' εκμετάλλευσιν, άρνησις δι' έξυπνότητα. Η συμπεριφορά του δέν έναρμονίζεται μέ όσα επαγγέλλεται.

2. Ηθικά και σεξουαλικά ζητήματα. Σχέσεις τών δύο φύλων. Είναι δυνατή ή φιλία μεταξύ άγοριοϋ και κοριτσιοϋ; Η σεξουαλική ζωή ποιά θέσι παίρνει ή Έκκλησία. Είναι άπόλυτος και τόσοσν αυστηρά ή χριστιανική διδασκαλία; Καταδικάζει τήν άγάπη; Προγαμαίαι σχέσεις. Ο έρωσ άν επιτρέπεται. Ο έλεύθερος έρωσ. Τί λύσεις συνιστά ή Έκκλησία διά τήν αντιμετώπισιν αυτών τών προβλημάτων.

3. Εκπαιδευτικά - επαγγελματικά προσανατολισμός. Διδασκτρία (κτρία, καθαριότης, όργανα κλπ.). Η συμπεριφορά τών καθηγητών και αι δεσποτικά αντιλήψεις των. Γίνονται καταπιεσται, όχι φίλοι μας. Βλέπουν τό μέλλον των προβληματικόν. Λέγουν: αντικρύζομεν άπογοήτευσιν, άδιέξοδον. Επιθυμοϋν άνωτάτας σπουδάς, αλλά πώς; Κατέχονται από άγωνίαν και άγχος διά τήν ζωήν. Συναποϋν οικονομικάς δυσκολίας διά τήν φοίτησίν των εις φροντιστήρια. Λείπουν: χρήμα, χρόνος, διότι τό σχολείον έχει πολλές απαιτήσεις και ό χρόνος είναι ανεπαρκής. Καταλογίζουν άδιαφορίαν από τήν πλευράν τής Πολιτείας. Όμιλοϋν δι' εγκυκατάλειψιν.

ΣΕΒ. ΜΗΤΡΟΠ. ΓΕΡΟΝΤΟΣ ΧΑΛΚΗΔΟΝΟΣ Κ. ΜΕΛΙΤΟΝΟΣ

ΠΑΡΑΙΝΗΤΙΚΗ ΟΜΙΛΙΑ

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΘΕΟΦΙΛΕΣΤΑΤΟΝ ΕΨΗΦΙΣΜΕΝΟΝ ΕΠΙΣΚΟΠΟΝ ΣΕΒΑΣΤΕΙΑΣ

κ. ΘΕΟΚΛΗΤΟΝ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΕΙΣ ΑΡΧΙΕΡΕΑ ΧΕΙΡΟΤΟΝΙΑΝ ΑΥΤΟΥ

ΤΕΛΕΣΘΕΙΣΑΝ ΕΝ Τῶ ΠΑΝΣΕΠΤῶ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚῶ ΝΑῶ

Τῆ 22ᾶ ΜΑΪΟΥ 1977

Θεοφιλέστατε Ἐψηφισμένε Ἐπίσκοπε Σεβαστείας
κύριε Θεόκλητε,

Σεπτῇ προκρίσει τοῦ Δεσπότου καὶ Ἀυθέντου σου, τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ. κ. Δημητρίου τοῦ Α' καὶ ψήφω κανονικῆ τῆς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου ἐκλεγείς κανονικῶς Ἐπίσκοπος τῆς Ἐκκλησίας, θεοκλήτως καλεῖσαι σήμερον νὰ εἰσέλθῃς εἰς τὰ Ἄγια τῶν Ἁγίων τῆς σκηνῆς ταύτης τοῦ μαρτυρίου τῆς Ὀρθοδοξίας, ὅπου αἱ πλάκες τῆς διπλῆς διαθήκης καὶ ἡ ἐπιτάφιος λυχνία ἢ ἀκοίμητος καὶ ἡ ῥάβδος Ἀαρῶν ἢ αἰεὶ βλαστάνουσα καὶ τὸ μάννα τὸ γλυκαῖνον τὰ τῶν εὐσεβῶν αἰσθητήρια, διὰ τὰ λάβῃς διὰ τῶν χειρῶν τῆς Ταπεινότητός μου καὶ τῶν συλλειτουργῶν μου τὴν Χάριν, τὴν ἀγενεαλόγητον μὲν κατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδέκ, γενεαλογικὴν δὲ ἀπὸ τῆς Πεντηκοστῆς ἐν τῇ συνεχεί καὶ ἀδιάκοπῳ διαδοχῇ τῶν Ἀποστόλων.

Ὁ τόπος ὅπου ἔστηκας εἶναι γῆ ἁγία. Ὅσοι ἔχουν ὄρασιν βλέπουν εἰ ἐπὶ αἰῶνας μουσικῶς τελεοιοργεῖται εἰς τὰ ἔνδον τοῦ θυσιαστηρίου τούτου. Ἄνοιξον τοὺς ὀφθαλμούς σου καὶ ἴδε. Ἴδού, εἰς τὴν βάσιν τοῦ θυσιαστηρίου τούτου, τὸ ὅποιον ἔπηξεν ὁ Θεὸς καὶ οὐχὶ ἄνθρωπος, ἡ σιναϊτικὴ βάτος, ἡ φλεγόμενη καὶ μὴ κατακαιομένη, ὁ βίος τῆς Μεγάλῆς Ἐκκλησίας.

Ἀὔσον, λοιπὸν τὸν ἱμάντα τῶν ὑποδημάτων σου, καὶ ὄχι μόνον αὐτόν, λύσον ὅλον σεαυτὸν καὶ προσήλωσον ὅλα τὰ αἰσθητήριά σου, τὴν ὄλην σου ὑπαρξίν, εἰς τὴν, ἀπὸ τῆς φλεγόμενης βάτους, φωνήν, τῆς ὁποίας ἐγὼ τὴν σιγμὴν ταύτην εἶμαι ὁ ταπεινὸς καὶ πτωχὸς διερμηνεύς. Καὶ ἐπίσης πρόσεξον, πρόσεξον τὸν ἐπέκεινα τῆς βάτους μέγα καὶ θαυμάσιον ὄραμα, τὴν διέλευσιν τοῦ Θεοῦ. Θὰ ἴδῃς τὰ ῥῶτα τοῦ Θεοῦ. Διότι δὲν εἶναι δυνατόν, τὸ εἶπεν ὁ ἴδιος ὁ Θεὸς εἰς τὸν

4. Κοινωνικά. Ἡ ἀδικία καὶ ἀγισότης εἰς τὴν κοινωνίαν εἶναι εἰς βαθμὴν ἀφόρητον. Ἄνισοι εὐκαιρία διὰ τὴν σταδιοδρομίαν των. Γάμος, οἰκογένεια, συμπεριφορὰ γονέων. Δὲν ἔμπορουν νὰ συενογηθοῦν. Εἶναι ὡς ξένοι ὑπὸ τὴν αὐτὴν στέγην. Ἀγαποῦν «ἀλλόκοτα».

5. Γενικαὶ ἐρωτήσεις. Ἡ Ἐκκλησία πολιτεύεται; Ποιούς ὑποστηρίζει; Τὸ «αὐτόματον» διαζύγιον. Ἡ Ἐκκλησία καὶ τὰ προοδευτικὰ πνεύματα (Καζαντζάκης, γλώσσα, δημοκρατία). Μαρξισμὸς καὶ Χριστιανισμὸς, ἔχουν τίποτε τὸ κοινόν; Γιεχωθάδες. Προσωπικὴ κριτικὴ (ἢ σειρά μου) κατὰ τοῦ διαλεγόμενου. Τί κάνατε διὰ τὴν νεολαίαν. Βοηθεῖτε τὰς ἀδυνατοὺς τάξεις; Συγκεκριμένα παραδείγματα. Οἱ γαοὶ ἐκμεταλλεύονται τοὺς πιστοὺς. Οἱ ἱερεῖς δὲν στέκονται εἰς τὸ ὕψος των. Κυνηγοῦν τὸ χρήμα. Διατί ἐνδύεσθε τόσο μεγαλοπρεπῶς καὶ πολυτελῶς εἰς τὸν ναόν; Χρειάζονται τὰ χρυσὰ ἱερά σκευή;

Συμπυκνωμένα καὶ συνοπτικῶς, περίξ αὐτοῦ τοῦ κυκλώματος περιστρέφονται οἱ προβληματισμοὶ τῶν νέων ἡλικίας 17-18 ἐτῶν. Καὶ τὸ παρὸν σημεῖωμα εἶναι κατηρτισμένον ἐπὶ τῶν ἀθθεντικῶν στοιχείων τῶν 578 ἐρωτήσεων - προβληματισμῶν. Ἀρκοῦντως σαφῶς

ἐξάγονται τὰ συμπεράσματα. Ἡ πνευματικότης καὶ ἡ ὀριμότης τῆς νεολαίας, παρὰ τὴν ἀπειρίαν της, καταφαίνεται καὶ δὲν εἶναι οὐδόλως παιδικαὶ ἀπορίαι, καὶ τὰ προβλήματα ποὺ μᾶς θέτουν. μαρτυροῦν πολλὰ.

Ἐνδιαφέρονται περίπου δι' ὅλα. Θίγουν θέματα μεγάλων διαστάσεων. Ἴσως ἐλάχιστοι δὲν εἶναι εἰς θέσιν νὰ προσμετροῦν τὸ βάθος των. Προϊδιάζονται, προβληματίζονται, ἀλλὰ καὶ σκανδαλίζονται. Ἐχουν βεβαίως τὸν ἰδικόν των «κόσμον», τὸν κόσμον τὸν ἰδανικόν, τὸν ἀγνόν καὶ δίκαιον, δι' αὐτὸ καὶ δὲν ἔμπορουν —εὐτυχῶς— καὶ δὲν θέλουν νὰ συμβιβασθοῦν.

Ἡ κοινωνία μας, παρασυρομένη ἀπὸ τὴν μειοψηφίαν τῶν κακῶν παραδειγμάτων, τῶν παραστρατημένων χελιδονῶν τῆς γλυκείας ἀνοιξέως, εὐκόλως καταδικάζει. Μάλιστα ἡ μερὶς ἐκείνη ποὺ δὲν προσέφερε τίποτε, καμμίαν βοήθειαν πρὸς τοὺς νέους. Τὰ παιδιὰ μας εἶναι θαυμάσια. Περιμένουν —δικαιοῦνται— τὴν στοργὴν μας. Τὴν εὐκρινῆ ἀγάπην μας, ὄχι ὡς ἐλεημοσύνην, ἀλλ' ὡς ὀφειλὴν τῆς γενεᾶς μας, ἡ ὁποία ἔχει ἀδικήσει τὴν Νεότητα.

† Ὁ Περιστερῖου ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ

Μωϋσή, να ἴδῃ ἄνθρωπος τὸ πρόσωπόν Του καὶ νὰ ζήσει. Ὅμως ἀπὸ ἐδῶ διέρχεται, ἐδῶ περιπατεῖ ὁ Θεός. Καὶ Αὐτὸς κρατεῖ καὶ συγκρατεῖ καὶ ἐλέγχει τὴν Ἐκκλησίαν Του, τὴν Μεγάλην Ἐκκλησίαν.

Δοιπόν, ἀκουσον τί ἔχει νὰ σοὶ εἴπῃ ἡ Μεγάλη αὐτὴ Ἐκκλησία, ἡ Ἐκκλησία τοῦ Θεοῦ, ἡ Ἐκκλησία σου, κατὰ τὴν ἀγίαν καὶ φοβερὰν αὐτὴν σιγμὴν, κατὰ τὴν ὁποῖαν αἱ φλόγες τῆς μωσαϊκῆς Βάτου συναντιῶνται μὲ τὰς γλώσσας τοῦ πυρός τοῦ τρίτου προσώπου τῆς Ἁγίας Τριάδος.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΚΑΙ ΕΠΙΣΚΟΠΟΣ

Πρῶτον. Γίνεσαι Ἐπίσκοπος διότι ὑπάρχει ἡ Ἐκκλησία. Ὅλοι ἐμεῖς οἱ Ἐπίσκοποι οὐδὲν θὰ εἴμεθα καὶ οὐδὲν εἴμεθα ἄνευ καὶ ἐκτὸς τῆς Ἐκκλησίας. Θὰ εἴμεθα μέλη τῆς ἐκκοσμιευμένης οργανώσεως ὁσονδήποτε καὶ ἂν ἦτο αὐτὴ εὐσεβῶρων, θὰ εἴμεθα παράγοντες, ἴσως δυναμικοί, μᾶς πνευματικῆς συνδικαλιστικῆς κινήσεως, ἀλλ' ὅμως δὲν θὰ εἴμεθα Ἐπίσκοποι.

Ἐπομένως ἔχε τοῦτο πάντα κατὰ νοῦν, ὅτι οἶανδήποτε καὶ ὁσονδήποτε προσωπικὴν ἀξίαν ἔχεις, σὺ καὶ ἐγώ, οὐδὲν εἴμεθα ἔναντι τῆς Ἐκκλησίας. Αὐτὴ οὐδὲν μᾶς ὀφείλει, ἡμεῖς τὰ πάντα ὀφείλομεν εἰς Αὐτήν.

Ἀκουέτωσαν ταῦτα καὶ πάντες ὅσοι δίκην ὄψεως ὑψώνουν τὰς κεφαλὰς αὐτῶν ἔναντι τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἐκβάλλουν αὐτοὶ ἑαυτοὺς τῆς Ἐκκλησίας, κατακολυθούσιν τῷ Ἐωσφόρῳ.

Τὸ σημεῖον τοῦτο εἶναι θεμελιῶδες, εἶναι ἐκ τῶν ὧν οὐκ ἄνευ τῆς αὐτοσυνειδησίας τοῦ Ἐπισκόπου, ἂν ὁ Ἐπίσκοπος πρόκειται νὰ εἶναι ὄντως καὶ κληρικὸς Ἐπίσκοπος, ἐπίσκοπος τῆς Ἐκκλησίας ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ.

Η ΕΠΙΣΚΟΠΗ ΟΧΙ ΔΙΚΑΙΩΜΑ

ΑΛΛΑ ΧΑΡΙΣ ΚΑΙ ΔΩΡΕΑ

Δεύτερον. Τούτου δοθέντος ἀμέσως ἔπεται, ὅτι οὐδεὶς ἐξ ἡμῶν δικαιωματικῶς ἔχει καὶ δύναται νὰ ἀξιοῖ τὸ μέγα καὶ ἀγιώτατον τοῦτο προνόμιον νὰ εἶναι Ἐπίσκοπος. Τοῦτο, ἦτοι τὸ εἶναι τινα Ἐπίσκοπον, εἶναι Δῶρον καὶ Χάρις τοῦ Κυρίου τῆς Ἐκκλησίας, καὶ ἀκόμη Συγκατάθεσις καὶ Ἐλεος Αὐτοῦ. Ἰδιαίτονως τονίζω τοῦτο, ὅτι εἶναι ἀδιανόητον νὰ θεωρῇ τις δικαίωμα τὸν καὶ νὰ ἀξιοῖ νὰ εἶναι Ἐπίσκοπος, ἀγνοῶν ὅτι ὁ Ἐπίσκοπος πρέπει νὰ εἶναι *θ ε ὄ κ λ η ι ο ς*, δηλαδή νὰ τὸν καλῇ ὁ Θεός.

Ναί, βεβαίως ὁ Ἀπόστολος Παῦλος λέγει «εἴ τις ἐπισκοπῆς ὀρέγεται, καλοῦ ἔργου ἐπιθυμεῖ» (Α' Τιμ. 3, 1), καὶ πολλοὶ εἰς τὸ χωρίον τοῦτο τοῦ Ἀποστόλου Παύλου στηριζόμενοι ὀρέγονται ἐπισκοπῆς καὶ ἔχουν ταύτην ὡς ἐπιδίωξιν τοῦ βίου των. Ἐδῶ ὑπάρχει μία τραγικὴ παρεξήγησις τοῦ Ἀποστόλου

Παύλου. Γράφων τοῦτο ὁ Παῦλος ἠγνῶει τὴν Ἐπισκοπὴν τῆς μαρτυρίας καὶ τοῦ μαρτυρίου καὶ ὄχι τὴν Ἐπισκοπὴν τῆς κενοδοξίας, τῆς ἀνέσεως καὶ τῆς κοινωνικῆς ἀσφαλίσεως. Γράφων ὁ Ἀπόστολος Παῦλος πρὸς τὸν Τιμόθεον τὸ «εἴ τις ἐπισκοπῆς ὀρέγεται, καλοῦ ἔργου ἐπιθυμεῖ» (Α' Τιμ. 3, 1) ἠγνῶει τοῦτο: Ὅποιος εἶναι ἔτοιμος νὰ ἀπαρνηθῇ τὰ πάντα, νὰ διακινδυνεύσῃ τὰ πάντα, νὰ προσιατεύσῃ τοὺς πάντας, νὰ διαφυλάξῃ τὰ πάντα, ἐπισκοπῶν ἄγρυπνος ἡμέραν καὶ νύκτα ὡς στρατιώτης ἀπὸ φρουρίου — διότι αὐτὴ εἶναι ἡ ἐτυμολογία τῆς λέξεως Ἐπίσκοπος — καλοῦ ἔργου ἐπιθυμεῖ. Εἶναι ἐλάχιστοι πάντοτε αὐτοὶ οἱ ὁποῖοι προσφέρονται ἐθελουσίως εἰς τὸ μαρτύριον.

Καὶ γνωρίζεις προσέτι διὸ ὑπῆρξαν μυριάδες Διδασκάλων τῆς Ἐκκλησίας, Ἁγίων, Μαρτύρων καὶ Ὁμολογητῶν, οἱ ὁποῖοι ἐπισκόπησαν χωρὶς ποτὲ νὰ ἔχουν γίνῃ ἐπίσκοποι. Διὰ τοῦτο καὶ ὑπάρχει ἡ Ἐκκλησία, διὰ τοῦτο καὶ ὑπάρχομεν σὺ καὶ ἐγώ.

Τὸ δεύτερον τοῦτο σημεῖον τῆς παραινέσεώς μου, μὲ ὀδηγεῖ εὐθέως εἰς τὸ τρίτον σημεῖον.

Ο ΕΠΙΣΚΟΠΟΣ — ΔΙΑΚΟΝΟΣ

Τρίτον. Καὶ ἔρχομαι εἰς τὴν περίπτωσίν σου.

Σύ, υἱὲ Θεόκλητε, εἰσάγεσαι εἰς τὸ ἄκρον μυστήριον τῆς ἐπισκοπῆς ἀπὸ τοῦ λειτουργήματος τῆς διακονίας, ὡς ἀπὸ Μεγάλων Ἀρχιδιακόνων τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας προσερχόμενος. Τὸ γεγονός τοῦτο δίδει εἰς ἡμᾶς τὸ σύνθημα καὶ τὸ περιεχόμενον τοῦ νέου σου ἐπισκοπικοῦ λειτουργήματος.

Τί εἶναι ὁ Ἐπίσκοπος; Ὁχι Μέγας Ἀρχιδιάκονος, ἀλλὰ διάκονος. Μένησο διὸ ἀνερχόμενος ὑποβιβάζεσαι, καὶ τότε πράγματι ἀνέρχεσαι. Δοιπόν, μείνον καὶ ἔσο πρὸ παντός διάκονος, διάκονος τῆς Ἐκκλησίας, διάκονος τῶν μυστηρίων, διάκονος τοῦ πιστοῦ λαοῦ τοῦ Θεοῦ. Ὡν δὲ καὶ μένων τοιοῦτος θὰ εἶσαι Ἐπίσκοπος, ὄντως Ἐπίσκοπος, ἔτοιμος νὰ δώσῃς λόγον τῷ Κυρίῳ σου ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως.

Ἐπαναλαμβάνω, οὐδαμῶς μὲ διαφεύγει τὸ οὐσιῶδες γεγονός διὸ προέρχεσαι ἀπὸ Μεγάλων Ἀρχιδιακόνων τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου, διὸ προέρχεσαι ἐκ τῆς Ἀδλῆς ταύτης, ἀπὸ τῆς ὁποίας Μεγάλοι Ἀρχιδιάκονοι κατασταθέντες Ἐπίσκοποι ἀνὰ τὸν κόσμον ἔδωσαν εἰς τὸ παρελθὸν μαρτυρίαν διὰ τὸν Χριστὸν καὶ τὴν Ἐκκλησίαν Του.

Ὁμολογῶ διὸ εἶναι διὰ σὲ ιδιαίτερον προνόμιον, διὸ προέρχεσαι ἐκ τῆς Ἀδλῆς ταύτης, διὸ ἐφοίτησας εἰς τὸ διωματικῶς ἐκκλησιολογικὸν τοῦτο πανδιδακτήριον τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας. Φυσικῶς εἶσαι καὶ πρέπει νὰ εἶσαι φορὸς καὶ λειτουργὸς τῆς ἀγίας καὶ μοναδικῆς παραδόσεως τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας.

Γνωρίζω διὸ εἶσαι ἄπλοῦς, ταπεινὸς καὶ ἀγαθός.

Ο ΝΕΟΚΑΙΣΑΡΕΙΑΣ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ ΚΟΡΩΝΑΙΟΣ

Η ΔΡΑΣΙΣ ΑΥΤΟΥ ΩΣ ΙΕΡΑΡΧΟΥ ΤΟΥ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΥ ΘΡΟΝΟΥ

ΚΑΙ ΩΣ ΣΧΟΛΑΡΧΟΥ ΤΗΣ ΘΕΟΛΟΓΙΚΗΣ ΣΧΟΛΗΣ ΤΗΣ ΧΑΛΚΗΣ*

«Διδάσκαλε, ἤνεγκα τὸν υἱόν μου πρὸς σε»
(Μάρκ. 9, 17)

Σεβασμιώτατοι ἐν Χριστῷ Ἀδελφοί, σεβάσιμοι Πατέρες, ὁμογάλακτοι πνευματικοὶ ἀδελφοί, εὐσεβεῖς Κωνσταντινουπολίται καὶ λοιπὴ ὁμήγυρις.

Ἴσως οὐδὲν ἕτερον λόγιον ἀπὸ τὴν σημερινὴν εὐαγγελικὴν περικοπήν θὰ ἠδύνατο νὰ περιγράψῃ αὐτό, τὸ ὁποῖον συνοπτικῶς ἀποτελεῖ τὸ περιεχόμενον τῆς ζωῆς καὶ τῆς δράσεως τοῦ γηραιοῦ καὶ πολυσεβάσιου Ἱεράρχου τῆς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, τοῦ ἀοιδίμου Μητροπολίτου Νεοκαισαρείας Χρυσόστομου Κορωναίου, τὸν ὁποῖον οἱ ἐν Ἑλλάδι πολυπληθεῖς μαθηταὶ του τιμοῦν μὲ τὴν σημερινὴν ἐπιμνημόσυνον σὺναξίν των, τρεῖς μετὰ ἀπὸ τὸν θάνατόν του μῆνας.

* Ὁ ἐπιμνημόσυνος οὗτος λόγος ἐξεφωνήθη ἐν τῇ Ἱερῇ Μονῇ Πεντέλης τῇ Κυριακῇ 20 Μαρτίου ἐπὶ τῷ τριμῆρῳ μνημοσύνῳ ἀπὸ τῆς εἰς Κύριον ἐκδημίας τοῦ ἀοιδίου Μητροπολίτου Νεοκαισαρείας κροῦ Χρυσόστομου Κορωναίου, Ἱεράρχου τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου καὶ ἐπὶ σειράν ἐτῶν χρηματίσαντος Καθηγητοῦ καὶ Σχολάρχου τῆς κατὰ Χάλκην Ἱερῆς Θεολογικῆς Σχολῆς. Τὸ μνημόσυνον ἐτελέσθη τῇ πρωτοβουλίᾳ τῆς ἐνταῦθα «Ἐστίας Θεολόγων Χάλκης» (κύκλου Ἑλλάδος) συλλειτουργούντων τῶν Σεβασμιωτάτων Μητροπολιτῶν Περιστερίου κ. Ἀλεξάνδρου, Νεαπόλεως καὶ Σταυρουπόλεως κ. Διονυσίου καὶ Γαρθιζίου κ. Χρυσόστομου. Παρέστησαν δὲ Ἱεράρχαι τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου καὶ τῆς ἐνταῦθα Ἱεραρχίας, πλείστοι ἐκ τῶν παλαιότερων καὶ νεωτέρων ἀποφοίτων τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς Χάλκης ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ καὶ πλῆθος ἐκ τῶν ἐνταῦθα ἐγκατεστημένων Κωνσταντινουπολιτῶν.

Ἀξιοποίησον τὰς ἀρετὰς αὐτάς, τὰς ὁποίας σοὶ ἔδωκεν ὁ Θεός.

Ὡς Ἐκκλησία ζῶμεν ἐν ὧρα κροισιμιωιάτῃ, κατὰ τὴν ὁποῖαν καλούμεθα νὰ συνδράσωμεν τὴν πίστιν καὶ τὴν παράδοσιν τῶν σήμερον ἐροταζομένων τριακοσίων δέκα καὶ ὀκτώ θεοφόρων Πατέρων τῆς ἐν Νικαίᾳ Α' Οἰκουμενικῆς Συνόδου, τὰς μετὰ πάσης πιστότητος διαφυλαχθείσας ἐν τῇ Κωνσταντινουπολίτιδι αὐτῇ Ἐκκλησίᾳ, νὰ τὰς συνδράσωμεν λέγω πρὸς τὰς τελευταίας ἐξελίξεις τοῦ κόσμου, τὰς ἐπιστημονικὰς καὶ ἄλλας, καὶ μάλιστα πρὸς τὰς κραζούσας ἀνάγκας τοῦ πιστοῦ λαοῦ τοῦ Θεοῦ. Διὰ τοῦτο καὶ ἡ Μεγάλη αὐτῆ τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία, ἐν συνεχείᾳ τῆς Α' Οἰκουμενικῆς καὶ τῶν ἄλλων Οἰκουμενικῶν Συνόδων, εἰτοιμάζεται πρὸς νέαν Οἰκουμενικὴν Σύνοδον.

Ὁ Μητροπολίτης Νεοκαισαρείας Χρυσόστομος, ὡς διδάσκαλος τῆς Ἱερῆς ἐπιστήμης καὶ ὡς συμπομπὴ τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας, ὑπῆρξεν ἡ ἀγνή ἐκείνη ψυχὴ, ἡ ὁποία, εἴτε ὑπὸ τὸ σφρίγος τῆς πρώτης νεότητος, εἴτε ὑπὸ τὴν ὠρίμανσιν τῆς καρποφόρου μέσης ἡλικίας, εἴτε καὶ ὑπὸ τὴν σοφίαν καὶ τὴν σύνεσιν τοῦ πολιοῦ γήρατος τῶν ὀρθόδοξων καὶ πλεόν ἐτῶν, ἀπέδωκε ὁ καλὸς ἄνθρωπος, τὸ καλὸν τέκνον τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ, ὁ «καλὸς υἱός» τοῦ Κυρίου, ὁ ὁποῖος ἤχθη ἐνώπιον τοῦ αἰωνίου Διδασκάλου διὰ νὰ κάμῃ Οὐτός, ὁ Κύριος πάσης ζωῆς, χρῆσιν αὐτοῦ κατὰ τὴν βουλήν καὶ τὰ σχέδιά Του.

Καὶ ὁ Κύριος ὄντως ἔκαμε χρῆσιν αὐτοῦ, καὶ δὴ καὶ εἰς τοὺς πλεόν νευραλγικοὺς χώρους τῆς ζωῆς καὶ τῆς δράσεως τῆς Ἐκκλησίας, ἦτοι, κατὰ σειράν, τῆς Ἱερῆς παιδείας, τῆς διαπομπῆς τῆς ἐκκλησιαστικῆς ὁλκάδος, τῆς συμπαράστασιν τοῦ εὐσεβοῦς λαοῦ τοῦ Θεοῦ εἰς τὴν βασιλίδα τῶν Πόλεων καὶ τῆς ὑποδειγματικῆς προσφορᾶς ὑπὲρ τῶν ἰδεωδῶν καὶ τῶν θεομίων τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Γένους.

Δὲν θὰ κάμω κλασσικὸν ἐπιμνημόσυνον λόγον. Ἡ μορφή καὶ τὸ ἔργον τοῦ Νεοκαισαρείας Χρυσόστομου ἔχει ἤδη ἐξαρθῆ δεόντως ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ καὶ τῇ Ὁμογενείᾳ τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Θὰ ἐπισημάνω ἀπλῶς τοὺς τομεῖς ἐκείνους, εἰς τοὺς ὁποίους ὁ τιμώμενος Ἱεράρχης προσέφερε κόπους ὀρθροῦς καὶ εὐγενεῖς καὶ ἔσχεν ἱκανοποιήσεις ἐκκλησιαστικὰς, αἱ ὁποῖαι τιμοῦν τὴν μορφήν καὶ τὸ ἔργον του, τὸ ὁποῖον ἀποτελεῖ μίαν πνευματικὴν ἐν τῷ κόσμῳ ἀποκάλυψιν τοῦ μυστηρίου τοῦ παντός.

Καὶ οἱ τομεῖς οὗτοι ἀνάγονται εἰς τὴν Καθηγε-

«Ὅταν συνέλθῃ ἡ Σύνοδος αὕτη ἴσως ὁ ὀμιλῶν νὰ μὴ ὑπάρχῃ. Εὐχομαι οὐ ὡς Ἐπίσκοπος νὰ ὑπάρχῃ καὶ μῆμαι τῶν ὄσων σοὶ εἶπον σήμερον νὰ συνεχίσῃς, τὴν ὑπὸ τῶν τριακοσίων δέκα καὶ ὀκτώ θεοφόρων Πατέρων τῆς Α' ἐν Νικαίᾳ Οἰκουμενικῆς Συνόδου, περαιτέρω οἰκοδομὴν τῆς Ἐκκλησίας.

Τελευτῶν, ἐπαναλαμβάνω σοι, οὐ καὶ ἐγὼ οὐδὲν ἐσμεν.

Τὸ πᾶν εἶναι ἡ Ἐκκλησία καὶ ὁ Κύριος Αὐτῆς, Ὡς δόξα καὶ τιμὴ καὶ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας.

Ἐν ὀνόματι τοῦ Κυρίου τῆς Ἐκκλησίας πρόσελθε.

σίαν καὶ τὴν Σχολαρχίαν τοῦ ἐν τῇ κατὰ Χάλκην Ἱερῶ Θεολογικῇ Σχολῇ, εἰς τὴν μακρὰν διακονίαν τοῦ ὡς Φαναριώτου Ἱεράρχου ἐν τῇ συνδιοικήσει τῆς Μητροῦς Ἐκκλησίας, καὶ τέλος εἰς τὴν προσφορὰν τοῦ ὡς ἀνθρώπου, ὁ ὁποῖος ἐπένεσε τὸν λαὸν τῆς Πόλεως καὶ ἠγαπήθη ὅσον ὀλίγοι ἀπὸ τὸν λαὸν τῆς Πόλεως.

***

Καὶ πρῶτον ὡς ὑπεύθυνον πρόσωπον τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς.

Ὁ Νεοκαισαρείας Χρυσόστομος, ἥδη ἀπὸ τὰ πρῶτα ἔτη τῆς σταδιοδρομίας του, ὡς ἀπλοῦς λευίτης, ὡς Χρυσόστομος Κορωναῖος διὰ τῆς θιώσεως καὶ τῆς δι' αὐτῆς ἀκτινοβολίας τῶν ἠθικῶν, κοινωνικῶν καὶ πνευματικῶν ἀξιών, δρῶ ἐν τῇ Σχολῇ ἀπορρόβως, ἐπηρεάζων διὰ τοῦ ἰδικοῦ του τρόπου τὸν πνευματικὸν κόσμον τῶν φερέλιπων μαθητῶν τῆς Σχολῆς καὶ ὡς καλὸς ὁπορευὲς σπείρει τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ εἰς τὰς ψυχὰς καὶ τὰς καρδίας τούτων, σφρηλατῶν τοὺς χαρακτήρας αὐτῶν διὰ τοῦ ἰδίου αὐτοῦ παραδείγματος, διὰ τῆς γλυκύτητος τοῦ λόγου καὶ τῆς παραινέσεως, διὰ τοῦ ἠπίου καὶ προσηνοῦς χαρακτήρος του. Συναρπάζει τὰς ψυχὰς αὐτῶν, τὰς ὁποίας ἀφοῦ τὰς ἐξευγενίσθη τὰς ἀναθιβάσει ἐν συνεχείᾳ εἰς τὴν σφαῖραν τῆς παραδόσεως καὶ τοῦ πνεύματος τοῦ Φαναρίου καὶ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τῆς Χάλκης, εἰς τὴν ἀμύσφαιραν τοῦ μεγαλείου καὶ τῆς πιστότητος, εἰς τὸν ἀκατάλυτον θεομὸν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου. Διὰ τῆς ἐπιστημονικῆς του καταρτίσεως, διὰ τοῦ παραδείγματός του, διὰ τῆς σιθαρᾶς αὐτοῦ χειρός, ὡς καὶ διὰ τῆς εὐρείας αὐτοῦ διανοίας θέτει ἀρραγεῖς τὰς βάσεις τῆς μελλούσης νὰ ἐπέλθῃ καὶ τύποις πλέον ἀναδημιουργίας τῆς Σχολῆς.

Ἡ ἀνάθεσις τῆς διακυβερνήσεως τῆς Σχολῆς ἐγέννησεν εἰς αὐτὸν οὐχὶ ἔξαρσιν, ἢ ἐγωϊσμόν, ἢ κενοδοξίαν, ἐλλείψεις αἱ ὁποῖαι κάμνον χρῆσιν τῆς ἐξουσίας οὐχὶ εἰς οἰκοδομήν, ἀλλ' εἰς κατάλυτον. Τοῦναντίον ἡ Καθηγεσία καὶ ἡ Σχολαρχία ἐγένοντο αὐτῷ ἀνεξάντλητος πηγὴ προνοουσίας καὶ δράσεως πρὸς ἀριωτέραν ἐπιτέλεσιν τοῦ καθήκοντος, τοῦ δέοντος γενέσθαι, τοῦ ἀνωθεν λαχόντος αὐτῷ κλήρου (πρὸς καταρτισμὸν τῶν ἀγίων εἰς ἔργον διακονίας, εἰς οἰκοδομήν τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ) (Ἐφεσ. 4, 13).

Ὡς Καθηγητῆς καὶ Σχολάρχης οὐδέποτε ἐφοβήθη, οὐδέποτε ἐδειλίασε πρὸ τῶν δυσχερειῶν τῶν συμπαρομαρτυρουσῶν εἰς τὴν Σχολαρχίαν, εἰς τὴν ζωὴν τῆς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας καὶ εἰς τὰς παλιρροίας τῶν πεπρωμένων τοῦ εὐσεβοῦς ἡμῶν Γένους. Οὗτος δὲν ἐδειλίασε καὶ δὲν ἐφοβήθη, διότι ἀκραδάντως ἐπίστευεν, ὅτι εἶχε συνεργοῦντα ἀνωθεν, ὡς ἄλλως τε καὶ ὅλοι οἱ τίμιοι συναγωνισταὶ τοῦ αἰωνίου Κέντρου, τὸν εἰπόντα: «ἀρκεῖ σοι ἡ χάρις μου, ἡ γὰρ δύναμις μου ἐν ἀσθενείᾳ τελειοῦται» (Β' Κορ.

12, 9). «Ὅσα τὰ τῶν πειρασμῶν ἐπετείνετο, τοσοῦτα τὰ τῆς χάριτος ἠύξετο καὶ ἐπέμενε»¹.

Ἐὰν δὲν εἶχεν αὐτὴν τὴν χάριν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ θὰ ἦτο ἀδύνατον νὰ ἀνταπεξέλθῃ εἰς τὰς δυσκόλους στιγμὰς ὑπὸ τὰς ὁποίας οὗτος ἀνέλαβε τὴν ὀλκάδα τῆς παλαιαῖτου Θεολογικῆς Σχολῆς, ἡ ζωὴ τῆς ὁποίας εἶναι ἀδιαρρήτως συναρπασμένη μετὰ τῆς ζωῆς τοῦ τέκνου καὶ ἅμα Σχολάρχου αὐτῆς Νεοκαισαρείας Χρυσοστόμου, ὅστις καὶ ἔζησε, περισσότερο παντὸς ἄλλου, τὰς περιπετειὰς αὐτῆς κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν δύο παγκοσμίων πολέμων.

Ὁ ἀείμνηστος Ἱεράρχης μετὰ μεγάλης λύπης ἔζησε κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ Α' παγκοσμίου πολέμου καὶ τῶν ἀμέσως ἐπομένων ἐτῶν, μετὰ τῶν ἐτῶν 1916-1917 μέχρι καὶ τοῦ 1923, τὴν προσωρινὴν τότε διάλυσιν τῆς Σχολῆς, ἣτις ἐπῆλθε λόγῳ ἐκλείψεως μαθητῶν, οἵτινες ὁμαδικῶς εἶχον ἐπιστρατευθῆ, ὡς ἄλλως τε καὶ ὁ ἴδιος. Δὲν ἔζησεν ὅμως μόνον τὴν κάμψιν ἐκείνην τῆς Σχολῆς, ἀλλὰ καὶ τὴν μετέπειτα ἀνασῦστασιν αὐτῆς ὑπὸ μορφὴν Ἀκαδημίας, τὴν ἐπιναλειτουργίαν αὐτῆς μετὰ τὸ 1923 ὑπὸ τὰς νέας τότε διαγραφείσας συνθήκας, τὰς ἀπορροουσίας ἐκ τῆς Συνθήκης τῆς Λωζάνης.

Ἐπεὶ ὁ ὑπεύθυνος συνεργάτης τῶν ἰδυνόντων τὴν Σχολὴν καθ' ὅλην αὐτὴν τὴν δύσκολον περιόδον, μετὰ τῶν ὁποίων οἱ σοφοὶ καθηγηταὶ Εὐστρατίου, Κομητῆ καὶ ἰδιαίτερος ὁ σοφὸς Β. Ἀντωνιάδης, ἀναβαίνει ὡς Διδάσκαλος καὶ εἰτα ἐξειδικευμένος ἐν Ἑσπερίᾳ Καθηγητῆς τῆς Ἑξηγητικῆς καὶ τοῦ Κανονικοῦ Δικαίου τὴν κλίμακα τῶν ἀντιξοοτήτων, ἀλλὰ συνάμα καὶ τὴν κλίμακα τῶν πρώτων ἐπιτυχῶν καὶ καρποφόρων ἀποδόσεων τῆς Σχολῆς μετὰ τοὺς πρώτους τότε μαθητὰς τῆς Σχολῆς, τοὺς καὶ πρώτους μαθητὰς του, σημερινούς δὲ Πατριάρχας, Ἀρχιερεῖς τοῦ Θρόνου, Ἀρχιερεῖς τῶν λοιπῶν Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, λοιποὺς εὐδοκίμως ἐργαζομένους κληρικοὺς ἀποφοίτους τῆς Σχολῆς καὶ ἐν ὀγκῶδες πλήθος λαϊκῶν θεολόγων, οἱ ὁποῖοι τὴν στιγμὴν ταύτην ἴσους ἀντιπροσωπευτικὰ πληροῦν τὸν ἱερόν τοῦτον χώρον.

Καὶ ἔρχεται ὁ δεύτερος παγκόσμιος πόλεμος. Ἡ Σχολὴ στερεῖται πάσης ἀνέσεως. Ἀλλὰ λειτουργεῖ ἐπιτυχῶς, ἔχουσα ὡς Σχολάρχην τῆς πλέον τὸν Ἀρχιμανδρίτην καὶ ἐν συνεχείᾳ Μητροπολίτην Νεοκαισαρείας Χρυσόστομον Κορωναῖον, ὅστις παιδεύων τοὺς μαθητὰς αὐτῆς «οὐδ' ὅτι μόνον διδάσκει, ἀλλὰ καὶ ἔργῳ. Αὕτη γὰρ», κατὰ τὸν Ἰωάννην τὸν Χρυσόστομον, «ἡ ἀρίστη διδασκαλία ἐστὶ τοῦ διδάσκοντος»².

1. Πρβλ. ΙΩΑΝΝΟΥ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ. Ὁμιλίαι εἰς τὴν Β' πρὸς Κορινθίους Ἐπιστολήν, XXVI, 3 (P. G., 61, 579).

2. Πρβλ. ΙΩΑΝΝΟΥ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ, Πρὸς τοὺς μὴ ἀπαντήσαντας εἰς τὴν σύναξιν, καὶ εἰς τὴν ἀποστολικὴν ἐπίσημιν τὴν λέγουσαν «Ἐὰν πεινᾷ ὁ ἐχθρὸς σου πρόμιζε αὐτόν», καὶ περὶ τοῦ μνησικακεῖν, 4-5 (PG, 51, 178 ἐξ.).

Ἡ τροφὸς Σχολή, ὑπὸ τὴν σεμνὴν ἀλλὰ καὶ παγκοσμίως ἀναγνωρισμένην διάρθρωσιν αὐτῆς ὡς πλήρους Γυμνασίου μὲ τριετὴ ἔν συνεχείᾳ κύκλον πλήρους Θεολογικῆς Σχολῆς, συνεχίζει τὴν ἀνωφορικὴν αὐτῆς ἀνοδὸν εἰς τὴν δύσκολον κλίμακα τῆς συμπαραστάσεως τῆς ζωῆς καὶ τῆς δράσεως τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας.

Ὁ Σχολάρχης Νεοκαισαρείας Χρυσόστομος πιστεύει εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ «λάθαι διώσας». Ἐφαρμόζει τὴν ρήτραν ταύτην εἰς τὴν ἀτομικὴν αὐτοῦ ζωὴν καὶ τάσσει ὡς σκοπὸν τῆς Σχολαρχίας αὐτοῦ τὴν ἰδίαν ἀρχὴν. Οὐ μὴν ἀλλὰ οἱ καιροὶ καὶ τὰ πρόσωπα ἤρχοντο νὰ ἐπιβάλλουν νέας ἰδέας καὶ νὰ δημιουργήσωσι νέας καταστάσεις. Οὕτως, ὁ μεγαλεπήβολος Πατριάρχης Ἀθηνῶν Α', μέσα εἰς τὰ πολλαπλὰ σχέδιά του, εἶχε καὶ τὴν ἀνύψωσιν τῆς Σχολῆς, καὶ τύποις πλέον, εἰς πανεπιστημιακὴν τετραετοῦς κύκλον Σχολῆν. Ἀπὸ πλευρᾶς ἐπιτοπίων Ἀρχῶν τὸ κλίμα ἐφαίνετο ἐννοϊκόν. Ἡ ἐκτίμησις, ὅμως, τοῦ κλίματος δὲν ἐγένετο ἀρκούντως καὶ ὡς ἔπρεπε ὑπὸ τῶν ἔξω τῆς Σχολῆς παραγόντων. Ὁ Νεοκαισαρείας Χρυσόστομος, ἔχων μεγάλην καὶ σαφεῆ πείραν τῆς νοστορίας τοῦ περιβάλλοντος καὶ τοῦ ἐνμεταβλήτου τῶν καταστάσεων, ἐμμένει ἐπὶ τῆς συνεχίσεως τῆς λειτουργίας τῆς Σχολῆς συμφώνως πρὸς τὴν ἤδη δεδοκιμασμένην καὶ ἀγλαὸς καρπὸς εἰς τὴν Ἐκκλησίαν ἀποδώσασαν παλαιὰν διάρθρωσιν αὐτῆς καὶ τελικῶς θεωρεῖ σκόπιμον νὰ ἀποχωρήσῃ ἐκ τῆς Σχολαρχίας.

Σκοπὸς ὅμως τῆς παρουσίας ὁμιλίας δὲν εἶναι ὁ ἀπολογισμὸς τῆς κατὰ πάντα καρποφόρου Σχολαρχίας τοῦ Νεοκαισαρείας Χρυσόστομου, ἤτις, ἄλλως τε, εἶναι παγκοίνως γνωστὴ καὶ ἀνεγνωρισμένη ὑπὸ πάντων τῶν καλῆς θελήσεως ἀνθρώπων καὶ ἐρευνητῶν.

* * *

Ὁ Νεοκαισαρείας Χρυσόστομος δὲν εἶναι μόνον ὁ δόκιμος Καθηγητὴς καὶ Σχολάρχης τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς. Εἶναι ὡσαύτως καὶ ὁ ταπεινός, ὁ πολυμαθής, ὁ ἀκούραστος Ἱεράρχης τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου, μετὰ τῶν πολυειδῶν καὶ πολυπλόκων προδλημάτων τοῦ ὁποίου συνφαίνεται ἡ ὅλη αὐτοῦ γόνιμος ἀρχιερατικὴ δράσις. Ἡ ἱστορία αὐτοῦ εἶναι ἔν τινι μέτρῳ καὶ ἱστορία τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου, ὡς συμβαίνει μὲ ὅλους σχεδὸν τοὺς ἀντιπροσωπευτικούς τοῦ Φαναρίου Ἱεράρχας.

Ἡ δράσις αὐτοῦ ὡς Ἱεράρχου ἀρχεῖται ἀπὸ τοῦ ἔτους 1943 καὶ ἐντεῦθεν, διε καὶ παμψηφεί ἐξελέγη Μητροπολίτης Νεοκαισαρείας, τῆς χειροτονίας αὐτοῦ γενομένης ἐν τῷ Ναϊδρίῳ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς ὑπὸ τοῦ τότε Μητροπολίτου Χαλκηδόνος καὶ εἶτα Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Μαξίμου Ε'.

Ἡ συμμετοχὴ αὐτοῦ εἰς τὰς ἐργασίας τῆς Ἀγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου ἔδωκεν εἰς αὐτὸν τὴν εὐκαιρίαν νὰ μετὰσχῃ ἐνεργῶς εἰς τὴν ζωὴν καὶ τὴν διοίκησιν τῆς Ἐκκλη-

σίας. Ὡς συνοδικὸν μέλος τῆς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας καθίσταται ἀναγκαῖον μέλος τῶν διαφορῶν Ἐπιτροπῶν τοῦ Θρόνου. Ἡ πολυμαθία, ἡ εὐρύθεια, ἡ πολυμέρεια, ἡ γλωσσομάθεια, ἡ ἐκκλησιαστικὴ πείρα, ὅλως δὲ ἰδιαίτερος τὸ ἀκέραιον τοῦ ἡθους καὶ τὸ ἀκλινὲς τοῦ χαρακτῆρος αὐτοῦ συνετέλεσαν ὥστε νὰ ἐπιβληθῇ οὕτως ὡς μορφή ἰδιάζουσα τῆς Ἐκκλησίας.

(†) Ὁ εἰς Κύριον ἐκδημήσας Σχολάρχης καὶ Καθηγητὴς τῆς Ἱερᾶς Θεολογικῆς Σχολῆς Χάλκης Μητροπολίτης Νεοκαισαρείας Κυρὸς Χρυσόστομος

Αἰ ἐν τῇ Ἐσπερίᾳ μεταπτυχιακῶν αὐτοῦ σπουδαί καὶ αἰ κατὰ τὴν διάρκειαν αὐτῶν συναρθεῖσαι γνωριμίαι μετὰ προσώπων ἀνηκόντων εἰς ἄλλας ἐκκλησίας ἐβοήθησαν τοῦτον τὰ μέγιστα εἰς τὰ συνοδικὰ αὐτοῦ καθήκοντα, ὅλως δὲ ἰδιαίτερος εἰς τὰ καθήκοντα αὐτοῦ ὡς Προέδρου Ἐπιτροπῶν τῶν Παγγρησιακῶν καὶ Πανορθόδοξων ζητημάτων τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου.

Εἶναι θεαίως ἀληθές καὶ τοῦτο, διὸ κατὰ τὴν 23ετῆ Πατριαρχίαν τοῦ Ἀθηνῶν ἐπέδειξεν ἡ διετήρησις καὶ ποιὰν τινα ἐπιφυλακτικότητα ἔναντι ὠρισμένων τουλάχιστον ἐκκλησιαστικῶν θέσεων καὶ

ἀπόφρων τοῦ κλειστοῦ τὸν Οἰκουμενικὸν Θρόνον μεγάλου τοῦτου Πατριάρχου. Πλὴν ἡ ἐπιφυλακτικότητα ἢ καὶ ἐν τισιν ἀντίθεσις τοῦ αὐτοῦ πρὸς τὸν Πρωτόν ἐξεπλήγαζεν ἐκ τῆς πλήρους γνώσεως τῶν πραγμάτων, ἐκ τῆς εὐθύνης του ὡς συνοδικοῦ μέλους ἐναντι τοῦ μέλλοντος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου καὶ τοῦ χριστιανισμοῦ αὐτοῦ πληρώματος καὶ ἐκ τῆς πεποιθήσεώς του ὅτι ἡ Πρωτόθρονος Ἐκκλησία, ζῶσα ὑπὸ δυσμενεῖς ἐσωτερικὰς καὶ ἐξωτερικὰς συνθήκας, θὰ ἔπρεπε νὰ ἀρκεσθῇ πολλάκις εἰς τὰ συντεταγμένα αὐτοσυνειδητοῦ καὶ τῶν ιστορικῶν πεπραγμένων τοῦ Θρόνου. Εἶχεν αὐτό, ὅπερ καλεῖται ἐν Φαναρίῳ «ἀλάλητος ἀγάπη» πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν γενικῶς, πρὸς τὸν Θρόνον καὶ τὴν Ὁμογένειαν εἰδικώτερον.

Καὶ τὴν παροχήν αὐτήν, τὸ ἦθος, τὴν σιωπηρὰν πολλάκις σκέψιν, τὴν ἐφρευτικότητα καὶ τὴν παράλληλον πρὸς ταῦτα ἀγάπην τοῦ πρὸς τὸν Θρόνον δεόντως ἐξετίμησεν ὁ μεγαλεπήβολος Οἰκουμεν. Πατριάρχης Ἀθηναγόρας Α', ὅστις καὶ ἀνέθεσεν εἰς αὐτὸν τὴν εὐθύνην πλείστον ἐκ τῶν καιρίων, εὐπαθῶν καὶ εὐαισθητῶν Ἐπιτροπῶν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου. Μόνον ἐὰν ἴδωμεν ὑπὸ τὸ πρῶτον τοῦτο τὰ ἐκκλησιαστικὰ γεγονότα τοῦ Φαναρίου τῶν τελευταίων τριῶν δεκαετηρίδων θὰ δυνηθῶμεν νὰ δικαιολογήσωμεν τὴν στερῆν συνεργασίαν τοῦ μεγαλεπήβολου Πατριάρχου Ἀθηναγόρου τοῦ Α' μετὰ τοῦ Νεοκαισαρείας Χρυσόστομου καὶ τῶν ὁμοίως πνευματικῆς καὶ ψυχικῆς δομῆς Ἱεραρχῶν τοῦ Φαναρίου. Πάντως δὲν εἶναι τυχαῖον τὸ γεγονός ὅτι ὁ Ἀθηναγόρας τὰς πρώτας καὶ «δειλὰς» διὰ τὰ ἔτη ἐκεῖνα ἐπαφὰς μὲ τοὺς ἐν τῇ Πόλει ἐκπροσώπους τοῦ Βατικανοῦ ἐπιχειροῦν διὰ τοῦ Νεοκαισαρείας Χρυσόστομου. Ὅτε ἄλλοι εἶναι τὸ γεγονός ὅτι εἰς αὐτὸν ἀνέθεσε τὴν διεξαγωγὴν τῶν συνομιλιῶν μετὰ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου καὶ τοῦ Πατριάρχου Ρωσίας κ. Ἀλεξίου τὸ ἔτος 1960, συνομιλίας αἱ ὁποῖαι χάρις εἰς τὴν εὐθύτητα, τὴν ρωσομάθειαν καὶ τὴν ἐκκλησιαστικὴν πείραν τοῦ Νεοκαισαρείας ἐπιτέθησαν ὑπὸ πλήρους ἐπιτυχίας καὶ συνετέλεσαν πρῶτον μὲν εἰς τὴν ἐξομάλυνσιν τῶν μετὰ τῶν δύο ἐκκλησιῶν σχέσεων καὶ δεύτερον, ὅπερ καὶ τὸ σπουδαιότερον, εἰς τὴν ἀνεμπόδιτον πλέον ἐν πολλοῖς σύγκλησιν τῆς Α' Παρορθόδοξου Διασκέψεως ἐν Ρόδῳ, τῷ 1961.

Τοῦτο εἶναι μία ἀγνωστος σελὶς τῆς ζωῆς καὶ τῶν δραστηριοτήτων τοῦ Νεοκαισαρείας Χρυσόστομου.

Τοῦτον βλέπομεν εἰς τὸ πλευρὸν τοῦ Πατριάρχου Ἀθηναγόρου, ταπεινὸν συνοδοιπόρον του, τὸ 1964 πρὸς τὰ Ἱεροσόλυμα, διὰ τὴν ιστορικὴν μετὰ τοῦ Πάπα συνάντησιν, καὶ τὸ 1967 κατὰ τὴν μακρὰν καὶ ιστορικὴν πορείαν καὶ ἐπίσκεψιν πρὸς τὰ Ὁρθόδοξα Πατριαρχεῖα, τὴν Ρώμην, τὸ Λάμπεν, τὴν Οὐτρέχτην καὶ τὸ Π.Σ.Ε.

Θὰ ἤθελον μὲ δύο μόνον λέξεις νὰ χαρακτηρίσω τὰς περιπτώσεις αὐτάς. Ὁ συνετὸς καὶ μεμετημένος εἰς τὰς σκέψεις καὶ τὰς ἐνεργείας Νεοκαισαρείας

Χρυσόστομος εὐρέθῃ πλησίον τοῦ μεγαλεπήβολου Πατριάρχου Ἀθηναγόρου τοῦ Α' ὅταν καὶ ὁσάκις ἐπρόκειτο περὶ τῶν μεγάλων θεμάτων τοῦ Θρόνου καὶ τῆς Ὁρθοδοξίας. Τὸ ἀντίθετον θὰ ἀπειτέλει ἀδικίαν τόσον διὰ τὸ ὅξυ πνεῦμα τοῦ Ἀθηναγόρου, ὅσον καὶ διὰ τὸν εὐθὺν χαρακτήρα τοῦ Νεοκαισαρείας Χρυσόστομου.

Ἀντιθέτως, ἐὰν ἀντικειμενικῶς κρίνωμεν τὰ πράγματα, θὰ διαπιστώσωμεν, ὅτι ὁ μέγας Πατριάρχης Ἀθηναγόρας, δυνάμενος νὰ ἐπιτιμήσῃ πείραν, σύνεσιν καὶ σοφίαν, ἦτο ἀδύνατον νὰ μὴ αισθάνηται τὸν Νεοκαισαρείας Χρυσόστομον συνυπεύθυνον εἰς τὰ μεγάλα διορθόδοξα καὶ διαχριστιανικὰ ζητήματα τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου. Ὁ Ἀθηναγόρας ἐθεώρει τὸν Νεοκαισαρείας Χρυσόστομον ὡς βέβαιον καὶ σταθερὸν στήριγμά του, γνωρίζων καλῶς, ὅτι οὗτος ἦτο δόκιμος τοῦ Φαναριωτικοῦ πνεύματος διάκονος, καλλίνικος ἀγωνιστὴς εὐγενῶν ἀγώνων, πορευόμενος ἐν εὐθύτητι πάντοτε, ἀνδροπρεπῶς, ἱεροπρεπῶς καὶ ἐθνοπρεπῶς, μέχρι καὶ τῶν τελευταίων στιγμῶν τῆς δόσεως τῆς ζωῆς του.

Τὴν στιγμὴν αὐτήν ἐπιθυμῶ νὰ ἐπαναλάβω ἐκεῖνο ὅπερ φαναριώτης κληρικὸς, ἐκ τῶν μαθητῶν τοῦ Νεοκαισαρείας, εἰς συγκέντρωσιν μαθητῶν τῆς κατὰ Χάλκην Ἱεράς Θεολογικῆς Σχολῆς ἐχαρακτήρισε κατὰ τὰς ἡμέρας, τὰς εὐθὺς μετὰ τὸν θάνατόν του, τὸν Νεοκαισαρείας Χρυσόστομον ὡς τὸν ἀνδρῶπον τῆς σιωπηλῆς θετικῆς προσφορᾶς.

Ὅντως ὁ Νεοκαισαρείας Χρυσόστομος οὐδὲν ἕτερον συνεισφέρει τόσον ἀφθόνως καὶ ὀλοκληρωτικῶς, ὅσον τὴν προαίρεσιν τοῦ νὰ ἐκδανήσῃ σιωπηλῶς ἀλλὰ καὶ ἐν εὐθύτητι ὀλοκληρὸν τὸν ἐναντίον του ὑπὲρ τῆς Ἐκκλησίας. Ἡ ζωὴ του δὲν εἶναι ἕτερον τι εἰ μὴ μία συνεχῆς προσφορὰ πρὸς τὴν Θεολογικὴν Σχολὴν, τὴν ὁμογένειαν καὶ τὴν Μεγάλην τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίαν. Ἡ προσφορὰ του δὲ αὐτὴ δεόντως ἐξετιμήθη καὶ εἰς τὰς συνειδήσεις τοῦ χριστιανισμοῦ πληρώματος τῆς Πόλεως, ὅπερ ἔχει τὸν ἰδικὸν του τρόπον ἐπιτιμήσεως προσώπων καὶ πραγμάτων, τρόπον διαισθητικόν, ἐρευνητικόν, ἀδιάφραστον. Καὶ διὰ τὸ Πλήρωμα τῆς Πόλεως ὁ Νεοκαισαρείας Χρυσόστομος ἦτο ὁ καλὸς καὶ εὐθὺς «Γέροντας», ὁ ὁποῖος παντοῦ καὶ πάντοτε ἀνελογίζετο τὴν ἀποστολὴν αὐτοῦ ὡς Ἱεράρχου τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου, τὴν εὐθύνην αὐτοῦ ἐναντι τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ ταλαιπώρου πληρώματος αὐτῆς. «Ὁ, τι ἔπρατε τὸ ἔπρατε πάντοτε ἔχων ὑπ' ὄφιν του τὴν ἀνηουχίαν τοῦ Ἀποστόλου Παύλου, ἥτις ἐκφράζεται διὰ τῶν λόγων τούτων: «χωρὶς τῶν παρεκτός ἢ ἐπίστασις μου ἢ καθ' ἡμέραν, ἢ μερίμνα πασῶν τῶν Ἐκκλησιῶν» τίς ἀσθενεῖ καὶ οὐκ ἀσθενῶ; τίς σκανδαλίζεται καὶ οὐκ ἐγὼ πυροῦμαι;» (Β' Κορ. 11, 28). Εἰς ἀπάσας αὐτοῦ ἀνεξαιρέτως τὰς πράξεις ἐπρυτάνευε τὸ τοῦ ἱεροῦ Χρυσόστομου «καιρὸς ἀθυμίας οὐχ ὅταν πάσχωμεν κακῶς, ἀλλ' ὅταν δοῶμεν κακῶς».

Ἡ μερίμνα ὑπὲρ τῶν Ἐπαρχιῶν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου, ἡ φροντίς του ὑπὲρ τῶν Ἰδρυμάτων αὐ-

τοῦ, ἡ ἐπικοινωνία μετὰ τῶν μαθητῶν του, ἡ ἄνευ ἐπιδεικτικιάσεως ἄσκησις τῆς φιλανθρωπίας, ἡ προαγωγὴ τῆς ἀρετῆς καὶ τοῦ ἠθους, ἡ καρποφορία τοῦ κηρύγματος εἰς τὰς ψυχὰς τῶν συνανθρώπων του, ἡ διαρκὴς μελέτη, ἡ ἀνίχνευσις καὶ διαφώτισις τῶν διαφόρων διορθοδόξων καὶ διαχριστιανικῶν προβλημάτων, κατὰ τὴν ἄσκησιν τῶν συνοδικῶν αὐτοῦ καθηκόντων ὡς μέλους τῆς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου καὶ τῶν διαφόρων Συνοδικῶν Ἐπιτροπῶν, συνοφίζουσιν ἐν ὀλίγοις τὴν καθημερινὴν ἐνασχόλησιν τοῦ Νεοκαισαρείας Χρυσοστόμου, ὅστις ἀκάματος μέχρι τῆς τελευταίας αὐτοῦ πνοῆς καὶ πιστὸς τηρητὴς τοῦ καθηκόντος οὐδ' ἐπὶ στιγμὴν ἀφίσταται τῆς μελέτης καὶ τοῦ βιβλίου, θεωρεῖ δὲ τὴν μετάδοσιν τῶν γνώσεων αὐτοῦ ὡς ἀπαίτησιν τῆς ψυχῆς του καὶ συνεχῶς αἰσθάνεται ἀνακούφισιν μετὰ τὴν μετάγγισιν τῶν ιδεῶν καὶ λαμβάνει νέας δυνάμεις ἐν τῇ ἐπιτελεσει τοῦ δέοντος.

Γνώσις τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Δικαίου καὶ αὐστηρὸς τηρητὴς τῶν Ἱερῶν Κανόνων ἀναδεικνύεται πολῦτιμον μέλος καὶ τῆς Κανονικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Θρόνου, ὅπως ἄλλως τε ἀπ' εὐθείας καὶ τῆς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου ἐπὶ κανονικῶν θεμάτων. Ὁριόμεναι κανονικῆς φύσεως ἐργασίαι καὶ εἰσηγήσεις του, ὡς ἐπὶ παραδείγματι, ἡ ἀγιοποίησις Νικοδήμου τοῦ Ἁγιορείτου, ἡ ἀνύψωσις εἰς Μητροπόλεις τῶν Ἐπισκοπῶν Κρήτης, ὁ τίτλος τοῦ Πατριάρχου Ρουμανίας ὡς Προέδρου Καισαρείας τῆς Καππαδοκίας, ἡ νησιεὶα τοῦ Σαββάτου καὶ πλείστα ὅσα ἄλλα, εἶναι ἐκφραστικὰ τῆς πολυπλεύρου κανονικῆς ἐμπειρίας του.

Ἡ Μήτηρ Ἐκκλησία καὶ ὁ περιούσιος λαὸς τῆς Πόλεως θὰ ἐνθυμοῦνται πάντοτε τὸν συμπαθῆ, εὐγενῆ, προσηνῆ, ταπεινὸν καὶ φιλάνθρωπον Ἀρχιερέα τοῦ Θρόνου, τὸν Νεοκαισαρείας Χρυσόστομον, ὅστις διαρκῶς ἔζη τὴν ἐσθέθειάν του ἀναφωνῶν μετὰ τοῦ Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου: «εὐσεβὴς ἐκείνος οὐχ ὁ πολλοὺς ἐλεῶν, ἀλλ' ὁ μηδένα ἀδικῶν».

Ἀοίδιμε Ἱεράρχα καὶ πολυσέβαστε Διδάσκαλε καὶ Σχολάρχα,

Ἡ ἀγαθὴ καὶ εὐγενὴς ψυχὴ σου θὰ περιίπταται τὴν στιγμὴν ταύτην ἄνωθεν τοῦ Ναϊδρίου τῆς ἱστορικῆς ταύτης Μονῆς Πεντέλης, τὸ περιβάλλον τῆς ὁποίας ὁμοιάζει πρὸς ἐκεῖνο τοῦ λόφου τῆς Τροφῆς Σχολῆς, διὰ τὴν ἀπόδοξοπιον λειτουργίαν τῆς ὁποίας ἄσφαλῶς πολλὰ ἐμόγησας, πολλὰ προσήνεγκας, εἰς πλείστα ηὐτύχησας καὶ ἐχάρης, ἀλλὰ καὶ πολλὰς πικρίας καὶ θλίψεις ἐδοκίμασας. Ἀλλ' εἶναι γνωστὸν, ὅτι ἄνευ τούτων οἱ χαρακτήρες ἡμῶν τῶν πεπερασμένων ὄντων ἐξασθενοῦν, ἡ ἐσθέθεια μαραινέται, ἡ δὲ πίστις ἡμῶν χάνει τὴν προτέραν αὐτῆς δροσερότητα καὶ ἰσχύν. «Ὅπερ γὰρ τῷ χριστῷ τὸ πῦρ, τοῦτο αἱ θλίψεις ταῖς ψυχὰς», ὡς ἐπιγραμματικῶς λέγει ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως Ἱερὸς Χρυσόστομος, τοὺς πνευματικοὺς ἀγῶνας τοῦ ὁποίου προσεπάθησας

καὶ διὰ παντὸς μέσου ἐπεχείρησας νὰ καταστήσης προσωπικόν σου βίωμα³.

Τὸ πνεῦμά σου, πνευματικῆ Πάτερ καὶ πολυσέβαστε Διδάσκαλε δύο τοῦλάχιστον γενεῶν, θὰ περιπλανᾶται τὴν στιγμὴν ταύτην ἄνωθεν τοῦ Ἱεροῦ τοῦτου χώρου διὰ νὰ θρέψῃ καὶ πάλιν τὰς ψυχὰς ὅλων ἡμῶν μὲ τὰ διδάγματα ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα ὁ μὲν Ἱησοῦς Χριστὸς τῆς πίστεως καὶ τῆς ἱστορίας παρήγειλεν, Σὺ δὲ ἐφήρμοσας μέχρι τῆς τελευταίας στιγμῆς τῆς ἐπιγείου ἀθλοφόρου ζωῆς Σου. Ἡ γλυκεῖα καὶ λίαν προσηνὴς μορφὴ Σου τὴν στιγμὴν ταύτην προβάλλει ἀνάγλυφος εἰς ἡμᾶς μὲ ὅλην αὐτῆς τὴν ἔντασιν καὶ τὴν πραότητα, ὡς ἐπίσης καὶ μὲ ἔντονον ὑπογράμμισιν τῆς ἐν τῇ Τροφῇ Σχολῆ, τῷ μαρτυρικῷ Φαναρίῳ καὶ ἐν τῇ βασιλευσούσῃ τῶν Πόλεων ἀποστολῆς Σου, ἣτις εἰς οὐδὲν ἕτερον ἀπέβλεπεν εἰ μὴ μόνον εἰς τὴν πνευματικὴν καὶ ἠθικὴν ἐξύψωσιν καὶ τὴν ἀνακούφισιν τῶν ἄλλων. «Ἀρχὴ τε γὰρ σοφίας φόβος Κυρίου, οἷόν τε πρῶτον σπάργανον καὶ σοφία τὸν φόβον ὑπερβάσα, καὶ εἰς τὴν ἀγάπην ἀναβιβάσασα, Θεοῦ φίλους ἡμᾶς καὶ υἱοὺς ἀντὶ δούλων ἐργάζετα»⁴.

Τὸν οἶτον τῶν Ἱερῶν κολλύβων Σου, τὸ σύμβολον τοῦτο τῆς ταφῆς καὶ τῆς ἀναστάσεως πάσης ψυχῆς ἀνηκούσης εἰς τὸν Θεόν, περικυκλοῦν τὴν στιγμὴν ταύτην ἄνθρωποι ἀρρήκτως συνδεθέντες μετὰ τῆς κατὰ Χάλκην Ἱερᾶς Θεολογικῆς Σχολῆς καὶ μετὰ τῆς ἰδικῆς Σου ἐν αὐτῇ καιρίας θέσεως καὶ ἀνεπαυλάπτου μορφῆς Σου. Εἶναι ὅλοι ὅσοι ὑπήρξαν συμμαθηταὶ Σου, μαθηταὶ Σου καὶ μαθηταὶ τῶν μαθητῶν Σου. «Ὅλοι ἡμεῖς, οἱ ἐκ Χάλκης ἐκπορευόμενοι καὶ εἰς τὴν Χάλκην ἐνατενίζοντες, μακαρίζομεν τὴν ψυχὴν Σου, ἣτις συμβολίζει τὴν καθαρότητα τῶν θείων πραγμάτων, τὴν ἐπὶ τῆς γῆς ἐκφρασιν τῆς θείας ἀγάπης καὶ πάντων τῶν θείων αὐτῆς χαρισμάτων, ἐφ' ὅσον, ὡς ὑπογραμμίζει ὁ συγγραφεὺς τῆς Σοφίας Σολομῶντος, «εἰς κακότεχνον ψυχὴν οὐκ εἰσελεύσεται σοφία» (πρόβλ. 1, 4), τ. ἔ. σοφία κατὰ Θεὸν καὶ οὐ κατὰ κόσμον.

Πάντες ἡμεῖς, οἱ κατὰ τὴν στιγμὴν ταύτην ἐνταῦθα συγκεντρωθέντες, ὡς καὶ οἱ πνευματικῶς ἐκ τῶν μακρῶν μαθητῶν Σου εἰς τὴν συγκέντρωσιν ταύτην συμμετέχοντες, ὁμολογοῦμεν εἰλικρινῶς, ὅτι ἀπ' ἐνὸς μὲν ἐνέπνευσας εἰς ἡμᾶς τὸ πρὸς τὴν μάθησιν ἐνδιαφέρον καὶ τὴν ἀνεκλάλητον χαρὰν διὰ πᾶν πνευματικόν καὶ ὠραῖον, ἀπ' ἑτέρου δὲ ὅτι ἐνεστάλαξας ἐκ τοῦ πληρώματος τῆς ἰδικῆς Σου εὐγενοῦς ψυχῆς καὶ ἐκ τῶν ἀλαλήτων στεναγμῶν Σου πλούσια τὰ αἰσθημάτων ἀγάπης, εὐγενείας, ταπεινοφροσύνης, ἐκκλησιαστικῆς συνειδήσεως, παρηγορίας, καλωσύνης καὶ λεπιδίτητος εἰς τὰς ψυχὰς μας, καὶ ἀναγνώριζοντες

3. Πρόβλ. ΙΩΑΝΝΟΥ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ, Ὁμιλίαι εἰς τὴν Β' πρὸς Κορινθίους Ἐπιστολὴν, XXVI, 4 (P. G., 61, 580).

4. Ἰδὲ ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΝΑΖΙΑΝΖΗΝΟΥ, Ἐγκώμιον εἰς τὸν Μ. Ἀθανάσιον (P.G., 35, 1088B).

Ο ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΠΑΥΛΟΣ

ΟΔΗΓΟΣ ΣΕ ΜΙΑ ΝΕΑ ΠΟΡΕΙΑ*

«Ὁν ἀγνοοῦντες εὐσεβεῖτε,
τοῦτον ἐγὼ καταγγέλλω ὑμῖν»
(Πράξ. ιζ' 23)

Μακαριώτατε,

Μιά μεγάλη στιγμή τῆς Ἱστορίας ἀναπολοῦμε ἀπόψε, ὅσοι συγκεντρωθήκαμε ἐδῶ γιὰ νὰ τιμήσουμε τὸν μεγάλο «Χριστοκλήρικα» καὶ «σαγηνευτὴ τῶν Ἐθνῶν». Ἐκεῖνον ποὺ ὀνόμασαν, ἄξια καὶ δίκαια, «πρῶτον μετὰ τὸν Ἔνα». Τὸν ἀπόστολο Παῦλο. Ἀναπολοῦμε τὴ στιγμή μᾶς συναντήσεως, ποὺ στάθηκε ὀρόσημο στὴν πορεία τῆς ἀνθρωπότητας. Γιατὶ χάρι σ' αὐτὴν γεννήθηκε, μέσα ἀπὸ τὰ ἐρείπια τοῦ εἰδωλολατρικοῦ κόσμου, ὁ δυτικὸς πολιτισμὸς. Τῆς συναντήσεως τοῦ ἑλληνοπνεύματος μετὰ τὸν Χριστιανικό, ἀπὸ τὸν Βράχο, κάτω ἀπὸ τὴ σκιά τοῦ Παρθενῶνα, πραγματοποιήθηκε, μὲ πρωτεργάτη τὸν Παῦλο, ἡ κοσμοϊστορικὴ τούτη συνάντησις, ποὺ ἀποκάλυψε στὸν εὐρωπαϊκὸ κῶρο τὸν «ἄγνωστο Θεό». Καὶ θὰ μπορούσαμε νὰ ποῦμε πῶς ὁ Βράχος τοῦτος ἔχει, ὄχι μόνο γιὰ τοὺς Ἕλληνες ἀλλὰ, γενικώτερα, γιὰ τοὺς χριστιανικοὺς λαοὺς τοῦ δυτικοῦ κόσμου, τὴν ἴδια ἱερότητα ποὺ εἶχε γιὰ τὸ Ἰσραὴλ τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης ἢ κορυφὴ τοῦ Σινᾶ.

Ἡ «διάβασις» τοῦ ἀποστόλου Παύλου στὸν ἐθνικὸ κόσμο

Εἶπαν ὅτι «στὰ χρονικὰ τῆς χριστιανικῆς ἱεραποστολῆς δὲν ὑπάρχει τολμηρότερο ἐγχείρημα ἀπὸ

* Ὁμιλία, περίληψις τῆς ὁποίας ἐξεφωνήθη κατὰ τὸν πανηγυρικὸ Ἐσπερινὸ τῆς ἑορτῆς τοῦ Ἀπ. Παύλου στὸν Ἄρειο Πάγο, τὴν 29ην Ἰουνίου 1977.

τοὺς ἀόκνους κόπους Σου, ἐυλογοῦμεν τὴν ἱεράν Σου μὴνῆν, ἀναπολοῦμεν τὴν γλυκεῖαν μορφήν Σου, ἐζόμεθα ὑπὲρ τῆς εἰρήνης τοῦ πνεύματός Σου παρὰ τῷ Κυρίῳ καὶ ὑποσχόμεθα νὰ φωτιζόμεθα ἐκ τοῦ φωτός τοῦ ἰδικοῦ Σου παραδείγματος, διαβεβαιῶντες, ὅτι θὰ τηρήσωμεν ἀληθῶς τὴν μὴνῆν Σου. Ἀμήν.

ΓΕΡΑΣΙΜΟΣ ΖΑΦΕΙΡΗΣ

Καθηγητὴς Πανεπιστημίου

(† Ὁ Γαρδικίου ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ)

τὴν ὀμιλία τοῦ ἀποστόλου Παύλου στὴν Ἀθήνα» (Γρηγορόβιος)¹. Πραγματικά. Σ' αὐτὴ τὴν ὀμιλία ὁ Μεγάλος Ταρσεύς, κάμνοντας ἓνα μεγάλο καὶ ἀποφασιστικὸ βῆμα, ἐπιχειρεῖ τὴν πρώτη σύζευξι τῆς Χριστιανικῆς Ἀλήθειας μετὰ τὴν ἑλληνικὴ σκέψι καὶ ἠγεῖται, σὰν ἄλλος Μωϋσῆς, μῆς δευτέρης «ἐξόδου». Τῆς ἐξόδου τοῦ Χριστιανισμοῦ ἀπὸ τὴν ἀποπνικτικὴ ἀτμόσφαιρα τῆς ἰουδαϊκῆς τυπολατρίας πρὸς τὴν τότε γνωστὴ Οἰκουμένη. Τούτη ἢ «ἐξοδος», αὐτὸ τὸ ἄνοιγμα τοῦ Χριστιανισμοῦ πρὸς τὰ «ἔθνη», μεταγγίζει «πνεῦμα καὶ ζωὴ»² σ' ἓνα πολιτισμὸ ἐτοιμοθάνατο. Ἀναζωπυρώνει τὸ ἑλληνικὸ πνεῦμα ποὺ εἶχε ἀρχίσει νὰ σβῆνῃ. Καὶ μεταμορφώνει μιὰ κοινωνία, ποὺ γνώρισμά της εἶχε τὴν ἠθικὴ καὶ πνευματικὴ κατάπτωσι, σὲ «Βασιλεία Θεοῦ». Ἀπὸ τὴν ἄλλη πλευρὰ ὁ Χριστιανισμὸς, χάρι στὴν «ἐξοδο» αὐτὴ καὶ τὴ συνάντησί του μετὰ τὴν ἑλληνικὴ σκέψι, ἐλευθερώνεται ἀπὸ τὰ δεσμὰ τοῦ ἰουδαϊκοῦ νόμου καὶ γίνεται θρησκεία οἰκουμενικὴ. Ἡ ἑλληνικὴ φιλοσοφία τοῦ δανεῖζει τὰ σχήματα καὶ τοὺς ὅρους της γιὰ νὰ ἀναπτύξη, νὰ συστηματοποιήσῃ καὶ νὰ διατυπώσῃ, στοὺς κατοπινοὺς αἰῶνες τῶν Μεγάλων ἐκκλησιαστικῶν Πατέρων, τὴν ἀλήθειαν του. Ἐτσι ποὺ ν' ἀποκαλύψῃ μπροστὰ στὰ ἔκπληκτα μάτια τῆς «σοφίας τοῦ κόσμου»³ τὸ ἀπύθμενο βάθος τῆς θεϊκῆς σοφίας, ποὺ κρύβεται κάτω ἀπὸ τὴν ἀπλὴν βιβλικὴν διηγήσει καὶ τὰ ἀνθρωπομορφικὰ τοὺς σχήματα. Μὲ δυὸ λέξεις, θὰ μπορούσαμε νὰ ποῦμε πῶς ἡ προφητικὴ τόλμη ἑνὸς ἡγέτου, ὅπως ὁ Παῦλος, «ὁ πυρὸς θερμότερος, ὁ σιδήρου εὐτονώτερος, ὁ ἀδάμαντος στερρότερος»⁴, ἐθεμελίωσε ὄχι μόνο τὸν δυτικὸ πολιτισμὸ, ἀλλὰ καὶ τὸν χριστιανικὸ θρίαμβο⁵.

Σκοπὸς μας ὅμως αὐτὴ τὴ στιγμή δὲν εἶναι νὰ κάνουμε ἱστορικὲς ἀναλύσεις καὶ ἐκτιμήσεις. Ἄν διατυπώσαμε τὴν παραπάνω σκέψιν, τὸ κάναμε γιὰ νὰ ὑπογραμμίσουμε τὴ σημασία τῆς ἱεραποστολικῆς τακτικῆς τοῦ Παύλου, ὅπως τὴν διαγράφει τὸ κήρυγμά του στὸν Ἄρειο Πάγο, καὶ προπάντων γιὰ νὰ δεχθῶμε τὸ μήνυμα ποὺ ἡ τακτικὴ αὐτὴ σήμερα μᾶς ἀπευθύνει. Ἐτσι ποὺ νὰ δοῦμε τὸν «πυρ-

1. Βλ. J. Holzner, Παῦλος, Ἀθήναι 1961, ἔκδ. «ἡ Δαμασκός» 6η σελ. 223.

2. Ἰωάν. στ' 63.

3. Α' Κορινθ. γ' 19.

4. Ἰωάννης Χρυσόστομος, J. Migne, P.G. 63, 489.

5. Βλ. Παν. Κανελλοπούλου, Ὁ Χριστιανισμὸς καὶ ἡ ἐποχὴ μας, Ἀθήναι 1953, σελ. 39.

πολιτῆ τῶν ψυχῶν» σὰν ὁ δ ἡ γ ὀ σ ἐ μ ι ἄ ν ἑ α π ο ρ ε ῖ α, σὲ μιὰ νέα «ἔξοδο», τῆς Ἐκ-
σίας πρὸς τὸ σύγχρονο κόσμο.

Ἡ τακτικὴ τῶν σημερινῶν ἐργατῶν τῆς Ἐκκλη- σίας

Στὸν καιρὸ μας ζοῦμε μιὰ τραγωδία. Τὴν τραγωδία ἑνὸς πολιτισμοῦ, ποὺ ἀφοῦ ἔφθασε στὸ ἀποκορύφωμα τῆς ἀναπτύξεώς του ὀδηγεῖται, ὅπως ὁμολογοῦν κι αὐτοὶ ἀκόμα οἱ τε-
χνοκράτες, στὴν αὐτοκαταστροφή, γιατί στηρί-
χθηκε ἀποκλειστικὰ στὴν ὕλη καὶ περιφρόνη-
σε τὸ πνεῦμα. Τὴν τραγωδία ἑνὸς ἀνθρώπου, ποὺ ἀπὸ δημιουργὸς κατάντησε ἐξάρτημα στὸν πελώ-
ριο μηχανισμό ποὺ συνδέει τὴν κατανάλωσι μὲ τὴν παραγωγή —ὄχι μόνο προϊόντων ἀλλὰ καὶ ἰδεῶν—
καὶ βλέπει ὄλο καὶ περισσότερο νὰ μεγαλώνη τὸ ἔσωτερικὸ κενό, ἢ ἀγωνία καὶ ἢ μοναξιά του. Ἄλ-
λὰ καὶ τὴν τραγωδία τῆς ὁρατῆς Ἐκκλησίας, ποὺ ἐνῶ κατέχει τὴν Ἀλήθεια καὶ τὴ Χάρι, ποὺ μπο-
ροῦν νὰ σώσουν τὸν ἄνθρωπο καὶ τὸν πολιτισμὸ
του, δυσκολεύεται νὰ κάμη τοὺς κουρασμένους
ἀνθρώπους τοῦ καιροῦ μας νὰ τὶς δεχθοῦν καὶ
μένει μακριὰ τους, παρ' ὅλη τὴ λαχτᾶρα τῆς καὶ
τὶς ἀπεριόριστες δυνατοτήτες τῆς νὰ τοὺς πλη-
σιάσῃ.

Ἡ αἰτία αὐτῆς τῆς τραγωδίας βρίσκεται στὸ
ὅτι οἱ ἐργάτες τῆς Ἐκκλησίας, προβάλλοντας τὴ
θεϊκὴ Ἀλήθεια καὶ Χάρι στὸ σύγχρονο κόσμο, δὲν
ἀκολουθοῦμε σωστὴ ἱεραποστολικὴ τακτικὴ. Δὲν
ἔχομε τὴ δύναμι καὶ τὴν τόλμη ἑνὸς Παύλου, ὥστε
νὰ ἀνοίξουμε καινούργιους δρόμους καὶ νὰ ὑψώ-
σουμε ὀρόσημα στὴν Ἱστορία. Ἀποφεύγομε νὰ ὀρ-
θώσουμε τὸ ἀνάστημά μας ἀντίθετα στὸ ρεῦμα τῆς
συνήθειας καὶ νὰ ἀντιμετωπίσουμε κινδύνους. Κιν-
δύνους «ἐ κ γ ἑ ν ο υ ς». Κινδύνους «ἐ ξ
ἐ θ ν ῶ ν». Κινδύνους «ἐ ν ψ ε υ δ α δ ἑ λ-
φ ο ι ς»⁶. Θωρακιόμενοι πίσω ἀπὸ τὴν παράδοσι
ἑνὸς ἄλλου «Νόμου», ἀλλοίμονο Χριστιανικοῦ, προ-
τιμοῦμε τὴν εὐκόλη πορεία τῆς «πεπατημένης». Ξεχνοῦμε ὅτι ὁ Χριστιανισμὸς εἶναι μιὰ συνεχῆς
ἐπανάστασις, ὄχι μόνον ἀπέναντι στὸν «π α λ α ἰ ὀ
ἄ ν θ ρ ω π ο»⁷ ἀλλὰ καὶ ἀπέναντι στὸν «παλαιὸ
κόσμο». Εἶναι «κ α ἰ ν ἠ δ ἰ δ α χ ἠ»⁸ καὶ καί-
ν ἠ ζ ω ἠ»⁹ καὶ «κ α ἰ ν ἠ κ τ ἰ σ ἰ ς»¹⁰. Ἐ-
τσι ὅλες οἱ τωρινὲς δημιουργίες μας, ἀπὸ τὸν κῶ-
ρο τῆς θρησκευτικῆς τέχνης ὡς αὐτὸν τοῦ θεολο-
γικοῦ στοχασμοῦ, δὲν εἶναι παρὰ ἀντιγραφὲς ἑνὸς
παρελθόντος, ποὺ ὅσο καὶ ἂν εἶναι δοξασιμένο βρι-

σκεται μακριὰ ἀπὸ τὸν σημερινὸ ἄνθρωπο καὶ τὶς
ἀναζητήσεις του. Τὸ κήρυγμά μας, ἢ μαρτυρία μας,
—πρέπει νὰ τὸ παραδεχθοῦμε, ὅσο καὶ ἂν εἶναι ὀ-
δυνηρὸ— δὲν βρίσκει ἀπήχησι στὶς ψυχές, ἰδιαί-
τερα τῶν νέων. Καὶ ὁ Θεὸς παραμένει ὁ μεγάλος
ἄγνωστος γιὰ τὸν ἄνθρωπο ποὺ ἐξερευνᾷ τὸ διά-
στημα καὶ πάτησε τὸ πόδι του στὸ Φεγγάρι.

Μπροστὰ σὲ μιὰ τέτοια θλιβερὴ πραγματικό-
τητα ἐπιτακτικὴ ὅσο ποτὲ γεννιέται γιὰ τὴν Ἐκκλη-
σία ἢ ἀνάγκη νὰ ἐμπνευσθῆ ἀπὸ τὴν τόλμη τοῦ
«Ἀποστόλου τῶν ἔθνων» καὶ νὰ ἀκολουθήσῃ τὴν
ἱεραποστολικὴ τακτικὴ του. Μὲ σκοπὸ νὰ ἐπιτύχη
τὸν ἐπανευαγγελισμό καὶ τὴ λύτρωσι τοῦ ἀνθρώ-
που, ποὺ ἔχασε τὸ πρόσωπο τοῦ Θεοῦ καὶ νοιώθει
μέσα του τὴν ψυχὴ νὰ ἀργοπεθαινῇ. Ἀφοῦ, κατὰ
τὸν λόγο τοῦ Μ. Βασιλείου, «Θεοῦ ἄγνοια θάνα-
τός ἐστι ψυχῆς»¹¹.

Ἡ «ἔξοδο» τῆς Ἐκκλησίας στὸν σύγχρονο κόσμο

Γιὰ νὰ πλησιάσῃ ἢ Ἐκκλησία αὐτὸν τὸν πλη-
γωμένο καὶ ἀπελπισμένο ἄνθρωπο καὶ νὰ «ἐμφυ-
σῆσῃ» μέσα του «πνοὴν ζωῆς»¹², χρειάζεται πρῶ-
τα - πρῶτα νὰ ἐπιχειρήσῃ μιὰ ἡρωϊκὴ «ἐ ξ ὀ δ ο».
Καὶ γιὰ νὰ μιλήσῃ μὲ τὰ λόγια ἀειμνήστου Καθη-
γητοῦ, μιὰ ἔξοδο ἀπὸ «τὴν ἀρτηριοσκληρωτικὴν ἀ-
καμψίαν καὶ μονομέρειαν, τὴν ὑποκρισίαν, τὸν
ἄνευ οὐσίας τυπικισμόν, τὴν ἀφύσικον ἐπιβολὴν
ἀνελευθέρων ὑποχρεώσεων εἰς τὸν φύσει ἀπὸ
Θεοῦ ἐλεύθερον ἄνθρωπον»¹³. Εἶναι καιρὸς ὅσοι
ἀποτελοῦμε τὴν Ἐκκλησία νὰ πάψουμε νὰ ἐξαν-
τλοῦμε τὸν δυναμισμό μας σὲ «μ ω ρ ἄ ς ζ η-
τ ἧ σ ε ἰ ς καὶ γ ε ν ε α λ ο γ ῖ α ς καὶ ἔ-
ρ ε ἰ ς καὶ μ ἄ χ α ς ν ο μ ἰ κ ἄ ς»¹⁴, ἐνῶ
γύρω μας σείονται τὰ πάντα, καὶ νὰ «πλατύνωμε»¹⁵
τὶς καρδιές μας, ἀτενίζοντας τοὺς ἀνοιχτοὺς ὀρί-
ζοντες τῆς χριστιανικῆς ἀγάπης. Ἡ Χριστιανικὴ
Ἀποκάλυψις εἶναι ἡ Ἀλήθεια ποὺ ἐλευθερώνει¹⁶.
Θὰ ἦταν λάθος ἀσυγχώρητο νὰ τὴν περιορίσουμε
στὶς ἐπιταγὰς καὶ τὶς ἀπαγορεύσεις ἑνὸς καινούρ-
γιου «Νόμου». Ἄς μὴ ξεχνοῦμε ὅτι ὁ Χριστὸς μᾶς
ἐξαγόρασε «ἐ κ τ ἧ ς κ α τ ἄ ρ α ς τ ο ῦ
ν ὀ μ ο υ»¹⁷ μὲ τὸ τίμιον Αἷμα Του.

11. Β.Ε.Π. Τόμ. 54 σελ. 133, 24, ἔκδ. Ἀποστολικῆς
Διακονίας.

12. Γεν. 6' 7.

13. Λεων. Ἰω. Φιλίππου, Ἑλλάς καὶ Παῦλος, εἰς
Πανηγυρικὸν Τόμον ἑορτασμοῦ τῆς 1.900ῆς ἐπετείου τῆς
ἐλευθέρσεως τοῦ Ἀπ. Παύλου εἰς Ἑλλάδα, ἐν Ἀθήναις
1953, σελ. 453.

14. Τίτ. γ' 9.

15. Β' Κορινθ. στ' 11.

16. Βλ. Ἰωάν. η' 32.

17. Γαλ. γ' 13.

6. Β' Κορινθ. ια' 26.

7. Κολασ. γ' 9.

8. Μάρκ. α' 27. Πράξ. ιζ' 19.

9. Ρωμ. στ' 4.

10. Β' Κορινθ. ε' 17.

Ἡ σημερινὴ ἀνθρωπότητα ἔχει ἀνάγκη ἀπὸ ἕνα τέτοιο ἀνοιγμὰ τῆς Ἐκκλησίας. Ἀπὸ ἀναριθμητὰ στόματα οκλάβων βγαίνει καὶ τώρα ἡ παλιὰ ἐναγώνια ἔκκλησις: «Δ ι α β ἄ ρ β ο ἡ θ η σ ο ν ἡ μ ἰ ν»¹⁸. «Ἡ πρόσκλησις αὐτῆ, γράφει ὁ περιφημὸς βιογράφος τοῦ Παύλου J. Holzner, ἐπαναλαμβάνεται διαρκῶς πρὸς τὴν Ἐκκλησία. Πρέπει νὰ κατανοήσῃ καὶ νὰ προσαρμοσθῆ μὲ τὴν νοοτροπία, τὸν τρόπο ζωῆς καὶ τὰ αἰσθήματα ξένων λαῶν καὶ φυλῶν, καὶ δὲν ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ καταπέσει ὅ,τι δόθηκε ἀπ' τὸν Θεὸ καὶ εἶναι, φυσικὰ, πολὺτιμο καὶ εὐρῶστο. Αὐτὸ δὲν θὰ ἦταν προσέγγιση, «διάβασις»¹⁹.

«Σημεῖα ἐπαφῆς» μὲ τίς σύγχρονες ἰδεολογίες

Ἵστερα ἀπ' αὐτὴ τὴν «ἔξοδο», τὴν «διάβασι» πρὸς τὸν σύγχρονο κόσμον, τὸ παράδειγμα τοῦ Παύλου καλεῖ τὴν Ἐκκλησία σ' ἕνα δευτέρου ἐγχείρημα πολὺ σημαντικό. Τὴν ἀναζητήσῃ «σ η μ ε ἰ ω ν ἐ π α φ ῆ ς» ἀνάμεσα στὴ Χριστιανικὴ Ἀποκάλυψη καὶ τίς σύγχρονες κοσμοθεωρίες καὶ βιοθεωρίες, πού ἐπιηρεάζουν βαθεῖα τὸ παρὸν καὶ φιλοδοξοῦν νὰ οἰκοδομήσουν τὸ μέλλον τῆς ἀνθρωπότητος. Σ' ὅλες αὐτὰς τίς θεωρίες, παρὰ τίς μεγάλες πλάνες τους, ὑπάρχουν καὶ στοιχεῖα ἀλήθειας, πού θὰ μπορούσαν νὰ ἀποτελέσουν τὴ βᾶσι ἐνὸς λυτρωτικοῦ διαλόγου τῆς Ἐκκλησίας μὲ τὸν ἄνθρωπον τῆς ἐποχῆς μας. Τὰ λόγια τοῦ ἀρχαίου ἀπολογητοῦ, τοῦ φιλοσόφου καὶ μάρτυρος Ἰουστίνου, δὲν ἔχασαν ποτὲ τὴν ἐπικαιρότητά τους καὶ θὰ μπορούσαμε νὰ τὰ ἐπαναλάβουμὲ πρὸς κάθε κατεύθυνσι: «Ὅσα παρὰ πᾶσι καλῶς εἴρηται, ἡμῶν τῶν χριστιανῶν ἔστι»²⁰.

Ἡ ἐλευθερία, ἡ δικαιοσύνη, ἡ εἰρήνη, ἡ δημοκρατία, ἡ ἀνάπτυξις —ἀκόμα καὶ στὴ μορφὴ τῆς ἐπιστημονικῆς καὶ τεχνολογικῆς προόδου— ὁ ἄνθρωπος ὡς παρελθόν, παρὸν καὶ μέλλον, εἶναι ἰδέες πού κατέχουν κεντρικὴ θέσι στὰ μοντέρνα φιλοσοφικὰ καὶ κοινωνικοπολιτικὰ συστήματα. Ὅμως ὅλες αὐτὰς οἱ ἰδέες δὲν ἀναφέρονται ἀποκλειστικὰ καὶ μόνο σὲ γῆϊνες καὶ τωρινὲς πραγματικότητες. Ἔχουν καὶ ἐσχατολογικὲς προεκτάσεις πού μόνον ἡ Ἐκκλησία, κάτω ἀπὸ τὴν πνοὴ τοῦ ἁγίου Πνεύματος, μπορεῖ νὰ τίς φανερώσῃ καὶ νὰ συνδέσῃ ὅσα μὲ τὴν πρώτη ματιὰ φαίνονται ἀσύνδετα καὶ ἄσχετα. Ξεκινώντας ἔτσι ἀπὸ τὸ ἐφήμερο θὰ

ὀδηγήσῃ στὸ αἰώνιον, ἀπὸ τὸ ὄρατὸ στὸ ἀόρατο, ἀπὸ τὸ σχετικὸ στὸ ἀπόλυτο, ἀπὸ τίς ἐμπειρίες τῆς ζωῆς στὰ βιώματα τῆς Χάριτος, ἀπὸ τὸν ἄνθρωπον στὸ Θεό²¹.

Ἡ παραδοχὴ τοῦ ἀνθρώπου καὶ τῶν ἐπιτευγμάτων του δὲν μπορεῖ παρὰ νὰ ὀδηγήσῃ στὴν παραδοχὴ τοῦ Θεοῦ. Ὁ σημερινὸς ἄνθρωπος, μὲ τὸ νὰ θεοποιήσῃ τὸν ἑαυτὸ του, ἔχασε κι αὐτὴν ἀκόμα τὴν ἀνθρωπιά του καὶ κατάντησε εἶδωλο, χωρὶς ψυχὴ. Ἡ ὕλικὴ εὐημερία καὶ ἡ τεχνολογικὴ πρόοδος δὲν τοῦ πρόσφεραν τὴν εὐτυχία. Οἱ τραγικὲς αὐτὲς ἐμπειρίες ἀποτελοῦν μοναδικὲς εὐκαιρίες γιὰ νὰ μιήσουμε τὸν σύγχρονον ἄνθρωπον στὸ μυστήριον τῆς «θεώσεως», πού στηρίζεται στὴ σάρκωσι καὶ τὴν ἀνάστασι τοῦ Χριστοῦ, καὶ νὰ τὸν πείσουμε ὅτι «ἐκεῖ πού δὲν ὑπάρχει Θεός, δὲν ὑπάρχει πλέον οὔτε ἄνθρωπος» (Νικόλαος Μπερντιάεφ)²².

Δὲν πρέπει νὰ μᾶς διαφεύγῃ ὅτι ὁ ἄνθρωπος, ὅσο κι ἂν φαίνεται προσκολλημένος στὴν ὕλη, χωρὶς μεταφυσικὰ ἐνδιαφέροντα, νοιώθει συχνὰ μέσα του τὴν ἔλξι πρὸς τὸ θεῖον καὶ βασανίζεται ἀπὸ τὴν ἀγωνία τοῦ ὑπερβατικοῦ, γιὰ τὴν μέσα του ὑπάρχει μὴ σπῖθα οὐσίας θεϊκῆς. Κάθε ἄνθρωπος κρύβει μέσα του ἕνα βωμὸ στὸν ἀγνωστο Θεό. Ἀποστολὴ τῆς Ἐκκλησίας εἶναι νὰ φανερώσῃ αὐτὸν τὸ μεγάλο ἄγνωστο ἐπαναλαμβάνοντις τὸν λόγο τοῦ Ἀποστόλου: «Ὁ ν ἄ γ ν ο ο ὕ ν τ ε ς ε ὕ σ ε β ε ἴ τ ε , τ ο ὕ τ ο ν ἔ γ ῶ κ α τ α γ γ ἔ λ λ ω ὕ μ ἰ ν»²³. Ὅσοι ἀρνοῦνται τὸ Θεό, δὲν ἀρνοῦνται τὸ ἀληθινὸ πρόσωπό Του ἀλλὰ τὰ προσωπεῖα²⁴ μὲ τὰ ὁποῖα τὸ σκέπασαν οἱ ἀνθρώπινες φιλοδοξίες καὶ σκοπιμότητες. Δὲν μπορεῖ κανεὶς νὰ εἶναι ἄθεος ὅταν γνωρίσῃ τὸ ἀληθινὸ πρόσωπον τοῦ Θεοῦ. Αὐτὸ τὸ ἀληθινὸ πρόσωπον τοῦ Θεοῦ εἶναι ἀνάγκη ζωτικὴ νὰ ἀποκαλύψουμε σήμερον στοὺς ἄνθρωπον, ξεκινώντας ἀπ' αὐτό, τὸ ἐλλειπὲς ἔστω ἢ σφαλερό, πού ζοῦν καὶ πιστεύουν.

21. Βλ. Dr. Maurice Goguel, L' Apôtre Paul et le christianisme hellénique, εἰς Πανηγυρικὸν Τόμον ἑορτασμοῦ τῆς 1.900ῆς ἐπετείου τῆς ἐλευσεως τοῦ Ἀπ. Παύλου εἰς Ἑλλάδα, ἐν Ἀθήναις 1953, σελ. 331-332.

22. Ὁ J. Holzner, ἔνθ' ἄν. σελ. 203, γράφει: «Ἡ λατρεία τοῦ Θεοῦ κάνει τὸν ἄνθρωπον ἐλεύθερον, ἢ λατρεία τοῦ ἀνθρώπου τὸν ὑποδουλώνει».

23. Πράξ. ιζ' 23.

24. Ὁ Olivier Clément γράφει: «(Πρέπει) νὰ διακρίνουμε τὴν ἀρχικὴ εἰκόνα τοῦ Θεοῦ ἀπὸ τίς γελοιογραφικὲς ἀλλοιώσεις τῆς, πού μέσα στὴν ἱστορία τοῦ Χριστιανισμοῦ ἔγιναν μὴ ἀπὸ τίς πηγὲς τοῦ ἀθεϊσμοῦ — στὴν πραγματικότητα ἢ πρώτη καὶ ἀποφασιστικὴ ἐκδήλωσή του, ἀκόμα κι ἀνάμεσα στίς τάξεις τῶν χριστιανῶν». Ἡ θεολογία μετὰ τὸν «θάνατον τοῦ Θεοῦ», ἐκδ. «Ἀθηνᾶ», σειρὰ «σύννορον», Ἀθήνα 1973, σελ. 33.

18. Πράξ. ιου' 9.

19. J. Holzner, ἔνθ' ἄν. σελ. 172.

20. Ἰουστίνου, Ἀπολογία β', Β.Ε.Π. ἐκδ. Ἀποστολικῆς Διακονίας τόμ. 13, σελ. 4, 207.

«Πρόσληψις» και μεταμόρφωσις τοῦ πολιτισμοῦ

Ὁ Παῦλος ὁμως, «ὁ τῶν ἐθνῶν διδάσκαλος, ἡ γλῶττα τῆς οἰκουμένης»²⁵, δὲν σταματᾷ σ' αὐτὰ πού ὀνομάσαμε πρὸ πάντων «σημεῖα ἐπαφῆς». Προχωρεῖ περισσότερο. Υἱοθετεῖ τὴν ἑλληνικὴ σκέψι καὶ τὴν μπολιάζει μὲ τὸ Λόγο τοῦ Θεοῦ κάμνοντάς τὴν νὰ καρποφορήσῃ τοὺς «καρποὺς τοῦ ἁγίου Πνεύματος»²⁶. Καλεῖ ἔτσι τὴν Ἐκκλησίαν νὰ κάμῃ ἕνα καινούργιο γενναῖο βῆμα καὶ νὰ φθάσῃ στὴν παραδοχὴ, τὴν «πρόσληψιν» τοῦ σημερινοῦ πολιτισμοῦ καὶ τὴν μεταμόρφωσίν του. Δὲν εἶναι ἄρνησις ἀλλὰ «ἄνωσις» τοῦ κόσμου καὶ τοῦ πολιτισμοῦ ὁ Χριστιανισμός. «Τίποτα τὸ ἀνθρώπινο, τὸ γήινο δὲν εἶναι ξένο πρὸς τὴ θρησκεία τῆς ἀλήθειας καὶ τῆς ἀγάπης»²⁷. Ἀποστολή, λοιπόν, τῆς Ἐκκλησίας εἶναι νὰ ἀγκαλιάσῃ κάθε ἀνθρώπινη δημιουργία, νὰ τὴν καθαγιάσῃ μὲ τὴν πνοὴ τοῦ ἁγίου Πνεύματος καὶ νὰ τὴν ἐνωματώσῃ στὴ Βασιλεία τοῦ Θεοῦ. «Γιὰ νὰ σώσῃ τὸν κόσμο ἡ Ἐκκλησία, γράφει ξένος ὀρθόδοξος θεολόγος, πρέπει νὰ βρεθῇ μαζί του σὲ σχέση ταυτότητας καὶ διάκρισης, γιατί ὁ κόσμος δὲν εἶναι βέβηλος, εἶναι βεβηλωμένος». Καὶ συνεχίζει: «Δὲν ὑπάρχει γιὰ τὸν ἑαυτὸ τῆς (ἡ Ἐκκλησία), ἀλλὰ γιὰ τὴν ἀνθρωπότητα καὶ τὴ σύμπαντα κτίσι. Κι ὄχι ἀπλῶς ὑπάρχει γιὰ τὴν ἀνθρωπότητα καὶ τὸ σύμπαν, ἀλλὰ ἡ Ἐκκλησία εἶναι ἡ ἀνθρωπότητα καὶ τὸ σύμπαν στὸ δρόμο πρὸς τὴ θέωση»²⁸. Ἡ συγκλονιστικὴ τούτη πραγματικότητα ἐκφράζεται καὶ βιώνεται ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν στὸ Μυστήριον τῆς Θεῆας Εὐχαριστίας. Ἐκεῖ ἡ μετουσίωσις τοῦ ἄρτου καὶ τοῦ οἴνου σὲ Σῶμα καὶ Αἷμα Χριστοῦ καθαγιάζει ὀλόκληρη τὴν ὀρατὴ κτίσι καὶ ἐνωματώνει τὸν ἀνθρώπο καὶ τὸν πολιτισμὸ του στὴ θεανδρική φύσιν τοῦ Λόγου. Ἀφοῦ ὁ ἄρτος καὶ ὁ οἶνος εἶναι προϊόντα τῆς φύσεως πού ἔχουν ὑποστῆ τὴν ἐπεξεργασία τῆς ἀνθρώπινης ἐπιστήμης καὶ τεχνικῆς²⁹.

25. Ἰωάννης Χρυσόστομος, J. Migne P.G. 53, 38.

26. Γαλ. ε' 22.

27. Πρωτοσυγκ. Χρυσοστόμου Β. Γιαλούρη. Ὁ Ἀπόστολος Παῦλος πρὸς τὸν σύγχρονον κόσμον, Ἀθήναι 1965, σελ. 11.

28. Olivier Clément, ἔνθ' ἄν. σελ. 96 καὶ 97. Ὁ Alexander Schmemmann γράφει: «Ἀπὸ τὴν ἡμέρα τῆς Πεντηκοστῆς ὑπάρχει μὴ σφραγίδα, μὴ ἀκτίδα, ἕνα σημάδι τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἀπάνω στὰ πάντα γιὰ ἐκείνους πού πιστεύουνε στὸ Χριστὸ καὶ γνωρίζουνε πὼς Ἐκεῖνος εἶναι ἡ ζωὴ τοῦ κόσμου — καὶ πὼς σὲ Ἐκεῖνον ὁ κόσμος στὴν ὀλότητά του γίνηκε πάλι μὴ λειτοουργία, μὴ κοινωμία, μὴ ἀνάληψις». Γιὰ νὰ ζήσῃ ὁ κόσμος, ἐκδ. «Ἀθηνᾶ», σειρά «σύνορο», Ἀθήνα 1970, σελ. 184.

29. Βλ. Ἀγ. Εἰρηναίου, Ἐπισκόπου Λουγδούνου, Ἐλεγχος καὶ ἀνατροπὴ ψευδωνύμου γνώσεως, βιβλ. Δ', XVIII, 5, ΒΕΠΕΣ 5, σελ. 153, 32. Ἐπίσης, Olivier Clément, ἔνθ' ἄν. σελ. 177-178.

Πρὶν δυὸ χιλιάδες χρόνια ἡ ἀνθρωπότητα ἔζησε ἕνα θαῦμα. Τὴν ἀνάστασι τοῦ ἑλληνικοῦ πνεύματος χάρι στὴν «πρόσληψιν» του ἀπὸ τὸν Χριστιανισμό. Σήμερα περιμένει ἕνα καινούργιο θαῦμα. Τὴν ἀνάστασι τοῦ πολιτισμοῦ. Τοῦτο τὸ θαῦμα μόνον ἡ Ἐκκλησία μπορεῖ καὶ ἔχει κρῆος νὰ τὸ τελεσιουργήσῃ, ὅσο πρὸ γρήγορα γίνεται, μὲ μιὰ παρόμοια «πρόσληψιν», πού θὰ μεταγγίσῃ τὴ Χάρι τοῦ Θεοῦ στὰ ἔργα τοῦ ἀνθρώπου καὶ θὰ τὰ ἐνωματώσῃ στὸ δημιουργικὸ ἔργο τῆς «ὀγδόης ἡμέρας».

Προσαρμογὴ τῆς εὐαγγελικῆς Ἀλήθειας στὴν σημερινὴ πραγματικότητα

Ἐπάρχει, τέλος, ἕνα ἀκόμα σημεῖο ὅπου ὁ Παῦλος, «ὁ μέγας τῆς ἀληθείας ἀγωνιστής»³⁰, ἡ «οὐράνιος σάλπιγξ»³¹, γίνεται ὁδηγὸς στὴν πορεία τῆς Ἐκκλησίας πρὸς τὸν σύγχρονον κόσμο. Τὸ σημεῖο τοῦτο ἀναφέρεται στὸν τρόπο καὶ τὰ μέσα προσφορᾶς τῆς εὐαγγελικῆς Ἀλήθειας στὸν ἀνθρώπο. Ὅσο κι ἂν φαίνεται τολμηρὸ πρέπει νὰ τὸ πούμε. Ἡ Χριστιανικὴ Ἀποκάλυψις, γιὰ νὰ εἶναι πραγματικὰ λυτρωτικὴ χρειάζεται κάποια προσαρμογὴ στὸν ἀνθρώπο πρὸς τὸν ὁποῖον ἀπευθύνεται. Προσαρμογὴ τριπλή. Τοπικὴ, χρονικὴ, ψυχολογικὴ. Ἡ Ἀλήθεια πού ἔφερε στὸν κόσμο ὁ Χριστὸς δὲν προσφέρεται σὲ μάζες ἀλλὰ σὲ προσωπικότητες. Δὲν ἀπευθύνεται σ' ἕνα ἀπρόσωπο σύνολο ἀλλὰ στὸν κάθε ἀνθρώπο προσωπικά. Κάθε ἀνθρώπος ὁμως εἶναι ἕνας κόσμος ξεχωριστός, μιὰ προσωπικότητα μοναδικὴ καὶ ἀνεπανάληπτη, πού ζῆ καὶ κινεῖται σὲ συγκεκριμένο τόπο καὶ χρόνον³². Ἐδῶ ἀκριβῶς βρίσκεται ἡ ἀξία τῆς Χριστιανικῆς Ἀποκαλύψεως: Ἄν καὶ εἶναι αἰώνια, ἂν καὶ εἶναι ἡ Ἀλήθεια πού ξεπερνᾷ τίς κατηγορίες τοῦ τόπου καὶ τοῦ χρόνου, ἔχει μιὰ μοναδικὴ δυνατότητα προσαρμογῆς σ' αὐτές. Ἡ θεϊκὴ Ἀλήθεια ὑπάρχει πάντα ἀναλλοίωτη μέσα στὴν Ἐκκλησίαν. Ὅμως προσφέρεται στὸν ἀνθρώπο μέσα σὲ σχήματα μεταβλητά. Ἀπὸ τὴν πρώτη Πεντηκοστὴ μέχρι σήμερα τὸ ἅγιον Πνεῦμα ἀπευθύνεται πάντα μ' ἕνα ξεχωριστὸ τρόπο στὴν κάθε ψυχὴ. Αὐτὸς εἶναι ὁ πλοῦτος τοῦ Χριστιανισμοῦ: Τὸ νὰ μπορῇ νὰ ἀκούῃ μέσα σ' αὐτὸν κάθε ἐποχὴ, κάθε τόπος, κάθε ἀνθρώπος, «τῆ ἰδίᾳ διὰ λέκτω» «τὰ μεγάλα εἶα τοῦ Θεοῦ»³³. Ὁ ἀπόστολος Παῦλος μᾶς διαβεβαιώνει ὅτι γιὰ νὰ κερδίσῃ τὸν κόσμο χρειάσθηκε νὰ γίνῃ «τοῖς Ἰουδαίοις ὡς Ἰουδαῖος... τοῖς ὑπὸ νόμον ὡς ὑπὸ νόμον... τοῖς ἀνόμοις ὡς ἄνομος... τοῖς ἀσθενέσιν ὡς ἀσθενής»³⁴. Ἡ

30. Γρηγόριος Ναζιανζηνός, J. Migne P.G. 35, 1177.

31. Ἰωάννης Χρυσόστομος, J. Migne P.G. 51, 301.

32. Βλ. Λεων. Ἰω. Φιλιππίδου, ἔνθ' ἄν. σελ. 454.

33. Πράξ. 6' 8 καὶ 11.

34. Α' Κορινθ. 9' 20-22.

Η ΠΡΟΣΥΝΟΔΙΚΗ ΔΙΑΣΚΕΨΙΣ ΤΗΣ ΓΕΝΕΥΗΣ ΚΑΙ Ο ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΘΕΜΑΤΩΝ ΤΗΣ ΡΟΔΟΥ

Πρό τινος ό γράφων είχε την εύκαιρίαν να δημοσιεύση εις τό περιοδικόν «Έκκλησία» σειράν άρθρων μέ τας παρατηρήσεις του επί του καταλόγου θεμάτων τής μελλούσης άγίας και μεγάλης Συνόδου τής Όρθοδόξου Έκκλησίας, του καταρτισθέντος υπό τής Α΄ Πανορθόδοξου Διασκεψεως έν Ρόδω τῷ 1961.

Έν τῷ μεταξύ, από 21ης μέχρι 30ης Νοεμβρίου 1976 συνήλθεν έν τῷ Όρθοδόξῳ Κέντρῳ του Οικουμενικοῦ Πατριαρχείου έν Σαμπεζύ (Chambésy) Γενεύης ή Α΄ Προσυνοδική Πανορθόδοξος Διάσκεψις, εις τήν όποίαν ό γράφων έλαβε μέρος ως μέλος τής υπό τόν Σεβασμιώτατον Μητροπολίτην Πέτρας κ. Γερμανόν άντιπροσωπείας του Πατριαρχείου Γεροσολύμων. Τά κατά τήν Διάσκεψιν ταύτην έξετέθησαν ήδη υπό πολλῶν εις τε τόν ήμερήσιον και τόν περιοδικόν έκκλησιαστικόν τύπον. Ήμεϊς εις τό ακολουθοῦν σημείωμα θά περιορισθῶμεν εις τήν έπισήμανσιν τῶν σημείων μόνον έκεινων, τά όποία σχετίζονται πρός τήν άναθεώρησιν του καταλόγου τής Ρόδου υπό τής Διασκεψεως και πρός τήν έπίδρασιν, τήν όποίαν ειχον αί από πολλῶν πλευρῶν έντός τῶν κόλπων τής Όρθο-

δοξίας γενόμεναι παρατηρήσεις επί του καταλόγου θεμάτων τής Ρόδου.

Πρέπει να σημειωθῆ ότι ό κατάλογος οὔτος είχε συνταχθῆ ως κατάλογος τής Προσυνόδου, ή όποία θά προηγείτο τής Μεγάλης Συνόδου. Ή κατά τό 1968 έν Chambésy Γενεύης συνελθοῦσα Α΄ Πανορθόδοξος Διάσκεψις άπεφάσισεν όπως χωρήσῃ ή Όρθοδοξία εις τήν πραγματοποιήσιν τής Μεγάλης Συνόδου, άνευ μεσολαθήσεως Προσυνόδου, ή δε αὐτότι τῷ 1971 συνελθοῦσα Διορθόδοξος Προπαρασκευαστική Έλιτροπή προέτεινε τήν άναθεώρησιν του καταλόγου τής Ρόδου. «Τό Οικουμενικόν Πατριαρχεϊον λαβόν υπ' όψιν ότι ή μεταβολή του καταλόγου τής Ρόδου δέν είναι θέμα εύχερες, άπεφάσισε να δώσῃ πίστωση χρόνου εις τας Έκκλησίας δια να άποκρυσταλλώσουν μετά ώριμον σέψιν τας επί τούτου άπόψεις αὐτῶν» (Πρακτ. Α΄ Προσυνοδ. Πανορθ. Διασκ. σελ. 7-8). Εις τά πλαίσια τής πρωτοβουλίας ταύτης του Οικουμενικοῦ Θρόνου πρέπει να τοποθετηθῆ και ή υπ' Αὐτου τε και τῶν λοιπῶν Όρθοδόξων Έκκλησιῶν έπιζητηθεϊσα κριτική, ως έν τῷ προλόγῳ τῶν «Παρατηρή-

δήλωσις του, «τ ο ι ς π ᾱ σ ι γ έ γ ο ν α τ ᾱ π ᾱ ν τ α, ἵ ν α π ᾱ ν τ ῶ ς τ ι ν ᾱ ς σ ῶ σ ω ς»³⁵, έχει ξεχωριστή βαρύτητα και έπικαιρότητα για όσους συνεχίζουν τό μεγάλο έργο του στη σημερινή έποχή.

Έδῶ χρειάζεται να κάνουμε μιᾶ διευκρίνισι. Όταν μιλοῦμε για προσαρμογή τής ευαγγελικῆς Αλήθειας στη σύγχρονη πραγματικότητα ως μη νομισθῆ πως υπονοοῦμε έστῶ και τήν παραμικρή υποχώρησι ως πρός τήν οὐσία της, κάποιον, έστῶ έλάχιστο, συμβιβασμό πρός τόν «κόσμο». Ή θεϊκή Αλήθεια —τό είπαμε και πιο μπροστά— είναι άναλλοίωτη. Δέν υπόκειται σε τροποποιήσεις και μεταβολές. Έκεϊνο που μπορεί και πρέπει να αλλάξῃ είναι τό ανθρώπινο περίβλημά της. Τά σχήματα, τά σύμβολα, οι φιλοσοφικοί όροι, που τήν εκφράζουν, χρειάζεται να γίνουν πιο κοντινά στον σημερινό άνθρωπο, προσαρμοσμένα στις απαιτήσεις τής σύγχρονης ζωῆς.

* * *

Μακαριώτατε,

Βρισκόμαστε μπροστά σε μιᾶ κρίσιμη καρπῆ τής Ιστορίας. Ζοῦμε μιᾶ έποχή κοσμογονική, που υποβάλλει τήν Έκκλησία σε πολλές δοκιμασίες, αλλά ταυτόχρονα τής προσφέρει μοναδικές εύκαιρίες και δυνατότητες. Ό σύγχρονος άνθρωπος άπογοητευμένος από τις έπιστημονικές κατακτήσεις και τά τεχνικά έπιτεύγματά του, τά ποτισμένα με ιδρώτα και αίμα, προδωμένος από τήν ύλη που ό ίδιος έθεοποίησε, περιμένει μιᾶ νέα Πεντηκοστή, που οι φλόγες της θα ένώσουν κάτω από τό Σταυρό του Χριστου τις γενεές τῶν «ζητούντων τόν Κύριον»³⁶. Όσο κι αν μερικοί δέν θέλουν να τό πιστέψουν τό μέλλον άνήκει στο Χριστό. Έκεϊνος είναι «ό ὦ ν και ὁ ἦ ν και ὁ έ ρ χ ὁ μ ε ν ο ς»³⁷. Και δέν έχομε παρά να ακολουθήσουμε τό δρόμο που μᾶς δείχνει ό Μεγάλος Ταρσεύς, για να δεχθῆ ό άνθρωπος και ό πολιτισμός τό «πῦρ» τής άγίας Τριάδος και να άνατείλουν καλύτερες ήμέρες στη γῆ.

Άρχιμ. ΠΑΝΤΕΛΕΗΜΩΝ ΜΠΕΖΕΝΙΤΗΣ
Γραμματεὺς τής Γερᾶς Συνόδου

35. Α΄ Κορινθ. θ΄ 22.

36. Ψαλμ. κγ΄ 6.

37. Άποκ. α΄ 4.

σεων» ἡμῶν λέγομεν («Ἐκκλησία» 1/15 Ὀκτ. 1976, Ἀριθμ. 22-23, σελ. 399).

1. Τὸ πρῶτον καὶ κυριώτερον θέμα τῆς ἡμερησίας διατάξεως τῆς Α΄ Προσυνοδικῆς Πανορθόδοξου Διασκέψεως τοῦ 1976 ἦτο ἡ ἀναθεώρησις τοῦ καταλόγου θεμάτων. Ἦδη ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τῆς Διασκέψεως ἡ γνώμη περὶ τῆς ἀνάγκης ἀναθεώρησης τοῦ καταλόγου τῆς Ρόδου ἦτο διάχυτος. Τῆς διαχύτου ταύτης γνώμης ἐκφραστὴς ἐγένετο ὁ Πρόεδρος τῆς Προσυνοδικῆς Πανορθόδοξου Διασκέψεως σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Γέρων Χαλκηδόνος κ. Μελίτων, ὅστις εἰς τὴν ἐναρκτήριον εἰσήγησίν του πολλακίς ἐπεσήμανε τὴν ἀνάγκην ταύτην, χαρακτηρίσας τὸ θέμα ὡς «κεφαλαιώδους σημασίας... τὸ ὁποῖον ἔχρηζε σοβαρᾶς μελέτης ἀπὸ μέρους τῶν κατὰ τόπους Ἐκκλησιῶν» (Πρακτ. Α΄ Προσυνοδ. Πανορθ. Διασκ. σ. 53) καὶ ὡς «θεμελιώδες αἶτημα» (ἔ. ἀ. σ. 54). Ἐξ ἄλλου εἰς τὴν αὐτὴν εἰσήγησιν ὁ Σεβασμιώτατος Πρόεδρος, ἀναφερόμενος εἰς τὰς προηγηθείσας τῆς Προσυνοδικῆς Διασκέψεως διαβουλεύσεις τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου «μετὰ τῶν συναδελφῶν αὐτοῦ Πατριαρχῶν καὶ προκαθημένων τῶν Ἀγίων Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν» μέσῳ τοῦ εἰδικοῦ Ἐκτάκτου Ἀπεσταλμένου αὐτοῦ (ἦτοι τοῦ Σεβασμιωτάτου κ. Μελίτωνος), «κομίζοντος καὶ τὰς σκέψεις τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου», εἶπεν ὅτι «αἱ σκέψεις αὐται... εἶχον ἤδη μορφωθῆ ἔν τῳ Οἰκουμενικῷ Πατριαρχείῳ πρὸ τοῖς ἄλλοις καὶ ἐκ τοῦ συγκεντρωθέντος ἀπὸ θεολογικῶν γνωμῶν καὶ σχολίων ὑλικοῦ». «Κατὰ τὰς διαβουλεύσεις ταύτας», συνέχισεν ὁ Σεβ. Πρόεδρος, ... ἐτέθησαν καὶ συνεζητήθησαν ἀπόψεις κατὰ τὰς ὁποίας θὰ ἔδει:

1ον. Ἡ σύγκλησις τῆς Ἀγίας καὶ Μεγάλης Συνόδου νὰ ἐπιταχυνθῆ, μὲ τὴν προϋπόθεσιν ὅτι αὕτη δὲν θὰ ἐπρεπε νὰ θεωρηθῆ ὡς μοναδικὴ καὶ ἀποκλειοῦσα τὴν σύγκλησιν ἐν συνεχείᾳ καὶ ἄλλων ὁμοίων Μεγάλων Συνόδων.

2ον. Ὡς ἐκ τούτου, ἡ Σύνοδος νὰ εἶναι βραχείας διαρκείας.

3ον. Νὰ ἀσχοληθῆ αὕτη μὲ περιορισμένον ἀριθμὸν θεμάτων, καὶ δὴ οὐχὶ ἀμυγῶς δογματικῆς καὶ θεωρητικῆς φύσεως, καθόσον ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία δὲν ἔχει ἀνάγκην νέας Ὁμολογίας πίστεως. Τὰ θέματα τῆς Συνόδου, μὴ ἀποσκοποῦντα τὴν κατάργησιν ἱερῶν κανόνων, μᾶλλον δεόν νὰ ἀποβλέπουν εἰς τὴν ἐρημνίαν αὐτῶν, καὶ νὰ καθιστοῦν τούτους ποιμαντικῶς ἐφαρμοστέους εἰς τὰς συνθήκας τοῦ συγχρόνου βίου τοῦ κλήρου καὶ τοῦ λαοῦ.

4ον. Κατὰ ταῦτα ἡ Σύνοδος νὰ ἐγκύπη εἰς φλέγοντα προβλήματα, παρακωλύοντα τὴν ὁμαλὴν λειτουργίαν τοῦ συνειρμοῦ τοῦ νοσητήριου τῶν τοπικῶν Ἐκκλησιῶν ὡς μᾶς ἐνιαίας Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, ἐν τῇ πλήρει ἐκκλησιολογικῇ καὶ κανονικῇ αὐ-

τῆς ἐννοίᾳ, καὶ νὰ δώσῃ εἰς τὰ προβλήματα ταῦτα τὰς προσηκούσας λύσεις.

5ον. Ἡ Σύνοδος νὰ ἐπιληφθῆ ἐδρύτερον προβλημάτων ἀφορώντων εἰς τὸν βίον τοῦ ἱεροῦ Κλήρου, εἰς τρόπον ὅστε, μετὰ πάσης ἐκτιμῆσεως τῶν συνθηκῶν τοῦ συγχρόνου βίου, ὠρισμένοι ἐκ τῶν πραγμάτων δημιουργηθεῖσαι ἐκασιαχοῦ καταστάσεις νὰ ρυθμισθοῦν ἐκκλησιαστικῶς ἐν πανορθόδοξῳ ἐκκλησιαστικῇ ὁμοιομορφίᾳ, πρὸς διενδύνησιν τοῦ ποιμαντικοῦ ἔργου τοῦ ἱεροῦ Κλήρου καὶ ἄρσιν παντὸς σκανδαλισμοῦ τῆς συνειδήσεως τῶν πιστῶν.

6ον. Ἡ Σύνοδος νὰ ἐπιληφθῆ προβλημάτων ἀφορώντων εἰς τὸν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ καθ' ἡμέραν βίον τῶν πιστῶν, καὶ δὴ εἰς τὰ τοῦ Χριστιανικοῦ γάμου καὶ τῆς χριστιανικῆς οἰκογενείας, ἐν τοῖς πλαισίοις τῶν συγχρόνων πραγματικότητων, τῆς ὑφισταμένης κρίσεως τοῦ χριστιανικοῦ γάμου, καὶ τῆς εὐχεροῦς διακινήσεως τῶν ἀνθρώπων εἰς πλείστας γεωγραφικὰς περιοχὰς καὶ μεταξὺ διαφόρων Ὁμολογιῶν.

7ον. Νὰ μελετήσῃ καὶ νὰ ἀποφανθῆ ἐπὶ τοῦ Ἡμερολογιακοῦ καὶ Πασχαλίου, εἰς τρόπον ὅστε τὸ θέμα τοῦτο νὰ παύσῃ νὰ εἶναι ὑπόθεσις χωρίζουσα τὸ ἐν σῶμα τῆς Ἐκκλησίας ἐορτολογικῶς καὶ λατρευτικῶς, καὶ παρέχουσα τὴν εὐχέριαν εἰς ἐσωτερικὰ κατὰ τόπους ἐκκλησιαστικὰ ὀρίσματα καὶ εἰς ἐκμετάλλευσιν ἀπὸ μέρους ἐπιτηδείων, μὴ δυναμένων νὰ ἐπιταχθοῦν εἰς τὴν πειθαρχίαν τῆς ἰδίας αὐτῶν ἐκκλησιαστικῆς ἀρχῆς.

8ον. Παρεκτὸς τῶν τοιαύτης φύσεως θεμάτων, τῶν εἰς τὸν ἐσωτερικὸν βίον τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας ἀμέσως ἀναγομένων, ἡ Σύνοδος θὰ ἠδύνατο νὰ ἀποφασίσῃ καὶ νὰ χαράξῃ ἐνιαίας Ὁρθοδόξους γραμμὰς ἐπὶ τοῦ γενικοῦ θέματος τῶν σχέσεων καὶ τοῦ διαλόγου τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας μετὰ τῶν ἄλλων Χριστιανικῶν Ἐκκλησιῶν καὶ Ὁμολογιῶν, πρὸς τὴν κατεύθυνσιν τῆς χριστιανικῆς ἐνότητος». (Ἔνθ. ἀνωτ. σελ. 54-56).

Κατόπιν τούτων ὁ Σεβασμιώτατος, «ἐν τῇ διπλῇ ιδιότητι» αὐτοῦ ὡς ἀρχηγοῦ τῆς Ἀντιπροσωπείας τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου καὶ ὡς προέδρου τῆς Διασκέψεως, «πρὸς δὲ καὶ ὡς ἐκπροσωπήσαντος τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην κατὰ τὰς διαβουλεύσεις μετὰ τῶν Ἀγίων κατὰ τόπους Ἐκκλησιῶν, καὶ ὡς ἐκ τούτου φορέως, κατὰ τινα τρόπον, τοῦ ἐκ τῶν διαβουλεύσεων τούτων ἀνακύψαντος γενικοῦ πνεύματος», φρονεῖ ὅτι «ἐκ τῶν ἀνωτέρω ἀναλυθεισῶν ἐξελιφθεῖν... ἐξάγεται σαφῶς, ὅτι πρῶτιστον ἔργον τῆς πρώτης Προσυνοδικῆς Πανορθόδοξου Διασκέψεως θὰ ἔδει νὰ εἶναι ἡ κατάρτισις ἐνὸς νέου βραχυτέρου καταλόγου θεμάτων... Ἐπομένως τὸ ἔργον τῆς παρούσης Προσυνοδικῆς Πανορθόδοξου Διασκέψεως δύναται νὰ διαγραφῆ ὡς ἐξῆς: Ἀναθεώρησις τοῦ καταλόγου θεμάτων, λήψις ἀποφάσεως περὶ τῶν ἤδη προπαρασκευασθέν-

των ἑξ θεμάτων, τελικὴ διατύπωσις μεθόδου τῆς προπαρασκευῆς καὶ γενικὴ ἐπισκόπησις τῆς πορείας τῶν διαλόγων τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας μετὰ τῶν ἄλλων Χριστιανικῶν Ἐκκλησιῶν καὶ Ὁμολογιῶν καὶ τῶν σχέσεων αὐτῆς μετὰ τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου Ἐκκλησιῶν». Συνοψίζων τὰ ἀνωτέρω καταλήγει ὁ Σεβ. Πρόεδρος εἰς τὰ ἀκόλουθα:

α) Ὅτι εἶναι κοινὴ ἀντίληψις τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας ὅπως ἡ Ἁγία καὶ Μεγάλῃ Σύνοδος συνέληθη τὸ ταχύτερον δυνατὸν, ὅπως αὕτη εἶναι βραχείας διαρκείας καὶ ἀσχοληθῆ μετὰ περιορισμένον ἀριθμὸν θεμάτων,

β) Ὅτι πρέπει ἀπαραιτήτως νὰ ἀναθεωρηθῆ ὁ κατάλογος θεμάτων τῆς πρώτης Πανορθόδοξου Διασκέψεως, καὶ ἐν τῷ πλαισίῳ τούτῳ θὰ ἰδύνατο ἡ πρώτη Προσυνοδικὴ Πανορθόδοξος Διάσκεψις νὰ ἀξιολογήσῃ τὰς σκέψεις τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου καὶ νὰ διατυπώσῃ ἐλευθέρως τὸν νέον ὀριστικὸν κατάλογον...» (Ἐνθ. ἀνωτ. σελ. 58-60).

2. Δεπτομερῆ καὶ ἀναλυτικὴν ἔκθεσιν καὶ αἰτιολόγησιν τῆς ἀσκηθείσης κριτικῆς εἰς τὸν κατάλογον τῆς Ρόδου παρουσίασεν ὁ ἀμέσως μετὰ τὸν Σεβ. Πρόεδρον ὀμιλήσας Γραμματεὺς τῆς Διασκέψεως καὶ Διευθυντὴς τοῦ ἐν Σαμπεζῦ Γενεῦθς Ὁρθοδόξου Κέντρου τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Τρανουπόλεως κ. Δαμιασκηνὸς εἰς τὴν ἐμπεριστατωμένην καὶ διεξοδικὴν ἔκθεσίν του «ἐπὶ τῆς πορείας τῆς προπαρασκευῆς τῆς Συνόδου». Τῆς ἐκτεταμένης ἐκθέσεως ταύτης, ἡ ὁποία εἶχε διανεμηθῆ προηγουμένως εἰς τοὺς Συνέδρους πρὸς πληροφόρησιν αὐτῶν, τὰ κύρια σημεῖα ἐξέθεσεν ὁ Σεβασμιώτατος εἰς τὴν Ὀλομέλειαν.

3. Παρὰ τὴν γενικῶς ἀναγνωρισθεῖσαν ἀνάγκην τῆς ἀναθεωρήσεως τοῦ καταλόγου τῶν θεμάτων, ἡ Διάσκεψις συνήντησε δυσκολίας ὡς πρὸς τὴν ἐν τῇ πράξει ἐφαρμογὴν τῆς ἀναθεωρήσεως. Ἡ πρὸς τοῦτο καταρτισθεῖσα Α' Ἐπιτροπὴ, μετὰ ἐπίπονον ἐργασίαν εἰς ἀλλεπαλλήλους συνεδριάσεις καὶ μετὰ διεξοδικὰς συζητήσεις κατάρθωσε κατὰ τὴν ἐκτίμησιν τοῦ Σεβ. Προέδρου «νὰ ἐναρμονίσῃ τὰς διαφόρους ἀπόψεις» (Πρακτ. σελ. 141), καταρτίσασα ὁμοφώνως κατάλογον ἐκ δέκα μόνον θεμάτων, τὰ ὁποῖα προέτεινεν εἰς τὴν Ὀλομέλειαν. Ἡ Ὀλομέλεια ἐδέχθη τὸν κατάλογον, τροποποιήσασα τὴν διατύπωσιν αὐτῶν καὶ ὀρίσασα ὅπως τὰ θέματα ταῦτα ἀποτελέσουν τὴν ἡμερησίαν διάταξιν τῆς μελλούσης Ἁγίας καὶ Μεγάλῃς Συνόδου.

Τὰ θέματα ταῦτα εἶναι τὰ ἀκόλουθα (ιδ. Ἐνακοινωθὲν ἐπὶ τῇ λήξει τῆς Διασκέψεως, δημοσιευθὲν ἐν «Ἐπισκέψει» 1.12.76, Ἄρ. 158, σελ. 2-5):

- 1) Ὁρθόδοξος διασπορά.
  - 2) Τὸ Αὐτοκέφαλον καὶ τρόπος ἀνακηρύξεως αὐτοῦ.
  - 3) Τὸ Αὐτόνομον καὶ τρόπος ἀνακηρύξεως αὐτοῦ.
  - 4) Δίπτυχα.
  - 5) Τὸ ζήτημα κοινοῦ ἡμερολογίου.
  - 6) Κωλύματα γάμου.
  - 7) Ἀναπροσαρμογὴ τῶν περὶ νηστείας ἐκκλησιαστικῶν διατάξεων.
  - 8) Σχέσεις Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν πρὸς τὸν λοιπὸν χριστιανικὸν κόσμον.
  - 9) Ὁρθοδοξία καὶ Οἰκουμενικὴ κίνησις.
  - 10) Συμβολὴ τῶν κατὰ τόπους Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν εἰς ἐπικράτησιν τῶν χριστιανικῶν ἰδεῶν τῆς εἰρήνης, τῆς ἐλευθερίας, τῆς ἀδελφότητος καὶ τῆς ἀγάπης μεταξὺ τῶν λαῶν καὶ ἄρσιν τῶν φυλετικῶν διακρίσεων.
4. Ἡ διαδικασία, τὴν ὁποίαν ἠκολούθησεν ἡ Ἐπιτροπὴ, ἵνα καταλήξῃ εἰς τὸν κατάλογον τοῦτον, ὡς καὶ αἱ θέσεις ἐκάστης Ἐκκλησίας ἔναντι τῶν ἐπὶ μέρους θεμάτων τοῦ καταλόγου φαίνονται εἰς τὸ πόρισμα τῶν ἐργασιῶν τῆς Α' Ἐπιτροπῆς, κρίνομεν δὲ χρήσιμον νὰ παραπέμψωμεν εἰς τὴν πρώτην του δημοσίευσιν ἐν τῷ παρόντι περιοδικῷ (βλ. «Ἐκκλησία» 15 Φεβρ. 1977, ἀριθ. 4, σελ. 92, 1 Μαρτίου 1977, ἀριθ. 5, 6. (Ἐδημοσιεύθη καὶ ἐν «Ἐπισκέψει» 1.12.76, Ἄριθ. 158, σελ. 6-9).

Τὸ πόρισμα τοῦτο ἐγένετο ὁμοφώνως ἀποδεκτὸν ὑπὸ τῆς Ὀλομελείας τῆς Διασκέψεως.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΑΝΤ. ΓΑΛΙΤΗΣ

Καθηγητὴς Πανεπιστημίου

«Η ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΕΝ ΠΟΡΕΙΑ»*

α. Ὁ Λειτουργικὸς χαρακτήρ τοῦ ἔργου τῆς Ἐκκλησίας:

Ὁ Θεὸς ἐδημιούργησε πάντα τὰ δημιουργήματά του, διὰ τὴν λατρείαν. Ὁ ἄνθρωπος, ὑπὲρ πάντων ἄλλοι, ἐδημιουργήθη διὰ τὴν λατρείαν τὸν Θεὸν ἐλευθέρως. Ἡ Ἐκκλησία ἐδημιουργήθη ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, διὰ τὴν λατρείαν, δι' οὗ ὁ ἄνθρωπος θὰ δύναται νὰ λατρεύῃ τὸν Θεὸν κατὰ τρόπον τέλειον.

Ὁ ἄνθρωπος ἐδημιουργήθη ὑπὸ τοῦ Θεοῦ ὡς κοινωνικὸν - ἐκκλησιαστικὸν ὄν, ἡ δὲ λατρεία τοῦ ἀνθρώπου, ἀναφερομένη ἄμεσα πρὸς τὸν Θεὸν ἀναφέρεται πρὸς Αὐτὸν - τὸν Θεόν, διὰ τῆς Ἐκκλησίας. Ἡ μορφή τῆς λατρείας ταύτης λαμβάνει τὴν πλέον τελείαν ἔκφρασιν εἰς τὸ μυστήριον τῆς Ἐ. Εὐχαριστίας.

Ὁ πρῶτος σκοπὸς καὶ ἔργον τῆς Ἐκκλησίας εἶναι νὰ ὀδηγήσῃ ἅπαντα τὰ δημιουργήματα εἰς τὴν λατρείαν τοῦ Θεοῦ.

β. Ὁ Ἱεραποστολικὸς χαρακτήρ τῆς Ἐκκλησίας:

Οἱ ἄνθρωποι δὲν δύναται νὰ λατρεύουν τὸν Θεόν, ἐὰν πρῶτον δὲν τὸν γνωρίσουν. Ἐπομένως ἔργον τῆς Ἐκκλησίας εἶναι νὰ κηρύσῃ τὸν Θεὸν εἰς πάντα τὸν κόσμον, συμφώνως, ἐξ ἄλλου, καὶ μετὰ τὴν ὑπὸ τοῦ Κυρίου δοθεῖσαν ἐντολήν: «Πορευθέντες μαθητεύσατε πάντα τὰ ἔθνη, βαπτίζοντες αὐτοὺς εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος» (Ματθ. 28, 19), «καὶ κηρυχθῆναι ἐπὶ τῷ ὀνόματι αὐτοῦ μετάνοιαν καὶ ἄφεσιν ἁμαρτιῶν εἰς πάντα τὰ ἔθνη, ἀρξάμενον ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ» (Λουκ. 24, 47), «ἀλλὰ λήψεσθε δύναμιν ἐπελθόντος τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἐφ' ὑμᾶς, καὶ ἔσεσθέ μοι μάρτυρες ἐν τε Ἱερουσαλὴμ καὶ ἐν πάσῃ τῇ Ἰουδαίᾳ καὶ Σαμαρείᾳ καὶ ἕως ἐσχάτου τῆς γῆς» (Πράξ. 1, 8).

Τὸ Εὐαγγέλιον εἶναι ἡ καλὴ καὶ εὐχάριστος ἀγγελία, ὅτι ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ ἔγενεν ἄνθρωπος, ἀπέθανε καὶ ἀνέστη διὰ τὴν σῶσιν τὸν ἄνθρωπον ἀπὸ τὴν δύναμιν τῆς ἁμαρτίας. Τὸ Εὐαγγέλιον δημιουργεῖ τὴν πορείαν καὶ τὴν πραγματικὴν κίνησιν τῆς Ἐκκλησίας, ἔνθα διακρίνομεν τὸν Θεὸν ἐρχόμενον εἰς τὸν κόσμον καὶ τὸν κόσμον κινούμενον καὶ πορευόμενον πρὸς τὸν Θεόν.

γ. Ὁ Διδακτικὸς χαρακτήρ τοῦ ἔργου τῆς Ἐκκλησίας (Διατύπωσις τῆς διδασκαλίας):

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 257 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 13-14 τεύχους.

Ὅταν οἱ ἄνθρωποι δέχωνται τὸ Εὐαγγέλιον, ἡ Ἐκκλησία διδάσκει τοὺς ἀνθρώπους τί πρέπει νὰ πιστεύουν, τί νὰ ἀρνοῦνται καὶ τί νὰ πράττουν.

Ἐχει δοθῆ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν ἡ αὐθεντία «τοῦ δεσμεῖν καὶ λύειν» (Ματθ. 16, 19 καὶ 18, 18), δηλαδὴ νὰ δίδῃ ἐντολήν τί πρέπει νὰ πιστεύωμεν καὶ τί πρέπει νὰ μὴ πιστεύωμεν. Ἐν τῇ ἀσκήσει αὐτῆς τῆς ἐξουσίας, ἡ Ἐκκλησία διατηρεῖ τὴν Θεῖαν Ἀποκάλυψιν, καὶ ἐν τῇ προσηλαθείᾳ τῆς Ἐκκλησίας νὰ διατηρήσῃ τὴν Ἀποκάλυψιν ἀνόθευτον, διατυπώνει εἰς δόγματα τινὰς ἐκ τῶν διδασκαλιῶν τῆς.

Οὕτω, δυνάμεθα νὰ εἰπώμεν, ὅτι ἡ Ἐκκλησία ἔχει αὐθεντίαν εἰς ζητήματα πίστεως.

δ. Ὁ Ποιμαντικὸς χαρακτήρ τοῦ ἔργου τῆς Ἐκκλησίας:

Ὅσοι ἔχουν δεχθῆ τὸ Εὐαγγέλιον καὶ διδάσκονται τὴν χριστιανικὴν πίστιν ἔχουν ἀνάγκην τῆς Θεῖας Χάριτος. Ἔργον τῆς Ἐκκλησίας εἶναι νὰ διαχειρίζηται τὰ μέσα τῆς Ἐ. Χάριτος, ἀμφοτέρω, ὡς λ.χ. τὰ Ἱερά Μυστήρια καὶ ὅσα δὲν ἔχουν μυστηριακὸν χαρακτήρα.

Εἰς τοὺς Ἐπισκόπους καὶ Πρεσβυτέρους τῆς Ἐκκλησίας ὁ Θεὸς ἔχει ἐμπιστευθῆ τὴν διαφύλαξιν καὶ τελετουργίαν τῶν Ἱερῶν Μυστηρίων. Ὁ Ἀπόστολος Παῦλος παραγγέλλει εἰς τοὺς Κορινθίους «Οὕτω ἡμᾶς λογίζεσθω ἄνθρωπος, ὡς ὑπερέτας Χριστοῦ καὶ οἰκονόμους μυστηρίων Θεοῦ» (Α' Κορ. 4, 1).

Ἀλλὰ ὅλα τὰ μέλη τῆς Ἐκκλησίας ἔχουν κάποιαν ὑπευθυνότητα διὰ τὰ μέσα τῆς Χάριτος. Ὁ Ἱερός Κληρὸς εἶναι ὁ ὀδηγὸς ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ εἰς τὴν ἀσκήσιν τῶν ἀνωτέρω λειτουργιῶν. Ἄλλ' οὐδεὶς δύναται νὰ ὀδηγήσῃ, ἐὰν δὲν ἔχη ἐκείνους, οἱ ὅποιοι ἀκολουθοῦν. Οἱ Λαϊκοὶ δέον νὰ ἔχουν τὴν ἐμπρέπουσαν εἰς αὐτοὺς θέσιν εἰς τὴν λειτουργίαν, τὴν πορείαν καὶ εἰς ἐκάστην λατρευτικὴν καὶ λοιπὴν ἐκδήλωσιν τῆς Ἐκκλησίας «Ἐπεὶ ἐὰν εὐλογήσῃ τῷ πνεύματι, ὁ ἀναπληρῶν τὸν τόπον τοῦ ἰδιώτου πῶς ἐρεῖ τὸ ἀμήν ἐπὶ τῇ σῇ Εὐχαριστίᾳ; ἐπειδὴ τί λέγεις οὐκ οἶδες» (Α' Κορ. 14, 16).

Οἱ Λαϊκοὶ δὲν εἶναι ἀπλῶς οἱ μὴ Κληρικοί, ἀλλὰ εἶναι ὁ ἐκλεκτὸς λαὸς τοῦ Θεοῦ, ὁ ὁποῖος ἔχει τὰ καθήκοντά του ἔναντι τῆς Ἐκκλησίας καὶ τὰ δικαιώματά του, κατὰ τὸν ἴδιον τρόπον ὅπως οἱ Κληρικοί, ἂν καὶ ὄχι ἀκριβῶς τὰ ἴδια καθήκοντα.

Μόνον ἐντὸς τῶν ἀνωτέρω μνημονευθειῶν διαστάσεων τοῦ ἔργου τῆς Ἐκκλησίας, δυνάμεθα

να κατανοήσωμεν τὴν θεολογίαν καὶ φιλοσοφίαν τῆς οὐσίας τῆς πορείας τῆς Ἐκκλησίας.

Θὰ ἠδυνάμεθα νὰ παρομοιάσωμεν τὴν Ἐκκλησίαν ὡς ἕνα ὠκεανόν, ἐντὸς τοῦ ὁποίου συντελεῖται μία συνεχῆς κίνησις τῶν ὑδάτων του.

Ἡ κίνησις αὕτη τοῦ ὠκεανοῦ προέρχεται ἐκ τοῦ σώματός του, συντελεῖται ἐντὸς αὐτοῦ, ἀνανεώνει αὐτὸν χωρὶς νὰ ἀλλοιώνῃ τὴν οὐσίαν του. Οὕτω καὶ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, δυνάμεθα νὰ δεχθῶμεν μίαν πορείαν καὶ κίνησιν τῆς Ἐκκλησίας, ἐὰν αὕτη προέρχεται ἐκ τοῦ σώματός της, ἐὰν ἐνεργοποιῆται ἐντὸς τῆς Ἐκκλησίας, ἐὰν γίνεται ἀποδεκτὴ ὑπὸ τοῦ πληρώματος τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἐὰν δὲν ἀλλοιώνῃ τὴν οὐσίαν τοῦ ἔργου καὶ τὸν σκοπὸν - ἀποστολὴν τῆς Ἐκκλησίας. Πᾶσα ἄλλη μορφὴ κινήσεως ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς καταστροφικὴ, πληττουσα τὴν ἐνότητα τοῦ Σώματος τῆς Ἐκκλησίας.

5. Προβλήματα ἐκ τῆς παρερμηνείας τῆς κινήσεως τῆς Ἐκκλησίας.

Ἀνεφερόν προηγουμένως, ὅτι ἐν τῇ ζωῇ τῆς Ἐκκλησίας, εἰς τὴν λυτρωτικὴν αὐτῆς κίνησιν, δὲν ὑπάρχει τίποτε τὸ ἰδιωτικόν. Ἡ πορεία τοῦ ἀνθρώπου δέον νὰ συνδέεται καὶ ταυτίζεται μὲ τὴν πορείαν καὶ κίνησιν τῆς ὅλης Ἐκκλησίας.

Θὰ φέρω λ.χ. ἕνα παράδειγμα. Ἐπιθυμοῦν μερικοὶ ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους νὰ κάμνουν κάποια «ἰδιωτικὴν λειτουργίαν» καὶ δὲν θέλουν νὰ παρευρίσκονται οὐδεὶς ἕτερος, κατὰ τὸν χρόνον τῆς τελέσεως τῆς Θ. Λειτουργίας, ἐκτὸς τῶν μελῶν τῆς οἰκογενείας των εἰς τὴν Ἐκκλησίαν. Ξεχωρίζουν δηλαδὴ, τοιοῦτοτρόπως, τὸν ἑαυτὸν των ἀπὸ τὸ λοιπὸν μέρος καὶ κορμὸν τῆς Ἐκκλησίας. Τοῦτο, παρ' ὅτι δὲν γίνεται ἐν συναισθήσει τοῦ θεολογικοῦ σφάλματος τῆς ἐνεργείας, δὲν εἶναι ἐπιτρεπτόν, καθ' ὅσον ὁ ἀνθρώπος δημιουργεῖ κατάστασιν ἀποκόπτουσαν - ξεχωρίζουσαν αὐτὸν ἀπὸ τὸν κεντρικὸν κορμὸν τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ σώματος.

Ἡ ἐκ τοῦ Κόσμου πρὸς τὸν Θεὸν πορεία τῆς Ἐκκλησίας εἶναι κίνησις τοῦ ἐνός, ὅλου καὶ ἀδιαίρετου σώματος τῆς Ἐκκλησίας, ἠνωμένης. Ἐντὸς αὐτῆς τῆς κινήσεως ὁ ἀνθρώπος σώζεται.

Κατὰ καιρὸν ἐμφανίζονται, ἀφ' ἑτέρου, ὁμάδες ἀνθρώπων, αἱ ὁποῖαι ἐπιχειροῦν νὰ δημιουργήσουν μίαν ἄλλην «κίνησιν», χριστιανικὴν καλουμένην κίνησιν, ἐντὸς τῆς κοινωνίας, εἰς ἣν ὁ ἀνθρώπος ζῆ καὶ ἀναπτύσσεται. Αἱ ἐν λόγῳ ὁμάδες ἢ κινήσεις, δὲν ἔχουν ὀρθόδοξον θεολογικὴν ὑπόστασιν, ἐὰν ἐπιχειροῦν νὰ δημιουργοῦν καὶ ἀναπτύσσουν μίαν ζωὴν καὶ δραστηριότητα ἐκτὸς τοῦ χώρου τῆς Ἐκκλησίας. Ἡ Ἐκκλησία ἔχει ἐνιαίαν διοίκησιν, πίστιν καὶ λατρείαν. Ἐν-

τὸς αὐτῆς τῆς ἐνιαίας ζωῆς τῆς Ἐκκλησίας πρέπει ὁ ἀνθρώπος νὰ κινῆται καὶ ἀναπτύσσεται. Ἡ ἀνάπτυξις μιᾶς ἰδιωτικῆς ζωῆς καὶ δραστηριότητος, μιᾶς δηλαδὴ ἰδιωτικῆς πνευματικότητος ποὺ νὰ ξεχωρίζῃ ἀπὸ τὴν ὅλην πορείαν τῆς μιᾶς Ἐκκλησίας, ἢ προσπάθεια ἀνθρώπων τινῶν νὰ ξεχωρίσουν τὸν ἑαυτὸν τους ὡς Χριστιανῶν «πρώτης κατηγορίας», ἐνῶ οἱ ἄλλοι εἶναι ἀπλῶς, ὁ λαός, ὁ κόσμος, ὁ ὄχλος, ἢ ἡ προσπάθεια νὰ ἀποχωρίζωνται ἀπὸ τὸ ἐνιαίον ἔργον τῆς ἐνορίας, τῆς ὅλης ἐνοριακῆς κινήσεως, εἶναι ἔργον καθαρῶς προτεσταντικόν, ὄχι ὀρθόδοξον.

Μία εἶναι ἡ πορεία καὶ ἡ κίνησις τῆς Ἐκκλησίας. Εἶναι ἡ κάθετος καὶ ὀριζοντία διάστασις αὐτῆς. Ἡ Ἐκκλησία εἰς τὸν κόσμον ἠνωμένη, ἐνιαία, μία, ὄχι χωρισμένη σὲ ὁμάδας καὶ κινήσεις ἀνθρωπίνης ἐπινοήσεως καὶ ἐμπειρίας, περιβάλλει τὸν κόσμον ὡς μήτηρ στοργικὴ καὶ ὡς Νοῦς καὶ Κιβωτὸς σωτηρίας ὁδηγεῖ τὸ πλήρωμά της εἰς τὸν λιμένα τῆς ἐν Χριστῷ ἀπολυτρώσεως.

Ὅπως εἰς τὸν κατακλυσιμὸν ἐσώθησαν μόνον ὅσοι ὑπάρξεις εὐρίσκοντο ἐντὸς τῆς Κιβωτοῦ, τὰ δὲ ὄντα τὰ εὐρισκόμενα ἐκτὸς τῆς Κιβωτοῦ τοῦ Νῶε ἀπωλέσθησαν, οὕτω καὶ οἱ ἐντὸς τῆς Ἐκκλησίας εὐρισκόμενοι, ζῶντες τὴν κοινωνίαν τοῦ Χριστοῦ καὶ τῶν λοιπῶν μελῶν τῆς Ἐκκλησιαστικῆς κοινότητος, ἐκκλησιολογικῶς προοδεύουν καὶ σώζονται.

Εἶναι ἀπαραίτητον ὁ ἀνθρώπος νὰ ζῆ αὐτὴν τὴν λυτρωτικὴν πορείαν ἐντὸς τῆς ἠνωμένης Ἐκκλησίας, τῆς Κιβωτοῦ τῆς σωτηρίας, διὰ νὰ ὁδηγηθῇ ἀσφαλῶς διὰ ὀρθῆς πορείας εἰς τὴν ἐν Χριστῷ ἀπολύτρωσιν.

Αἱ διάφοροι κατὰ καιροὺς εὐσεβιστικαὶ κινήσεις καὶ τάσεις, αἱ ὁποῖαι ἔχουν τὴν ρίζαν των εἰς τὰς προτεσταντικὰς κινήσεις τῆς Δύσεως, καὶ αἱ ὁποῖαι ἐνίστη εἰς τὸν Ἑλλαδικὸν Χῶρον προσλαμβάνουν διαφόρους μορφάς, ὅτε μὲν «συντηρητικωτέρας», ὡς ἀρέσκονται τινες νὰ ἀποκαλῶσι ταύτας, ὅτε δὲ μὲ ἔνδυμα περισσότερο φιλελεύθερον, κατὰ τὴν ἡμετέραν γνώμην οὐδὲν ἕτερον εἶναι, εἰ μὴ ἀποπροσανατολισμὸς καὶ ἀποχρωματισμὸς τῆς ὀρθόδοξου συνειδήσεως, ὁ ὁποῖος δύναται νὰ βλάβῃ: α) τὸ ὀρθόδοξον δόγμα, β) τὴν ὀρθόδοξον λατρείαν, καὶ γ) τὴν ἐνιαίαν ἐκκλησιαστικὴν διοίκησιν, ἢ ὁποῖα εἶναι ἀναγκαῖα διὰ τὴν ἐνότητα τῆς Ἐκκλησίας.

Ἀσφαλῶς, θὰ ἠδύναντο «οπαδοί» τινες τῶν ἐν λόγῳ θεολογικῶν ἢ «Ἐκκλησιαστικῶν», ὡς ἐπιθυμοῦν νὰ αὐτοαποκαλῶνται, κινήσεων νὰ ὑποστηρίξουν, ὅτι ἐπιθυμία αὐτῶν εἶναι νὰ συμβάλλουν εἰς τὴν ἀνανέωσιν τῆς Ἐκκλησίας διὰ τῆς ὅλης «κινήσεως» αὐτῶν.

6. Ἡ ἀνανέωσις τῆς Ἐκκλησίας.

Ἄλλὰ τί εἶναι ἀνανέωσις τῆς Ἐκκλησίας; Μήπως εἶναι ἡ δημιουργία προβλημάτων καὶ διάσπασις τῆς Ἐκκλησιαστικῆς ἐνότητος, μήπως εἶναι ἡ δημιουργία τάξεων, πατρικίων καὶ πληθίων, ἐκλεκτῶν καὶ ἀμαρτωλῶν μελῶν, ἢ ἡ δημιουργία διαφόρων κινημάτων ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ἢ ἡ ἐμφάνισις χριστιανῶν πρώτης καὶ δευτέρας κατηγορίας, ἢ οἱ χριστιανοὶ μὲ μία κάρταν καὶ ἐτικέταν ἢ μὲ μίαν ἐξωτερικὴν «καλουπωμένην» ἐμφάνισιν, οἱ ὅποιοι ἔχουν προσδιορίσει ἐκ τῶν προτέρων τὴν βούλησιν τοῦ Θεοῦ καὶ ἔχουν παραγγεῖλαι εἰς Αὐτὸν νὰ κατατάξῃ ὠρισμένους ἀνθρώπους εἰς τὴν τάξιν τῶν «Ἁγίων» ἢ εἰς τὴν τάξιν τῶν «ἀμαρτωλῶν»; Δὲν ἀποτελεῖ χριστιανικὸν ἔργον ἢ προσπάθεια δημιουργίας προσωπικῶν ὁπαδῶν, ἐνίοτε φανατικῶν, ἐν τῷ κώρῳ τῆς Ἐκκλησίας. Ὁ πνευματικὸς ἀνθρώπος ἐργάζεται διὰ νὰ δημιουργήσῃ ὠλοκληρωμένους χριστιανούς καὶ ὄχι προσωπικοὺς ὁπαδούς.

Τὰ ἱστορικὰ γεγονότα ἀποδεικνύουν καὶ ἡ ἀνά τοὺς αἰῶνας ὀρθόδοξος πορεία τῆς Ἐκκλησίας μαρτυρεῖ, ὅτι τοιοῦτου εἶδους εὐσεβιστικαὶ κινήσεις δὲν δύνανται νὰ ἀνθέξουν ἐπὶ πολὺ, ὄχι περισσότερο ἀπὸ μίαν πεντηκονταετίαν, καθ' ὅσον τίποτε δὲν παραμένει, εἰς τὴν χριστιανικὴν σφαιρὰν, αἰώνιον, ἐὰν τοῦτο στηρίζεται εἰς τὴν ἰκανότητα καὶ τὰ ἐφευρήματα τοῦ ἀνθρώπου καὶ δὲν στηρίζεται εἰς τὸν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ αἰωνίως δρῶντα καὶ ἐνεργοῦντα Θεόν.

Ὅταν ὀμνῶμεν περὶ ἀνανέωσος ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, ἐξ ὀρθόδοξου πλευρᾶς, δὲν ἐννοοῦμεν τὴν ἀνανέωσιν ὑπὸ τὴν ἐποψιν τῶν ἀνωτέρω κινήσεων.

Ἀνανέωσις σημαίνει ἀναγέννησις τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῇ πορευομένῃ Ἐκκλησίᾳ.

Δὲν εἶναι ἀνανέωσις ἢ ἀλλοίωσις τῆς Ἐκκλησίας ἢ ἡ μεταβολὴ τῶν στοιχείων αὐτῆς, διότι τοῦτο θὰ ἐσήμεναι ἄρνησιν τοῦ γεγονότος, ὅτι ἡ Ἐκκλησία εἶναι τὸ Σῶμα τοῦ Χριστοῦ, εἶναι ὁ Χριστός. Τὸ Σῶμα τοῦ Χριστοῦ δὲν χρειάζεται ἀνανέωσιν, ἀλλὰ χρειάζεται μεγαλυτέραν καὶ πληρεστέραν ὑπὸ τοῦ ἀνθρώπου κατανόησιν, σύλληψιν τοῦ θεολογικοῦ τοῦ νοήματος καὶ βίωσιν τοῦ μυστηρίου τῆς Ἐκκλησίας.

Ἡ Ἐκκλησία ὡς θεανθρώπινος ὀργανισμὸς πορεύεται καὶ κινεῖται, καὶ ἐν τῇ πορείᾳ αὐτῆς ἀποκαλύπτει πληρέστερον τὸν Θεὸν καὶ τὸ θέλημά του εἰς τὸν κόσμον καὶ ἐπιχειρεῖ νὰ ἐπαναφέρῃ τὸν κόσμον εἰς τὴν κοινωνίαν τοῦ Θεοῦ.

ὑποστηρίζω τὴν ἰδέαν «νὰ ἐπαναφέρῃ», διότι ὁ σκοπὸς τοῦ ἔργου τῆς Ἐκκλησίας εἶναι νὰ ἐπαναφέρῃ τὸν κόσμον ἐκεῖ ὅπου εὐρίσκετο ὁ κόσμος

πρῶτον, ὅτε ἐδημιουργήθη, ἐκεῖ ἀπὸ ὅπου τὸν ἀπεμάκρυνε ἡ κρίσις τῶν ἀντιθέσεων τοῦ κόσμου τοῦτου, τοῦ σκότους, νὰ τὸν ἐπαναφέρῃ εἰς τὸν Δημιουργὸν καὶ φιλεῦσπλαγχνον Θεόν.

Ἀνανέωσις λοιπὸν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ δὲν σημαίνει τὴν κατάλυσιν καὶ ἀλλοίωσιν τῆς ὀρθοδόξου παραδόσεως, πίστεως καὶ ζωῆς, ἀλλὰ κυρίως τὴν συνάντησιν τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Κόσμου, τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ Κόσμου ἐν τῇ ἡνωμένῃ Ἐκκλησίᾳ.

Ἡ Ἐκκλησία ἀπλοποιεῖ καὶ μεταβάλλει, ἐνίοτε, ὄχι πάντα, ἐκεῖνα τὰ δευτερεύοντα καὶ μὴ θίγοντα τὴν οὐσίαν τῆς στοιχείᾳ, ἀλλάζει θὰ ἔλεγον ἐνδύματα, διὰ νὰ γνωρίσῃ ὁ Κόσμος τὴν Ἐκκλησίαν, πὺ εἶναι ὁ ἀμετάβλητος καὶ ἀναλλοίωτος Χριστός, καὶ νὰ ἐνσωματωθῇ ὁ Κόσμος ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, νὰ ἀνανεωθῇ, νὰ ἀγιασθῇ καὶ νὰ ἀκολουθήσῃ ὁ κόσμος τὴν κίνησιν καὶ πορείαν τῆς Ἐκκλησίας, ὄχι μίαν ἀνθρωπίνην κίνησιν ἢ εὐσέβειαν, ἀλλὰ τὸ βίωμα τῆς Ἐκκλησίας, νὰ καταστῇ ὁ Κόσμος Ἐκκλησία καὶ ὄχι ἡ Ἐκκλησία νὰ γίνῃ Κόσμος.

Αὕτη ἡ κίνησις καὶ πορεία, ἡ λυτρώνουσα τὸν ἀνθρώπον ἐν Χριστῷ, εἶναι ἡ ὠραιότερα, τὴν ὁποίαν θὰ ἠδυνάμεθα ποτὲ νὰ φαντασθῶμεν ὡς σωτηριολογικὴν κίνησιν.

7. Ἡ ἐσχατολογικὴ πορεία τῆς Ἐκκλησίας.

Μίαν ἄλλην θεολογικὴν ἀλήθειαν τὴν ὁποίαν εἶχον κατὰ νοῦν, ὅτε ἀπεφάσισα νὰ διαλεχθῶ ἐνώπιον Ὑμῶν τὸ ἡμέτερον θέμα «ἡ Ἐκκλησία ἐν πορείᾳ, ἦτο ὄχι ἡ Ἱστορικὴ πορεία τῆς Ἐκκλησίας, ἀλλὰ ἡ τελολογικὴ πορεία τῆς Ἐκκλησίας. Δηλαδή τὸ τέλος, ὁ ἐσχατολογικὸς σκοπὸς τῆς Ἐκκλησίας, ἡ μεγάλη σημασία τὴν ὁποίαν ἔχει δι' ἡμᾶς ὡς μελῶν τῆς Ἐκκλησίας ἢ σύνδεσις τοῦ παρόντος καὶ τοῦ ἐσχάτου ἐν τῇ πορείᾳ τῆς Ἐκκλησίας.

Ὁ βασικὸς σκοπὸς τῆς κινήσεως καὶ πορείας τῆς Ἐκκλησίας, τοῦ ὅλου ἔργου τῆς, εἶναι ἡ λύτρωσις τοῦ κόσμου καὶ ἡ θέωσις τοῦ ἀνθρώπου· εἶναι ἡ προσπάθεια νὰ ἀποκτήσῃ ὁ κόσμος, ὅτι εἶχεν οὗτος πρὸ τῆς προπατορικῆς πτώσεως, πρὶν ἢ ἡ ἀμαρτία τραυματίσῃ καὶ ἀμαυρώσῃ τὸν τε ἀνθρώπον καὶ τὸν κόσμον.

Ἐχει δὲ μεγάλην σημασίαν καὶ σπουδαιότητα, ὅτι ἐν τῇ πορείᾳ τῆς Ἐκκλησίας ζῶμεν ἡμεῖς σήμερον τὸ ἐσχάτον, δηλαδή γίνεται παρὸν ὁ ὅλος Χριστός, ὁ τοῦ παρελθόντος, παρόντος καὶ μέλλοντος - ἐσχάτου, εἶναι παρὼν καὶ εἴμεθα ἡνωμένοι ἐν τῷ Σώματι τοῦ Χριστοῦ, ζῶντες τὸ παρὸν τῶν παρελθόντων, τὸ παρὸν τῶν παρόντων καὶ τὸ παρὸν τῶν μελλόντων, κατὰ τὸν Ἱερὸν Αὐγουστίνον, Ἐπίσκοπον Ἰππῶνος.

Ἡ ἐμπειρία τοῦ παρελθόντος καὶ τοῦ μέλλοντος, — τοῦ ἐσχάτου, ἐν τῷ παρόντι, δημιουργεῖ εἰς τὸν ἄνθρωπον - μέλος τῆς Ἐκκλησίας, τὰς προϋποθέσεις νὰ ζῆ συνεχῶς τὴν Βασιλείαν τοῦ Θεοῦ ἀπὸ τώρα, ἀπὸ τὸ παρὸν καὶ νὰ προγεύεται τὸ μέλλον, τὸ ἔσχατον.

Ἡ ὅλη πορεία τῆς Ἐκκλησίας ὁδηγεῖ τὸν κόσμον ἀπὸ τὸ τώρα εἰς τὴν ἐσχατολογικὴν ὕψιν τοῦ κόσμου, εἰς ἐκείνην τὴν κατάστασιν, ὅπου τὰ πάντα ὑποταγήσονται τῷ Θεῷ Πατρί.

Ἄλλ' ἡ τοιαύτη ὑποταγὴ τοῦ κόσμου εἰς τὸν Θεόν, δὲν σημαίνει τὴν ἐξασθένησιν, τὴν ἀποδυναμώσιν τοῦ κόσμου, ἐντὸς αὐτῆς τῆς ὑποταγῆς ὁ Θεὸς ἀνανεώνει τὸν κόσμον καὶ τὸν μεταμορφώνει, διότι εἰς αὐτὰς τὰς πραγματικὰς ἐσχατολογικὰς τοῦ Κόσμου διαστάσεις, ὁ Θεὸς ἐλευθερώνει τὸν κόσμον ἀπὸ τὴν κρίσιν του, τὸν ἀναπτύσσει καὶ τὸν ὥζει.

Ὁ ἄνθρωπος καὶ ὁ κόσμος, ἐφ' ἑξῆς, ζοῦν κατὰ τέλειον τρόπον τὸ μεγαλεῖον, τὴν ἁρμονίαν καὶ τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ.

* * *

Ἀγαπητοί μου,

«Ἴδου ὁ Νυμφίος ἔρχεται», ἐξέλθωμεν εἰς ἀπάντησιν αὐτοῦ. Εὐλογητὸς ὁ Θεὸς «ὁ ὢν, ὁ ἦν καὶ ὁ ἐρχόμενος», «Εὐλογητὸς ὁ Θεὸς ὁ Πατὴρ ἡμῶν, ὁ Παντοκράτωρ, εὐλογητὸς ὁ Θεὸς κατὰ τὸ μέγα αὐτοῦ ἔλεος».

Ἐν τῇ πορείᾳ τῆς διαλέξεώς μου, ἐπεχείρησα νὰ θίξω ἐλάχιστα μόνον στοιχεῖα τοῦ μεγάλου θέματος: «Ἡ Ἐκκλησία ἐν πορείᾳ».

Ὁ χρόνος δὲν ἐπιτρέπει νὰ ἐπεκταθῶ εἰς τὰς διαφόρους ἱστορικὰς, θεολογικὰς, κοινωνιολογικὰς, τόσοσιν τοῦ παρελθόντος, ὅσον καὶ τοῦ παρόντος διαστάσεις τοῦ θέματός μου.

Ἐπεχείρησα μόνον νὰ ἐπισημάνω, ὠρισμένα σημεῖα, τὰ ὁποῖα ἐθεώρησα ἀναγκαῖα, προκειμένου νὰ ἐμφανίσω ἐνταῦθα τί ἀκριβῶς ἐννοῶ μὲ τὸν ὄρον «Ἐκκλησία», ποῖα εἶναι ἡ πραγματικὴ πορεία καὶ Ἐκκλησιολογικὴ κίνησις τῆς Ἐκκλησίας, ποῖα ἡ σωτηριολογικὴ σημασία, διὰ τὸν ἄνθρωπον, τῆς Ἐκκλησίας ὡς Σώματος Χριστοῦ, ποῖα ἡ ἀληθὴς μορφή καὶ ἡ ἀναγκαίότης τῆς ἀνανεώσεως ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ καὶ ποῖα ἡ ἐσχατολογικὴ ἀξία τῆς πορείας τῆς Ἐκκλησίας.

Γνωρίζω, ὅτι τὸ θέμα μου δὲν ἐξηγητήθη εἰς τὰ πλαίσια τοῦ χρόνου, τὸν ὁποῖον διεθέσαμεν, ἐλπίζω ὅμως, ὅτι ἔδωσα ἀρκετὰ στοιχεῖα, ἱκανὰ νὰ δημιουργήσουν ἕνα θεολογικὸν προβληματισμόν.

Ἡ ἐπιθυμία μου ἀκριβῶς ἦτο αὐτή, νὰ σὰς προβληματίσω. Ἄν τὸ ἔχω ἐπιτύχει, θὰ δοκιμάσω μεγάλην χαρὰν.

Ἀρχὴν τῆς ἀνανεώσεως τοῦ ἀνθρώπου, ὡς ἐκκλησιαστικοῦ μέλους, θεωρῶ τὸν θεολογικὸν προβληματισμόν, ὅστις ὁδηγεῖ εἰς τὴν αὐτοκριτικὴν καὶ τὴν δημιουργίαν διαθέσεως δι' ἐν Χριστῷ ἀνανέωσιν.

Ἐπεχείρησα νὰ παραθέσω ὠρισμένας θεολογικὰς ἀληθείας, σκεπτόμενος ὅχι ὡς ἄτομον, ἀλλ' ὡς Ἐκκλησιαστικὸν Πρόσωπον.

Αἱ θέσεις μου εἶναι ὀρθόδοξοι, ἐκκλησιολογικαὶ θέσεις.

Δὲν δυνάμεθα νὰ θεολογῶμεν, εὐρισκόμενοι μακρὰν τῆς Ὁρθοδόξου Παραδόσεως καὶ ἐκκλησιαστικῆς ἐμπειρίας, διὰ τοῦτο καὶ αἱ θέσεις μου, δὲν φέρουν τὸν χαρακτήρα οἰαδήποτε προσωπικῆς ὀξύτητος, καθ' ὅσον τοῦτο θὰ ἦτο θεολογικῶς καὶ ἐκκλησιολογικῶς ἀνεπίτρεπτον, ἀλλ' ἐκφράζουν, ὅ,τι πάντοτε πανταχοῦ καὶ ὑπὸ πάντων ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ἐπιστεύθη.

Σκοπὸς μου ἐπὶ πλέον ἦτο, νὰ ἐρεθίσω τὸ θεολογικὸν ἐνδιαφέρον σας, διὰ νὰ ἐνωθῶμεν ὅλοι εἰς τὴν ἐνιαίαν λυτρωτικὴν πορείαν τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας, ἕνθα ὁ δεσπότης καὶ κατευθύνων τὴν πορείαν εἶναι ὁ Νυμφίος τῆς Ἐκκλησίας, ὁ ὁδηγῶν τὸ σκάφος τῆς Ἐκκλησίας του εἰς τὸν εὐλογημένον Θεὸν - Πατέρα, τὸν Θεὸν τὸν Παντοκράτορα.

Ἐντὸς αὐτῆς τῆς πορείας εὐρισκόμεθα καὶ ἡμεῖς ὅλοι ἡνωμένοι, εἰς τὴν ἐνότητα τῆς Ἐκκλησίας, εἰς τὸν Χριστὸν τοῦ παρελθόντος, τοῦ παρόντος καὶ τοῦ μέλλοντος, τοῦ ἐσχάτου, ὁ ὁποῖος εἶναι «ὁ ὢν, ὁ ἦν καὶ ὁ ἐρχόμενος», ὁ εὐλογητὸς εἰς τοὺς αἰῶνας.

Ἄς προετοιμασθῶμεν ὅλοι μας διὰ τῆς μυστηριακῆς ζωῆς καὶ αὐτοσυγκεντρώσεως νὰ ὑποδεχθῶμεν τὸν ἐρχόμενον Ἐσταυρωμένον καὶ Ἀναστάντα Λυτρωτὴν τῆς Οἴκουμένης ἃς ἐνωθῶμεν εἰς τὴν πορείαν τῆς Ἐκκλησίας, διὰ νὰ συναντήσωμεν ἐπαξίως τὸν Νυμφίον τῆς Ἐκκλησίας, διότι «Ἴδου ὁ Νυμφίος ἔρχεται ἐν τῷ μέσῳ τῆς νυκτὸς καὶ μακάριος ὁ δούλος, ὃν εὕρῃσι γρηγοροῦντα ἀνάξιος δὲ πάλιν ὃν εὕρῃσι ῥαθυμοῦντα. Βλέπε οὖν, ψυχὴ μου, μὴ τῷ ὑπνῷ κατενεχθῆς, ἵνα μὴ τῷ θανάτῳ παραδοθῆς καὶ τῆς Βασιλείας ἔξω κλεισθῆς ἀλλὰ ἀνάνησον κράζουσα: Ἄγιος, Ἄγιος, Ἄγιος εἶ ὁ Θεὸς ἡμῶν, διὰ τῆς Θεοτόκου ἐλέησον ἡμᾶς».

Ἀρχιμ. ΤΙΜΟΘΕΟΣ Σ. ΤΡΙΒΙΖΑΣ πτ. Th.M.Ph.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΩΝ ΣΤΗΛΗ

Ο νέος Πατριάρχης τῆς Ἐκκλησίας
τῆς Ρουμανίας.

Μετ' αἰσθημάτων πηγαίας χαρᾶς καὶ ἀγαλλιᾶσεως τὸ Χριστεπώνυμον πλήρωμα τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἐπληροφόρηθη τὴν ἐκλογὴν ὡς Μακαριωτάτου Πατριάρχου Ρουμανίας τοῦ Πανιερωτάτου Μητροπολίτου Μολδαβίας καὶ Σουτιιάβας κ. Ἰουσιτίνου.

Ὁ διακεκριμένος οὗτος Ἱεράρχης εἶναι λίαν γνωστός εἰς τὴν Χριστιανικὴν Οἰκουμένην διὰ τὴν θαυμάσιαν θεολογικὴν του μόρφωσιν, διὰ τὴν ὑπ' αὐτοῦ γνώσιν τῆς ἐλληνικῆς γλώσσης καὶ τῆς ἐλληνικῆς θεολογικῆς παραδόσεως, διὰ τὰς ὁργανωτικὰς του ικανότητες, διὰ τὰ διοικητικὰ του χαρίσματα, διὰ τὴν λαμπρὰν παρουσίαν του εἰς τὰς Πανορθόδοξους καὶ διεκκλησιαστικὰς συναντήσεις καὶ διὰ τὴν ἐκτίμησιν, τῆς ὁποίας χαίρει ἐν τῇ πολιτείᾳ καὶ κοινωνίᾳ τῆς Ρουμανίας.

Τὰ προσόντα ταῦτα τοῦ νέου Προκαθημένου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ρουμανίας θὰ συντελέσουν εἰς τὴν αὐξησιν τοῦ ροῆτρον τῆς ἀδελφῆς Ἐκκλησίας τῆς Ρουμανίας, ἥτις τῷ ὄντι διαδραματίζει σπουδαιότατον ρόλον ἐν τῇ καθ' ὅλου Ὁρθοδοξίᾳ καὶ Χριστιανικῇ Οἰκουμένῃ.

Τοῦ Μακαριωτάτου Πατριάρχου Ρουμανίας κ. Ἰουσιτίνου εἶχαν πολλὰ τὰ ἔτη!

Ἐπιτροπὴ πρὸς ἀντιμετώπισιν
τοῦ προβλήματος τῶν ναρκωτικῶν.

Πρωτοβουλία τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Σεραφεὶμ συνεστήθη Συντονιστικὴ Ἐπιτροπὴ ἐκ διακεκριμένων ἀρμόδιων προσώπων πρὸς ἀντιμετώπισιν τοῦ προβλήματος τῶν ναρκωτικῶν.

Ἡ Ἐπιτροπὴ αὕτη διεπίστωσεν, ὅτι τὸ φαινόμενον τῆς χρήσεως ναρκωτικῶν ἐν Ἑλλάδι (σρέπει α) νὰ μὴ ὑποτιμηθῇ, ἀλλὰ καὶ οὔτε νὰ μεγαλοποιηθῇ, διότι ἡ μεγαλοποίησις του ἀποτελεῖ ἓνα ἀκόμη κίνδυνον β) νὰ συνεγείρῃ πάντας τοὺς δυναμένους νὰ ἔχουν ἐπεύθυνον γνώμην εἰς μίαν συντονισμένην καὶ ὁργανωμένην ἀντιμετώπισιν τοῦ προβλήματος. Ἐπι πλέον ἐπιβάλλεται νὰ μεθοδευθῇ (ἢ διαφώτισις ὀλοκλήρου τοῦ ἐλληνικοῦ λαοῦ καὶ ἰδιαίτερος τῶν νέων).

Εὐχόμεθα, ὅπως αἱ προσπάθειαι τῆς περὶ ἧς ὁ λόγος Ἐπιτροπῆς στεφθοῦν ὑπὸ πλήρους ἐπιτυχίας, τῆς ὁποίας ἡ καλύτερα ἔκφρασις θὰ εἶναι νὰ ὑπάρξῃ ὁργανωμένους προληπτικὸς ἀγὼν ἐναντίον τῶν ναρκωτικῶν, οὓς θὰ καθιστᾷ περιττὴν τὴν κατ' αὐτῶν ἀνασταλτικὴν καὶ θεραπευτικὴν δράσιν.

«Λειτουργικὴ Ἑβδομάς» ἐν Παρισίοις.

Τὸ ἐν Παρισίοις Ὁρθόδοξον Θεολογικὸν Ἰνστιτούτον (Institut de Théologie Orthodoxe) τοῦ ἁγίου Σεργίου διοργάνωσε λίαν ἐπιτυχῶς κατὰ τὸ τέλος τοῦ Ἰουνίου καὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ Ἰουλίου τὸ ὑπ' αὐτοῦ πραγματοποιούμενον κατ' ἔτος οἰκουμενικὸν λειτουργικὸν συνέδριον, ὅπερ φέρει τὸν τίτλον «Λειτουργικὴ Ἑβδομάς».

Αἱ «Λειτουργικαὶ Ἑβδομάδες» τοῦ ἁγίου Σεργίου, αἵτινες συγκεντρώνουν ἐπὶ τὸ αὐτὸ εἰδικὸς λειτουργιολόγους πασῶν τῶν χριστιανικῶν ὁμολογιῶν, ἀποδεικνύουν τὴν ἀμνηστικότητα τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος Ἰνστιτούτου, ὅπερ εἶναι ἐν τῇ Δύσει φωτεινὸς φάρος τοῦ ὀρθόδοξου πνεύματος καὶ ἀληθῆς ἐστία πρωτοπορητικῶν οἰκουμενικῶν συναντήσεων.

Ἡ κατὰ τὸ τρέχον ἔτος διοργανωθεῖσα 24ῃ Λειτουργικῇ Ἑβδομάδι εἶχε τὸ γενικὸν θέμα: «Οἱ λόγοι καὶ αἱ σωματικαὶ κινήσεις εἰς τὰς διαφόρους λειτουργικὰς οἰκουγενείας». Αἱ γενόμεναι εἰσηγήσεις καὶ συζητήσεις, αἵτινες ἀνεφέροντο εἰδικῶς εἰς τὴν ὀρθόδοξον λατρείαν, κατέστησαν σαφές ὅτι ἐν αὐτῇ συναρτῶνται ἁρμονικῶς «λεγόμενα» καὶ «δρώμενα» κατὰ τρόπον ἐπιβεβαιούντα τοὺς λόγους τοῦ ρωμαιοκαθολικοῦ J. Casper, λέγοντος, ὅτι «ἡ Ἀνατολικὴ Ἐκκλησία δὲν ἔχει ἀνάγκην νὰ δημιουργήσῃ γεφύρας μεταξὺ οὐρανοῦ καὶ γῆς. Γνωρίζει ἤδη, ὅτι — ἀφ' ἧς ὁ Λόγος σὰρξ ἐγένετο καὶ ἔζησεν ἐν τῷ μέσῳ ἡμῶν καὶ ἔπαθεν ἐν τῇ σαρκὶ καὶ ἀφ' ἧς... διὰ τῆς κρίσεως τῆς Ἀναστάσεως ἐλάμπρυνε καὶ αὐτὴν τὴν ἀνθρωπίνην σάρκα καὶ σύμπασαν τὴν Κτίσιν — ἐδημιουργήθη ἡ γέφυρα, ἥτις συνδέει τὸν οὐρανὸν μετὰ τῆς γῆς». Πρὸς αἰσθητοποίησιν ἀκριβῶς τῆς γεφύρας ταύτης χρησιμεύει τὸ ἔλικτον καὶ σωματικὸν στοιχεῖον ἐν τῇ ὀρθόδοξῳ λατείᾳ.

Ἡ Ἐπιτροπὴ «Πίστις καὶ Τάξις».

Προσφάτως ἐωρετάσθη ἐν Λαζάνῃ τὸ γεγονός, ὅτι, ὡς ἐτονίσθη ἐν σχετικῷ μηνύματι τῆς Α. Θ. Π. τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ.κ. Δημητρίου, «παροῆλθον πενήτηντα ἔτη ἐξότιον ἢ πρότερον μὲν ὡς αὐτοτελῆς, ἀπὸ τῆς συνενώσεως δ' αὐτῆς μετὰ τῆς Κινήσεως «Ζωὴ καὶ Ἔργασια» ἐν τῷ Παγκοσμίῳ Συμβουλίῳ Ἐκκλησιῶν ὡς Τμήμα τοῦ Συμβουλίου τούτου ὑφισταμένη καὶ γνωριζομένη, Ἐπιτροπὴ «Πίστις καὶ Τάξις» συνεκρότησεν ἐν ἔτει 1927, ἐν Λαζάνῃ, τὸ Α' αὐτῆς Παγκόσμιον Συνέδριον, δι' οὗ καὶ καθώρισεν ἀκριβέστερον τὸν σκοπὸν τῆς ἐπαρξέως αὐτῆς, ἀφορῶντα εἰς τὴν προώθησιν τῆς θεολογικῆς καθόλου ἐρεῦνης ἐν τῷ Συμβουλίῳ, ἰδίᾳ δὲ τὴν ἀναζητήσιν τῶν θεολογικῶν βάσεων τῆς ὑπὸ τῶν Ἐκκλησιῶν ἐπιδιωκομένης χριστιανικῆς ἐνότητος».

Ὁ ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τοῦ ἑορτασμοῦ τούτου γενόμε-

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

Ίερά Μητρόπολις Νικαίας

Είς τὸ Πνευματικὸν καὶ Κοινωνικὸν Κέντρον τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Νικαίας, παρουσία τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου ἐπραγματοποιήθη ἐόρτιος ἐκδήλωσις ἐπὶ τῇ λήξει τῶν μαθημάτων τῆς Σχολῆς Βυζαντινῆς μουσικῆς διὰ τὸ λῆξαν ἔτος 1976-77.

Μετὰ τὴν προσευχὴν οἱ μαθηταὶ τῆς Σχολῆς, ἄνδρες καὶ γυναῖκες, ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ Διευθυντοῦ τῆς Σχολῆς κ. Μηνᾶ Μηναΐδου, ἐψάλλον μὲ ἀκρίθειαν, ἄνεσιν καὶ ἀρίστην ἀπόδοσιν ἐκκλησιαστικούς ἕμνους διαφόρων κλασσικῶν Μουσικοδιδασκάλων.

Κατόπιν ἐγένετο ἡ ἐξέτασις τῶν τελειοφοίτων ὑπὸ τῆς ἐπιτροπῆς ἀποτελουμένης ἀπὸ τὸν Σεβ. Μητροπολίτην, τὸν Γεν. Ἀρχ. Ἐπίτροπον πρωτ. π. Ἀθανάσιον Ρούκαλην καὶ τὸν καθηγητὴν τῆς Μουσικῆς κ. Σωκράτην Βενάρδον.

Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Νικαίας ἐπικεφαλῆς ὁμάδος ἀπὸ τῶ Κληρικῶν καὶ λαϊκῶν Συνεργάτας τοῦ ἀνεχώρησε τὴν 10 π.μ. τῆς 10.6.77 διὰ τὰ Ἱεροσόλυμα πρὸς προσκύνησιν τῶν Ἁγίων Τόπων, καὶ τοῦ Θεοβαδίστου Ὁρους Σινᾶ.

Ίερά Μητρόπολις Ν. Ἰωνίας καὶ Φιλαδελφείας

Τὴν 15ῃν Ἰουνίου ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Ν. Ἰωνίας καὶ Φιλαδελφείας κ. Τιμόθεος ἔθεσε τὸν θεμέλιον λίθον νέου Ἱ.

νος ἀπολογισμοῦ τοῦ ἔργου τῆς Ἐπιτροπῆς «Πίστις καὶ Τάξις» δεικνύει ἔνθεν μὲν τὴν συντελεσθεῖσαν πρόοδον εἰς τὴν ἀλληλοκατανόησιν τῶν Ἐκκλησιῶν, ἐτέρωθεν δὲ τὸ ὅτι ἡ καθυστέρησις εἰς τὴν προσέγγισιν καὶ πλήρη ἔνωσιν αὐτῶν ὀφείλεται εἰς τὸ ὅτι αἱ πλείοται τῶν χριστιανικῶν ὁμολογιῶν δὲν διέπονται ὑπὸ συγκρητιστικοῦ ἢ μινιμαλιστικοῦ πνεύματος. Τοῦτο ἰσχύει κατ' ἐξοχὴν διὰ τὰς Ὁρθοδόξους Ἐκκλησίας, αἵτινες μετέχουν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Διαλόγου ἐμφοροῦμενοι ὑπὸ τῶν ἀρχῶν τῆς Ὁρθοδόξου παραδόσεως.

Ἐλπιδοφόροι ἐκδηλώσεις.

Ὅλον ἐν πληθύνονται αἱ πληροφορίαι, ὅτι ἐν Ἐυρώπῃ χιλιάδες νέων εἰς διαφόρους εὐκαιρίας, ὡς λ.χ. κατὰ τὸν ἐορτασμὸν τῆς πεντηκονταετηρίδος τῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Π.Σ.Ε. «Πίστις καὶ Τάξις», συνέρχονται εἰς χριστιανικὰς λατρευτικὰς συνάξεις καὶ διὰ τῶν νέων τρόπων, ἀνταποκρινομένων εἰς τὴν νεανικὴν ψυχολογίαν, ἐκδηλώνουν τὴν πίστιν των εἰς τὸν Χριστὸν καὶ προσέρχονται εἰς τὴν Θεϊαν Κοινωνίαν.

Αἱ ἐλπιδοφόροι αὐταὶ ἐκδηλώσεις ἀποδεικνύουν, ὅτι ἡ νεολαία πάντοτε ζητεῖ εἰλικρινῶς νὰ εὕρῃ ἐκεῖνο, τὸ ὅποιον ἱκανοποιεῖ τοὺς βαθυτάτους καὶ ἐσχάτους πόθους τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς. Ὅθεν καθήκον τῶν ἐκπροσώπων τῶν Χριστιανικῶν Ἐκκλησιῶν καὶ πάντων τῶν ἀρμοδίων εἶναι νὰ συλλάβουν τὰ μυστικὰ σκιετῆματα καὶ τοὺς ἀλαλήτους στεναγμούς

Ἐνοριακοῦ Ναοῦ, εἰς τὸν οἰκισμὸν Ἀπομάχων καὶ Νησιῶν τοῦ προαστίου Ν. Φιλαδελφείας Ἀττικῆς.

Ὁ νέος Ναὸς θὰ τιμᾶται ἐπ' ὀνόματι τοῦ Ἁγ. Ἱερομάρτυρος καὶ Ἐθναποστόλου Κοσμά τοῦ Αἰτωλοῦ, τοῦ μεγάλου τοῦτου Διδασκάλου τοῦ Γένους κατὰ τὴν περίοδον τῆς Τουρκοκρατίας, καὶ τοῦ Ἁγ. Βασιλείου τοῦ Μεγάλου.

Τὴν ἀρχιτεκτονικὴν μελέτην τοῦ ἔργου ἐξεπόνησεν ὁ εἰδικὸς περὶ τὴν ναοδομίαν διακρηπῆς Ἀρχιτέκτων κ. Βασ. Νικολαΐδης.

Ὁ Ναὸς οὗτος ἀνεγείρεται ἐπὶ οἰκοπέδου, παραχωρηθέντος πρὸς τοῦτο ὑπὸ τοῦ κ. Γεωργίου Πρέσση εἰς μνήμην τοῦ πατρὸς του Βασιλείου.

Ἐπὶ τῆς ἀνεγέρσεως τοῦ Ναοῦ διενεργήθη Πανελληνίως Ἐρνος μεταξὺ τῶν Σχολείων τοῦ Κράτους, ὅστις καὶ συνεχίζεται ὑπὸ τῆς πρὸς τοῦτο συγκροτηθείσης Ἐρατικῆς Ἐπιτροπῆς.

Εἰς τὴν τελετὴν τοῦ Ἁγιασμοῦ παρέστησαν ἡ κ. Ἰωάννα Τσάτσου, Σύζυγος τοῦ κ. Προέδρου τῆς Δημοκρατίας, ἡ ὅποια καὶ κατέθεσε τὸν θεμέλιον λίθον, ὁ Ἰψοπουργὸς Ἐσωτερικῶν κ. Γκελεστάθης, οἱ Βουλευταὶ κ.κ. Παπαδάκης καὶ Κρίκος, Δημοτικοὶ Σύμβουλοι τοῦ Δήμου Ν. Φιλαδελφείας, ἄλλοι ἐπίσημοι καὶ ἐκπρόσωποι τῶν Τοπικῶν Ἀρχῶν, καθὼς καὶ πλήθος λαοῦ.

Μετὰ τὸν Ἁγιασμὸν ὁμιλήσεν ὁ Σεβ. Μητροπολίτης κ. Τιμόθεος, ὁ ὅποιος ἀνεφέρθη εἰς τοὺς λόγους οἱ ὅποιοι ὡδή-

τῆς νεανικῆς ψυχῆς καὶ νὰ ἀνταποκριθῶν εἰς τὰ ἐνδόμωχα αἰτήματα αὐτῆς.

Ἐδυνχῶς τοιαῦται ἐλπιδοφόροι νεανικαὶ ἐκδηλώσεις παρουσιάζονται ἐσχάτως καὶ παρ' ἡμῖν, ὡς ἀπεδείχθη προσφάτως διὰ τηλεοπτικῶν συζητήσεων καὶ μουσικῶν προγραμμάτων.

Παράδειγμα ἄξιον μιμήσεως.

Ἀνταπόκρισις ἐκ Λὸς Ἀντζέλες ἀναφέρει, ὅτι εἴκοσι δύο χιλιάδες ἰατρῶν τῆς Καλιφορνίας προσέφυγον εἰς τὴν δικαιοσύνην, ἐπειδὴ διεπίστωσαν, ὅτι αἱ ἀπὸ τῆς ὀθόνης τῆς τηλεοράσεως παρουσιάζόμεναι σκηναὶ βίας εἶναι ἐπιζίνδονοι διὰ τὴν ψυχικὴν ὑγείαν. Οἱ ἰατροὶ οὗτοι διὰ τῆς «Ἱατρικῆς Ἐνώσεως Καλιφορνίας» ὑπέβαλον μῆνσιν κατὰ τῶν διευθυντῶν τῶν ραδιο-τηλεοπτικῶν δικτύων, διότι θεωροῦν τοῦτους ὡς ὑπαίτιους διὰ τὰς πράξεις βίας, αἵτινες πραγματοποιοῦνται ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τῶν προγραμμάτων τῆς τηλεοράσεως, ἅτινα εἶναι πλήρη σκηνῶν ὁμῆς βίας.

Ἀσφαλῶς ἡ ποιότης τῶν παγκοσμίων προγραμμάτων τῆς τηλεοράσεως καὶ τῶν διαφόρων μέσων μαζικῆς ἐνημερώσεως ἢ ψυχαγωγίας θὰ ἐβελτιούτο σημαντικῶς, ἐὰν τὸ παράδειγμα τῶν ἰατρῶν τῆς Καλιφορνίας εὕρισκε μιμητὰς εἰς πάσας τὰς τάξεις ἐκείνων, οἵτινες ἔχουν ὡς ἄμεσον ἀποστολὴν τὴν περιφρουρήσιν τῆς σωματικῆς καὶ ψυχικῆς ὑγείας τοῦ λαοῦ καὶ ἰδίως τῶν παιδίων καὶ τῶν νέων.

γηση» εις την άνέγερσιν του νέου τούτου Ναού, έξήρε τας προσπαθειάς του Συλλόγου Άνεγέρσεως, τής Πανελληνίου Έραυικής Έπιτροπής και του Αιδεσ. Ίερέως Παναγ. Νταλάκου, και εξέφρασαν ευχαριστίας προς τον τέως Έφρουργόν Έθν. Παιδείας και Θρησκευμάτων κ. Χρυσ. Καραπιπέργη, τον Έπουργόν Δημ. Έργων κ. Χριστ. Στράτον, τον Έφρουργόν Έσωτερικών κ. Γκελεστάθην, το Δημοτικόν Συμβούλιον Ν. Φιλαδέλφειας και πάντας τους καθ' οιονδήποτε τρόπον συντελέσαντας εις την πραγματοποιήσιν του μεγάλου τούτου έργου.

Έρα Μητρόπολις Γαλλίας

Άπό 1ης έως 4ης Μαρτίου και από 29ης έως 30ης Άπριλίου ο Σεβ. Μητροπολίτης μετέβη έκτάκτως εις Αθήνας δια την διοργάνωσιν των θερινών κατασκηνώσεων εις Άγιον Άνδρέαν Άττικής τής Μητροπόλεως. Συνειργάσθη μετά των υπευθύνων άρμοδίων παραγόντων και έγένετο δεκτός υπό του Πρωθυπουργού τής Ελλάδος κ. Κωνσταντίνου Καραμανλή.

Έρα Μητρόπολις Σουηδίας

και πάσης Σκανδιναβίας

Την 30ην Μαρτίου ο Μητροπολίτης μας έπισκέφθη τον Σουηδόν Έπίσκοπον Στοκχόλμης κ. INGMAR STROM, και είχε μετ' αυτό μακράν συνομιλίαν και συνεργασίαν επί θεμάτων, τα όποια άπασχολούν τους Όρθοδόξους τής Στοκχόλμης.

Έλληνική Έκπαιδευτική Έπιτροπή άφίχθη εις Στοκχόλμην δια να συνεργασθί μετά των άρμοδίων Σουηδικών Άρχων προς διευθέτησιν εκπαιδευτικών θεμάτων, που άπασχολούν τον Έλληνισμόν τής Σουηδίας.

— Έπίσκεψις Γάλλων προσκυνητών εις το Οίκουμενικόν Πατριαρχείον.

Την Κυριακήν, 27 Μαρτίου, πλέον των 500 Γάλλων προσκυνητών, συνοδευομένων από 60 περίπου ρωμαιοκαθολικούς Ιερείς, έπισκέφθησαν τον Οικουμενικόν Πατριάρχη, μετά από εδρεΐαν περιοδείαν εις τοποθεσίας και πόλεις τής Μ. Άσίας γνωστάς από την Ιεραποστολικήν θράσιν του Άποστόλου Παύλου. Οί προσκυνηταί και οί συνοδοί των έγέγοντο δεκτοί υπό τής Α.Θ.Π. του Οικουμενικού Πατριάρχου κ. Δημητρίου κατά την χοροστασίαν την όποιαν έτέλεσεν Ούτος εις τον Ιερών ναόν του Έδαγγελισμού τής Θεοτόκου Βαφεοχωρίου (Μπογιατζίκιοι).

— Ο νέος Άρχιεπίσκοπος Μονάχου.

Ο Καθηγητής JOSEPH RATZINGER ώνομάσθη υπό του Πάπα Παύλου του ΣΤ' Άρχιεπίσκοπος Μονάχου και Φραιμπούργου. Πρόκειται περί του διακεκριμένου καθηγητού τής Συστηματικής Θεολογίας του Πανεπιστημίου του REGENSBURG, ο όποιος διαδέχεται τον πρό άκταμήνου έκδημήσαντα εις Κύριον Άρχιεπίσκοπον Μονάχου Καρδινάλιον Ίούλιον DOPFNER.

Ο καθηγητής RATZINGER έγγενήθη την 16ην Άπριλίου 1927 έν MARKTL (INN). Άπό του 1946 έως 1951 έποούδασεν εις την άνωτέραν φιλοσοφικόν - θεολογικήν Σχολήν έν FREISING και εις τόν Πανεπιστήμιον του Μονάχου φιλοσοφίαν και θεολογίαν. Τό 1951 έγχειροτονήθη πρεσβύτερος τό έτος 1952 διδάσκει εις την Σχολήν του FREISING. Μετά την προαγωγήν του εις Διδάκτορα τής θεολογίας εκλέγεται καθηγητής τό έτος 1957. Άπό του έτους 1959 διδάσκει εις τόν Πανεπιστήμιον Βόννης, MUNSTER, Τυβίγγης και REGENSBURG όπου είναι σήμερα άντιπρόεδρος. Έπήρξε θεολογικός Σύμβουλος του Άρχιεπισκόπου τής Κολωνίας Καρδινάλιου

JOSEF FRINGS κατά την διάρκειαν τής Β' Συνόδου του Βατικανού. Οί Έπίσκοποι τής Γερμανίας τον προσέλαβον ως μέλος τής έπιτροπής πίστωσης, τό δε Βατικανόν εις την παπικήν θεολογικήν έπιτροπήν. Είναι πολυάριθμα τα συγγράμματα αυτού τα όποια τον κατέστησαν διεθνώς γνωστόν. Άναφερόμεν όρισμένα έν των σπουδαιότερων «εισαγωγή εις τον χριστιανισμόν», «έπισκοπάτον και παπισμός», «ο νέος λαός του Θεού».

— Ο νόμος εις την Καινήν Διαθήκην έξ όρθοδόξου έπόψεως:

Άνακοίνωσις του έντεταλμένου ύφηγητού κ. Βασιλείου Στοιγιάννου εις χριστιανόν - εβραϊκήν συνάντησιν.

Η Θεολογική Σχολή τής Λουκένης ώργάνωσε μεταξύ 16 και 18 Μαρτίου 1977 ακαδημαϊκήν συζήτησιν επί του θέματος: «Η έννοια του Νόμου εις την Παλαιάν και την Καινήν Διαθήκην», εις την όποιαν έλαβον μέρος τόσοι χριστιανοί όσοι και ιουδαίοι συζητηταί. Κατά την συνάντησιν ο ύφηγητής προσέβη εις ανακοίνωσιν με θέμα: «Ο νόμος εις την Καινήν Διαθήκην έξ όρθοδόξου έπόψεως».

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΣΕΡΒΙΑΣ

Άπό 12ης μέχρι 21ης Μαΐου τρέχοντος έτους συνήλθεν εις τό έν Βελιγραδίω Μέγαρον του Πατριαρχείου εις τακτικήν έτησίαν Σύνοδον η Έραρχία τής Όρθοδόξου Σερβικής Έκκλησίας. Μετά τό πέρας των έργασιών τής Συνόδου εξέδόθη Άνακοίνωθέν εις τό όποιον μεταξύ των άλλων αναφέρεται ότι η Έραρχία εξέητασε ζητήματα έκκλησιαστικής παιδείας, έσωτερικής και έξωτερικής άποστολής, νομοθεσίας και διοικητικής και οικονομικής φύσεως και τονίζεται: «Ιδιαίτερα προσοχή άφιερώθη εις τας έκθέσεις των Έπαρχιακών Άρχιερέων περί του άρχιεπισκοπικού των έργου μεταξύ τής περσιανής και τής έφειταινης Συνόδου τής Έραρχίας. Έπεσημάνθησαν φαινόμενα ένθαρρυντικά, καθός και όρισμένα γεγονότα τα όποια δυσχεραίνουν τον κανονικόν βίον τής Έκκλησίας μας. Άφιερώθη ώσαύτως η αναγκαία προσοχή εις τον βίον και τό έργον των Έπαρχιών μας του Έξωτερικού».

Έληφθησαν και κατάλληλοι άποφάσεις αναφερόμενα: εις τον βίον και τό έργον του έφημεριακού μας κλήρου.

Άπεφασίσθη η ίδρυσις Σερβικής Όρθοδόξου Πνευματικής Ακαδημίας εις την πόλιν του Σερατζέβου τής Βοσνίας.

Έπληρώθησαν οι χηρέουσαι Έπαρχία Σουμαδίας και Τιμουκίου. Έπίσκοπος Σουμαδίας εξέλεγη ο Πανιερώτατος Έπίσκοπος Άνατολικής Άμερικής και Καναδά κ. Σάββας, Τιμοκίου δε ο Πανοσιολογίωτατος Άρχιμηνδρίτης Μιλούτιν Στοιγαντινόβιτς, Σχολάρχης τής Έρατικής Σχολής του Άγίου Άρσενίου εις Σρέμσκι Κάρλοβτσι.

Ο Πανοσιολογίωτατος Πρωτοσύγκελλος Ίωάννης Πάβλοβιτς, εξέλεγη ως Βοηθός Έπίσκοπος τής Αύτου Άγιότητος του Πατριάρχου Γερμανού, με τον τίτλον «Λεπαδίνσκι», με έδραν την πόλιν του Ζάγκρεμπ.

Σχολάρχης τής Έρατικής Σχολής του Άγίου Άρσενίου εις Σρέμσκι Κάρλοβτσι εξέλεγη ο Έρεός Μιλότομιρ Τοντόροβιτς, ο δε Πρωτοσύγκελλος Νικόδημος Τζουράκωβιτς, Σχολάρχης τής Έρατικής Σχολής των Άγίων Κυρίλλου και Μεθόδιου εις την Πρεζρέννην.

Η Έραρχία εξέλεξε δια την προσοχή έτησίαν περίοδον νέα μέλη τής Διαρκούς Έρας Συνόδου τους Έπισκόπους: Σλαβονίας κ. Αιμιλιανόν, Μπανια - Λούκας κ. Άνδρέαν, Δαλματίας κ. Στέφανον, και τον Σάμπατς και Βαλιέβου Ίωάννην ως Άναπληρωτάς δε τον Σεβασμιώτατον Μητροπολίτην Μαυροβουνίου και Παραθαλασσίας κ. Δανιήλ και τον Πανιερώτατον Έπίσκοπον Άνω Καρλοβιχίου κ. Συμεών.

Άρχιεπισκοπή Θουατείρων και Μ. Βρεταννίας

Τὸ Μετάλλιον τοῦ ἀργυροῦ Ἰωθηλαίου τῆς βασιλείσεως πρὸς τὸν Ἀρχιεπίσκοπον.

Τὴν Τρίτην, τὴν Ἰουνίου κατόπιν προσκλήσεως τῶν Ἀνακτόρων διὰ τοῦ Λόρδου Καγκελλαρίου τοῦ BUCKINGHAM PALACE, ὁ Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπος μετέβη εἰς τὸν Καθεδρικὸν Ναὸν τοῦ Ἁγίου Παύλου, ὅπου ἐτελέσθη Δοξολογία ἐνώπιον τῆς Βασιλείσεως Ἐλισάβετ, τῶν μελῶν τῆς Βασιλικῆς οἰκογενείας, τῶν Ἀρχηγῶν τῆς Κοινοπολιτείας, μεταξὺ τῶν ὁποίων ἡ Α. Μ. ὁ Ἀρχιεπίσκοπος καὶ Πρόεδρος Κύπρου κ.κ. Μακάριος, καὶ ἄλλων ἐπισήμων. Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηναγόρας ἐτοποιηθῆ μετὰ τῶν Λόρδων Ἐπισκόπων καὶ ἄλλων θρησκευτικῶν ἀντιπροσώπων ἐν Μ. Βρεταννίᾳ.

Τὸ μετάλλιον τοῦ ἀργυροῦ Ἰωθηλαίου ἐπέδωκε μετὰ ὀνομαστικὸ διπλώματος πρὸς τὸν Ἀρχιεπίσκοπον ὁ Λόρδος Καγκελλάριος τοῦ Παλατιοῦ. Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος ἀπέστειλε πρὸς τὴν Βασιλείσαν τὸ ὀφειλόμενον εὐχαριστήριον τηλεγράφημα.

Ν Ε Α Ι Κ Ο Ι Ν Ο Τ Η Τ Ε Σ

Τὴν Κυριακὴν, 24ην Ἀπριλίου 1977 ὁ Θεοφιλ. Ἐπίσκοπος Τελμησοῦ κ.κ. Χριστοφόρος συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ Ἀρχιμ. Σεραφεῖμ Γκίνη, περιοδεύοντος Ἱερῶς τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς μετέβη εἰς τὴν πόλιν READING ὅπου προέστη Ἱερὰς Πασχαλινῆς Ἀκολουθίας εἰς ἓνα Ἑλληνικὸν Κέντρον. Μετὰ τὴν Ἀκολουθίαν ὁ Θεοφιλ. Ἐπίσκοπος ὠμίλησε πρὸς τοὺς συγκεντρωθέντας Ὀμογενεῖς σχετικῶς πρὸς τὴν αἴτησιν αὐτῶν πρὸς τὸν Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπον κ.κ. Ἀθηναγόραν διὰ τὴν ἴδρυσιν νέας Ἑλληνικῆς Ὀρθοδόξου Κοινότητος. Παρευρέθησαν ὑπὲρ τοὺς 100 Ὀμογενεῖς, οἱ ὅποιοι κατόπιν τῆς ὁμιλίας τοῦ Ἐπισκόπου ἀνεγνώρισαν τὴν ἀνάγκην τῆς ἰδρύσεως Κοινότητος με Ἐκκλησίαν διὰ τὴν θείαν λατρείαν καὶ Σχολεῖον διὰ τὰ Ἑλληνικὰ Γράμματα.

Ἡ πλειοψηφία τῶν συγκεντρωθέντων ἐζήτησεν ἵνα ἡ Ἐκκλησία τῶν ὀνομασθῆ Προφήτης Ἠλίας. Δι' ἐπιστολῆς ὁ Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπος ἡμῶν κ.κ. Ἀθηναγόρας ἐνέκρινε τὴν ἀπόφασιν πρὸς ἴδρυσιν Κοινότητος καὶ ἐπεκύρωσε τὴν ἀνάδειξιν τοῦ πρώτου Διοικητικοῦ Συμβουλίου τῆς Κοινότητος τοῦ ὁποίου τὸ Πρόεδρεῖον ἀποτελεῖται ἐκ τῶν ἐξῆς: κ.κ. Προέδρου Κ. Ἰωσήφ, Ἀντιπροέδρου Κ. Κοῦττοπου, Γραμματέως Ντίνου Κάρη, Ταμίου Ὁδ. Μιχαηλίδη καὶ Μελῶν Π. Ἰωάννου, Α. Σωφρονίου, Γ. Μακρῆ, Ἠλία Πάροικου, Α. Φιλίππου, Α. Χτίστη, Γεν. Σάββα καὶ Ν. Μαρίνη.

Ὁ Θεοφιλ. Ἐπίσκοπος Τελμησοῦ κ.κ. Χριστοφόρος ἀπεστάλη εἰς τὴν πόλιν HASTINGS συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ Οἰκονόμου Αἰδέα. Κυριακοῦ Κορινθίτη, ὅποτε ἔλαβε χώραν συνεδρίασιν τῶν Ὀμογενῶν με θέμα τὴν κανονικὴν ἴδρυσιν Ὀρθοδόξου Ἑλληνικῆς Κοινότητος ὑπὸ τὸ ὄνομα ὁ Ἅγιος Παῦλος. Συνεφωνήθη ἵνα ἡ προσωρινὴ Ἐπιτροπὴ ἀποστείλῃ αἴτησιν εἰς τὴν Ἀρχιεπισκοπὴν ἀναφερομένην εἰς τὴν Ἐκκλησιαστικὴν ιδιότητα τὴν ὁποῖαν μέλει νὰ λάβῃ ὁ Σύλλογος τῶν Ὀμογενῶν. Μετὰ ταῦτα θὰ λάβουν χώραν ἐκλογαὶ Διοικητικοῦ Συμβουλίου ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ Καταστατικοῦ τῆς Ἑλληνικῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Θουατείρων καὶ Μ. Βρεταννίας.

ΤΟ 7ον ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΝ ΣΥΝΕΔΡΙΟΝ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ

ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΗΣ ΘΥΑΤΕΙΡΩΝ ΚΑΙ Μ. ΒΡΕΤΑΝΝΙΑΣ

Συμφώνως πρὸς τὰς ἀνακοινώσεις τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς, ἔλαβε χώραν εἰς τὰς αἰθούσας τοῦ Καθεδρικοῦ Ναοῦ τοῦ Ἀποστόλου Ἀνδρέου εἰς KENTISH TOWN τὸ Ἐκπαιδευτικὸν

μας Συνέδριον, τὸ ὁποῖον ἤρχισεν τὴν Παρασκευὴν ἀπόγευμα Ματοῦ 27 καὶ ἔληξε τὸ Σάββατο ἑσπέρῳ Ματοῦ 28.

Προσῆλθον 56 Διδάσκαλοι, 37 Ἱερεῖς καὶ 26 Ἀντιπρόσωποι Κοινοτήτων, ὁ Ἀρχιεπίσκοπος καὶ 4 Ἐπίσκοποι, ἐν ὄψῳ 124.

Τὸ Συνέδριον ἐτίμησεν διὰ τῆς παρουσίας του καὶ τῆς ὀφειλομένης ὁμιλίας του ὁ Ἐξοχώτατος Πρεσβευτὴς τῆς Ἑλλάδος κ. Σταῦρος Ροῦσσος, ὁ Ἐντιμότατος Γενικὸς Πρόξενος τῆς Ἑλλάδος κ. Λεωνίδας Μαυρομιχάλης καὶ ὁ Πρόξενος κ. Π. Βλασόπουλος. Ἐπίσης ἀπὸ μέρους τῆς Κυπριακῆς Δημοκρατίας καὶ τῆς Κυπριακῆς Ἀρμοστείας, προσῆλθεν ὁ κ. Ἀνδρέας Χριστοδουλίδης, ὅστις καὶ ὠμίλησεν καταλλήλως, διατρανώσας τὸ ἐνδιαφέρον διὰ τὰ Ἑλληνικὰ Γράμματα εἰς τὴν Ἀγγλίαν, τόσον τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Μακκαρίου ὅσον καὶ τοῦ Ἰπουργεῖου Παιδείας τῆς Λευκωσίας.

Ἀντιπρόσωπος τοῦ Ἰπουργεῖου Παιδείας τῶν Ἀθηνῶν ἀπεστάλη ὁ κ. Κων/νος Χάρης, ὅστις ἔχει τὸν βαθμὸν Ἐκπαιδευτικοῦ Συμβούλου καὶ ὁ ὁποῖος διορίσθη ἀπὸ πέρυσιν Γενικὸς Ἐμππτης τῶν Ἑλληνικῶν Σχολείων τῆς Δυτικῆς Ἑδρώτης. Ὁ κ. Χάρης διημήνησε τοὺς χαιρετισμοὺς τοῦ Ἰπουργοῦ Παιδείας κ. Γεωργίου Ράλλη καὶ περιέγραψε τὰς προσπάθειας τοῦ Ἰπουργεῖου πρὸς βοήθειαν τῶν Ἑλληνικῶν Σχολείων παντοῦ.

Αἱ ἐκθέσεις τῶν Διευθυντῶν τῶν Σχολείων ἔδειξαν ὅτι εἰς κάθε Σχολεῖον τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς γίνεται ἡ κατάλληλος ἐργασία παρὰ τὰς γνωστὰς ἀντιξοότητας, αἱ ὁποῖαι περιλαμβάνονται εἰς τὸ ὀλιγόωρον τῆς διδασχῆς καὶ εἰς τὴν δυσκολίαν τῆς στεγασεως τῶν Σχολείων.

Παρατηρήθη ἡ ἀνάγκη τὴν ὁποῖαν ἔχουν οἱ ἐγκατεστημένοι εἰς τὴν Ἀγγλίαν διδάσκαλοι νὰ τύχουν τῆς συμπαραστάσεως τῶν Ἰπουργείων Ἀθηνῶν καὶ Λευκωσίας, ὥστε νὰ ἔχουν καὶ αὐτοὶ συνταξιοδότησιν διὰ τὰς ὑπηρεσίας των. Συμφώνως πρὸς τὴν διαβεβαίωσιν τοῦ Ἐκπαιδευτικοῦ Συμβούλου κ. Κ. Χάρη, μία τοιαύτη πρότασις θὰ ἐξετασθῆ ὑπὸ τοῦ Ἰπουργεῖου Παιδείας Ἀθηνῶν. Προϋποθέτει ὁμοῦ διδασκαλίαν προσφερομένην εἰς ἀνεγνωρισμένα Σχολεῖα.

Ἄλλοι παρατήρησαν ὅτι ἐφ' ὅσον οἱ ἀπεσπασμένοι διδάσκαλοι εἶναι ἀνεγνωρισμένοι καὶ διδάσκουν εἰς Σχολεῖα, θὰ πρέπει καὶ τὰ Σχολεῖα ν' ἀναγνωρισθῶν.

Ὁ Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπος ὡς Πρόεδρος τοῦ Κ.Ε.Σ., εἰς τὴν Εἰσήγησιν του ἀνέφερεν μεταξὺ ἄλλων ὅτι ἡ διοργάνωσις τῆς Παιδείας εἰς τὰς Κοινότητας τῶν Ἀποδήμων, πρέπει νὰ εἶναι αὐτοδύναμος βασιζομένη εἰς τὴν οικονομικὴν προσφορὰν τῶν Ἀποδήμων, διότι μᾶς ἐκακόμαθεν ἡ προσφορὰ τῶν Ἀθηνῶν καὶ τῆς Λευκωσίας, γεγονός τὸ ὁποῖον ἐνδέχεται μελλοντικῶς νὰ δημιουργήσῃ δυσκολίας καὶ ν' ἀνακῆφῃ τὴν λειτουργίαν τῶν Σχολείων.

Οἱ ἐκλεγέντες ὡς μέλη τῆς Ἐκτελεστικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Κ.Ε.Σ., ἐκτὸς τοῦ Προέδρου, ὅστις εἶναι πάντοτε ὁ κατὰ καιρὸς Ἀρχιεπίσκοπος, εἶναι οἱ ἐξῆς.

1. Οἱ Θεοφιλέστατοι Ἐπίσκοποι τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς, Πάρεδροι.
2. κ. Νικόλαος Ι. Χατζηπατέρας, Γενικὸς Εἰσηγητῆς.
3. κ. Σάββας Καραγιάννης, Ἀντιπρόεδρος.
4. κ. Νικόλαος Παπαθωμᾶς, Ταμίος.
5. κ. Λεωνίδας Παναγιδης, Γενικὸς Γραμματεὺς.
6. κ. Χαρίλαος Μεττής, Σύμβουλος.
7. κ. Γεώργιος Παρασκευᾶς, Σύμβουλος.
8. κ. Εὐριπίδης Κλόκκαρης, Σύμβουλος.
9. κ. Τασούλα Δημητρίου, Σύμβουλος.

— Έπίσκεψις Γερμανικής Ρωμαιοκαθολικής Άντιπροσωπείας εις τὸ Οικουμενικὸν Πατριαρχεῖον.

Τὴν Τρίτην, 12 Ἀπριλίου, ἀντιπροσωπεῖα τῆς Οἰκουμένης Ἐπιτροπῆς τῆς Συνόδου τῶν Γερμανῶν Ρωμαιοκαθολικῶν Ἐπισκόπων, προεδρευομένη ὑπὸ τοῦ σεβ. Ἐπισκόπου τῆς PADERBORN, Καθηγητοῦ Δρος WERNER SCHEELLE, ἐπίσκεψθεῖσα τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῶν ἑορτῶν τοῦ Πάσχα, παρέστη εἰς τὴν ἐν τῷ Πανσέπτῳ Πατριαρχικῷ Ναῷ τελεσθεῖσαν Θεῖαν Λειτουργίαν.

— Ὁ Προκαθήμενος τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας ἐπισκέπτεται χριστιανικά κέντρα.

Ὁ Προκαθήμενος τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας, Ἀρχιεπίσκοπος Καντουαρίας Δρ. COGAN, πραγματοποιεῖ εὐρεῖαν ἐπίσκεψιν ἀνά τὰ κυριώτερα εὐρωπαϊκά χριστιανικά κέντρα, ἣ ὅποια ἤρχισεν ἤδη τὴν 26ην Ἀπριλίου ἐ.ἔ. Μεταξὺ 27-29 ὁ Ἀρχιεπίσκοπος ἐπισκέφθη τὴν Ρώμην, μεταξὺ δὲ 30 Ἀπριλίου καὶ 1 Μαΐου τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Τὴν Δευτέραν, 2 Μαΐου, ἀφίχθη εἰς Γενεύην, ὅπου ἐπισκέφθη τὸ Ὀρθόδοξον Κέντρον τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου εἰς Σαμπεζύ. Τὴν Τρίτην, 3 Μαΐου, ὁ Ἀρχιεπίσκοπος ἐπισκέφθη τὸ Παγκόσμιον Συμβούλιον τῶν Ἐκκλησιῶν, τὴν Τετάρτην δέ, 4 Μαΐου, μετὰ τὴν δεξιῶν αὐτοῦ ὑπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ Καντονίου τῆς Γενεύης, ἀνεχώρησε ἐπιστρέψας εἰς Λονδίνον.

— Ποιμαντορικὴ περιοδεία τοῦ Πατριάρχου Ἀντιοχείας εἰς Η. Π. Α.

Ἐγνώσθη ὅτι ἡ Α. Μ. ὁ Πατριάρχης Ἀντιοχείας κ. Ἡλίας θὰ ἐπιχειρήσῃ κατὰ τὸ θέρος τοῦ τρέχοντος ἔτους ποιμαντορικὴν ἐπίσκεψιν εἰς Ἠνωμένους Πολιτείας καὶ Καναδᾶν. Ὁ Μακαριώτατος Πατριάρχης Ἀντιοχείας ἐγεννήθη τὸ 1914 εἰς Ἀροῦν - ἄλ - Μάων τοῦ Λιβάνου, ἐπούδασε θεολογίαν εἰς τὴν Θεολογικὴν Σχολὴν τῆς Χάλκης (ἐκ τῆς ὁποίας ἀπεφοίτησε τὸ 1939) ἐξελέγη δὲ εἰς τὸν Πατριαρχικὸν Θρόνον τὸ 1970. Ἐπισκέπτεται τὴν Ἀμερικὴν διὰ πρώτην φοράν.

— Τὸν Ἰουνίου εἰς Σαμπεζύ τὸ Συνέδριον διὰ τὸν κοινὸν ἑορτασμὸν τοῦ Πάσχα.

Τὴν 29ην Ἰουνίου συνήλθε εἰς Σαμπεζύ, Γενεύης, εἰς τὸ ἐνταῦθα Ὀρθόδοξον Κέντρον τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, τὸ ἀποφασισθὲν ὑπὸ τῆς Ἀ' Προσυνοδικῆς Πανορθόδοξου Διασκέψεως Συνέδριον, τὸ ὅποιον ἐξήτασε τὸ θέμα τοῦ κοινοῦ ὕψ' ἀπάντων τῶν χριστιανῶν ἑορτασμοῦ τοῦ Πάσχα καθ' ὠρισμένην Κυριακὴν. Ὡς γνωστὸν, ἡ Διάσκεψις εἶχεν ἀναθέσει εἰς τὴν Γραμματεῖαν ἐπὶ τῆς Προπαρασκευῆς τῆς Ἀγίας καὶ Μεγάλης Συνόδου, ἐδρεύουσας εἰς τὸ Κέντρον, νὰ ἐπιμεληθῇ τῆς ὁργανώσεως τοῦ ὡς ἄνω Συνεδρίου, μεριμνῶσα διὰ τὴν συμμετοχὴν εἰς αὐτὸ «δευθύνων ποιμεναρχῶν, κανονολόγων, ἀστρονόμων, ἱστορικῶν καὶ κοινωνιολόγων», ὑποβάλλη δὲ τὰ πορίσματα αὐτοῦ εἰς τὴν ἐπομένην Προσυνοδικὴν Πανορθόδοξον Διάσκεψιν.

— Ζημίαι ἐκ τοῦ σεισμοῦ εἰς Ρουμανίαν.

Ὁ Θεοφιλέστατος Ἐπίσκοπος Πλοεστίου κ. Ἀντώνιος, Βοηθὸς Ἐπίσκοπος τοῦ Πατριάρχου Ρουμανίας καὶ Γραμματεὺς τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ρουμανικῆς Ἐκκλησίας, εἰς συνέντευξίν του πρὸς τὴν ἐφημερίδα «Νέα Ἐποχὴ» (NEUE ZEIT) τοῦ Ἀνατολικοῦ Βερολίνου, ἐδήλωσεν ὅτι πολλὰ ἑκατοντάδες ὀρθόδοξων Ἐκκλησιῶν εἰς τὴν Ρουμανίαν εἴτε κατεστράφησαν τελείως εἴτε ὑπέστησαν σοβαρὰς ζημίας ἐκ τοῦ προσφάτου σει-

σμοῦ. Μόνον εἰς τὴν ἐπαρχίαν Βουκουρεστίου, ἀνέφερεν, ὑπάρχουν κατεστραμμένοι 40 ὀρθόδοξοι Ἐκκλησίαι, ἀκόμη δὲ περισσότεραι παρουσιάζουν ρήγματα εἰς τοὺς τοίχους. Ρήγματα ὁμοίως ὑπέστη καὶ τὸ Θεολογικὸν Ἰνστιτούτον Βουκουρεστίου. Ὁ Θεοφιλέστατος Ἐπίσκοπος Πλοεστίου διηκρίνησεν, ὅτι ὁ τοπικὸς ὀρθόδοξος πληθυσμὸς λαμβάνει μέρος εἰς τὰς ἐργασίας ἐπισκευῆς.

ΤΟ ΧΟΡΩΔΙΑΚΟ ΦΕΣΤΙΒΑΛ ΑΘΗΝΩΝ

ΥΠΟ ΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

Τὸ Ἰπουργεῖο Πολιτισμοῦ καὶ Ἐπιστημῶν ἔθεσε ὑπὸ τὴν προστασία του τὸ 2ο ΧΟΡΩΔΙΑΚΟ ΦΕΣΤΙΒΑΛ ΑΘΗΝΩΝ πρὸς ἐμπνευστῆς καὶ ὀργανωτῆς του εἶναι ἡ ΧΟΡΩΔΙΑ ὙΠΑΛΛΗΛΩΝ ΕΜΠΟΡΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΗΣ. Τὸ Φεστιβάλ, ὅπως εἶναι γνωστὸ, θὰ γίνῃ στὴν Ἀθήνα (Ξενοδοχεῖο «ΧΙΑΤΟΝ») στίς 20-23 Ὀκτωβρίου 1977. Ἀκόμη, τὸ Ἰπουργεῖο πῆρε ἀπόφασιν νὰ ἀθλοθετήσῃ τὰ πρῶτα βραβεῖα ὄλων τῶν κατηγοριῶν τῶν χορωδιῶν πρὸς τὴν συμμετάσχουν στὸ Φεστιβάλ (μικτῶν, ἀνδρικών, γυναικείων, παιδικῶν, ὁργανωτικῶν μουσικῆς καὶ φολκλόρ).

Ἡ Ὄργανωτικὴ Ἐπιτροπὴ τοῦ Φεστιβάλ, γιὰ νὰ λαμπρύνῃ τίς ἐφετινὰς ἐκδηλώσεις, μετεκάλεσε τρεῖς κορυφαῖες εὐρωπαϊκὰς χορωδίας (μιὰ ἰταλική, μιὰ ἰσπανικὴ καὶ μιὰ σουηδική), πρὸς τὴν συμμετάσχουν στὸ Φεστιβάλ ἐκτὸς Διαγωνισμοῦ, μὲ ἐμφανίσεις τους στὸ ἐναρκτήριον καὶ στὸ ἀποχαιρετιστήριον κοντσέρτο.

ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΣΙΑΙ

III. I. M. Χατζηφώτη, ΜΙΧΑΗΛ ΠΕΡΑΝΘΗ. Σαράντα χρόνια δημιουργίας. Εἰσαγωγή - βιβλιογραφία - κρίσεις. Ἐκδόσεις «Κριτικῶν Φύλλων». Ἀθήνα 1976, σ. 524. (Μὲ τὴ συνεργασία τῆς Νίκαης Πολίτη).

1. Μετὰ τῆς φιλόφρονος ἀποστολῆς τοῦ ἔργου ἐλάθον καὶ τὸ κατωτέρω ἀναλυτικὸν σημείωμα: «Σαράντα χρόνια συγγραφικῆς δημιουργίας τοῦ Μιχαήλ Περᾶνθη συμπληρώθηκαν ἐφέτος ἀπὸ τότε πρὸς ἐξέδωκε τὸ πρῶτον βιβλίον του. Καὶ μὲ τὴν εὐκαιρίαν ἐκυκλοφόρησε ἀπὸ τίς ἐκδόσεις τῶν «Κριτικῶν Φύλλων», μὲ τὴν ἐπιμέλεια τῆς Νίκαης Πολίτη, ἕνας καλαίσθητος τόμος 524 σελίδων, πρὸς κατοπτρίζει ἀνάγλυφα ὅλην τὴν ἐπιμοχθὴ πνευματικὴ δραστηριότητα τοῦ συγγραφέα τοῦ «Δαίμονα» σὲ ὅλα τὰ εἶδη τοῦ λόγου: μυθιστόρημα ἱστορικόν, σύγχρονον καὶ παιδικόν, μυθιστορηματικὴ βιογραφία, μελέτη, δοκίμιον, χρονολόγημα, ποίηση, διάλεξις, ἐπιφυλλίδες κλπ. Ἡ πλουσία ἐξ ἄλλου ἀρθρογραφία γύρω ἀπὸ τὸν ἄνθρωπον καὶ τὸ ἔργον του, βεβαιώνει τὴν προσήλωσίν του σὲ θέματα καὶ πρόσωπα πρὸς τὴν ἑλλαδικότητα, τὴν ἀκάματη ἐργατικότητά του καὶ τὴν ὑψηλὴν ποιότητα τῆς εἰσφορᾶς του.

2. Ὁ τόμος περιλαμβάνει τέσσαρα μέρη, ἀπ' τὰ ὅποια τὸ πρῶτον καλύπτει μιὰ προλογικὴ εἰσαγωγὴ (γραμμὴν ἀπὸ τὸν κ. I. Χατζηφώτη) καὶ ἕνα χρονολόγιον βιογραφικὸν τοῦ συγγραφέα. Τὸ δεῦτερον

μέρος είναι ή «Έργογραφία» του, με 43 έν όλω πρωτότυπα έργα σε 58 τόμους (πού με τις έπανεικδόσεις ξεπερνούν τούς 120) και σε 19.000 σελίδες κειμένων. Επίσης 132 διαλέξεις πού δόθηκαν σε δόκληρο τόν έλληνικό χώρο και 1112 τίτλους άρθρων και μελετών, πού δέν έχουν όλες περιληφθή σε βιβλία του. Τό τρίτο μέρος αποτελεί τήν κυρίως «Βιβλιογραφία», και τό τέταρτο είναι ένα άπάνθισμα μελετών και κριτικών άρθρων για τά επί μέρους βιβλία τού Π ε ρ ά ν θ η, τό συνολικό έργο του και τόν εθνικό χαρακτήρα τής προσφοράς του».

3. Έχω ένώπιόν μου έν περίγραμμα τής πολυσυνηθέτου μορφής ένός διακεκριμένου και έν κυριολεξία λογοτέχνου, τού πολυγόνου και εθρυμαθοūs συγγραφέως Μ ι χ α ή λ Π ε ρ ά ν θ η. Η παρουσίασις τού βίου, τής συγγραφικής τούτου δράσεως και τών πάσης μορφής πνευματικών δημιουργημάτων τού δαμιονίου και άκαμάτου νεωτέρου λογοτέχνου Μ ι χ α ή λ Π ε ρ ά ν θ η έγέγετο υπό τού επίσης αξιολόγου συγγραφέως Ι. Μ. Χ α τ ζ η φ ώ τ η, έν συνεργασία μετά τής Ν ί κ η ς Π ο λ ί τ η. Προσωπικώς άσχολούμενος με τήν Έκκλησιαστικήν Γραμματείαν και πάντα τά είδη τού λόγου, όμολογώ ότι θέλωμαι και συγνοδύμαι με τά λογοτεχνικά δημιουργήματα, μάλιστα τών νεωτέρων. Άκόμη περισσότερον με συναρπάζει ή Ποίησις, ή καλή Ποίησις. Και ποίος πράγματι δέν συγκινείται με τήν δονούσαν τά μύχια τής ψυχής άρμονικήν μελωδίαν τής άληθινής Ποίησης; Άλλά και τά πεζογραφήματα πού γράφονται από άξιον λογοτέχνην, άσφαλώς συναρπάζουν και καθιστούν τό πνεύμα τού φιλομαθοūs άναγνώστου, τού γνωρίζοντος και κρίνη τά τής καλής πεζογραφίας δημιουργήματα, συνεργόν τής δράσεως τής διατυπωμένης πλοκής προσώπων και πραγμάτων, όπως συμβαίνει και με μίαν καλήν θεατρικήν παράστασιν.

4. Όμολογώ ότι όλίγα έχω μελετήσει έκ τών έργων τού Μ ι χ α ή λ Π ε ρ ά ν θ η. Άλλά και ό άκρω δακτύλω γευθείς τήν ποιητικήν και λογοτεχνικήν χάριν τής γραφίδος τού άνδρός, θαυμάζει τά έξαιρέτα προσόντα, μεθ' ών έπιοίκισεν αυτόν ή «ευάνδρος Ήπειρωτική γή». Φαντασία πολυκίνητος, κριτική ίκανότης σπανία, ποιητική έμπνευσις φυσική και άπροσποίητος και φιλεργία άκάματος, άμα δέ φυσική χάρις λόγου, προσδίδουσα εις τά έργα τού Π ε ρ ά ν θ η άληθή λογοτεχνικήν έκφρασιν, έξικνουμένην πλειστάκις εις λυρισμόν και εις ύφος μελωδικόν, αποτελούν πολυανθές άνθοκήπιον, έξ ού δύναται κανείς να δρέψη παντός είδους εύχόμεους και γλυκείς πνευματικούς καρπούς. Επίστεψις δέ τών χαρισμάτων τού Π ε ρ ά ν θ η είναι ό έ θ ν ι κ ό ς παλμός και ή Έ λ λ η γ ι κ ή παρουσία εις όλα σχεδόν τά έργα του. Ο Μ ι χ α ή λ Π ε ρ ά ν θ η ς είναι ό νέος σύγχρονος δ ι α γ γ ε λ ε ύ ς τής γιγαντώδους Έλληνικής φυλής.

ΚΩΝ. Γ. ΜΠΟΝΗΣ

Όμότιμος Καθηγητής τού Πανεπιστημίου Άθηνών

Π α ν. Ι. Μ π ο ύ μ η, δ ρ. Θ ε ο λ. Σ υ ν έ π ε ι α ι τ ή ς Ά ρ σ ε ω ς τ ώ ν Ά ν α θ ε μ ά τ ω ν Ρ ώ μ η ς - Κ ω ν σ τ α ν τ ι ν ο υ π ό λ ε ω ς. Ά θ ή ν α ι 1 9 7 6, σ ε λ. 2 6 4.

Τό νέον βιβλίον τού έκλεκτού επιστήμονος κανονόλου Άρος τής Θεολογίας κ. Παναγιώτου Μπούμη κατά προσεγγετικήν μου κρίσιν αποτελεί μίαν από πολλές πλευράς ουσιαστικήν προσφοράν εις τά θεολογικά μας γράμματα, πού αξίζει να χαιρετισθῆ με ένθουσιασμόν και να επικροτηθῆ.

Τό βιβλίον αυτό έκτός τού ότι δεικνύει ανάγλυφον τήν επιστημονικήν μέθοδον εργασιών τού συγγραφέως του και τήν παιδείαν του, μάς παρουσιάζει και μίαν άκόμη όψιν του: τήν εαθεϊαν άγωνίαν του διά τήν Έκκλησίαν, τήν ένωσιν τών διεστώτων, τήν σωτηρίαν τού λαού τού Θεού, τήν πεποίθησιν του, ότι ή άποστολή τής «ψυχής τής Έκκλησίας» είναι να όμιλή εις τήν ψυχήν τού λαού τής Έκκλησίας δίδουσα εις αυτόν, άν όχι άπαντήσεις τελεσιδικούς τολλάχιστον ώρισμένας θέσεις επί τών «καυτών» ζητημάτων τής εποχής του, πού διά τούτο λέγονται: «καυτά», επειδή «τόν καίνε».

Είναι διηρημένον εις τρία κεφάλαια, εις τά όποια κατά τρόπον μεθοδικόν πραγματεύεται: α) ποία προβλήματα δημιουργεί ή άρισις τών αναθεμάτων τόνον εις τήν ήμετέραν ανατολικήν Όρθόδοξον Έκκλησίαν όσον και εις τήν δυτικήν Λατινικήν Έκκλησίαν, β) ποία πρέπει να θεωρητα: ως ή κανονική τών προβλημάτων τούτων λύσις, και γ) ποία ή άγιογραφική τής άπόφεις ταύτης κατοχύρωσις.

Έπ' αυτού κατά πρώτον λόγον επιθυμούμεν να διατυπώσωμεν τήν γνώμην, ότι: ό συγγραφέας είναι άξιος πολλών συγγρατηρίων διά τήν επιλογήν τού θέματος. Και ανεξαρτήτως τού άν κανείς συμφωνή ή όχι: πρός τάς διατυπωμένας άπόψεις και πρός αυτό καθ' αυτό τό γεγονός τής υπό τού αοιδίμου Πατριάρχου Άθηναγόρου και τού Πάπα Παύλου άρσεως τών αναθεμάτων, φρονούμεν ότι θα παραδεχθῆ ότι εργασίαι: ως ή τού κ. Παν. Μπούμη ανταποκρίνονται εις μίαν ουσιαστικήν άνάγκην τής Έκκλησίας. Η θεολογία δέν επιτρέπεται να καταδικάξη εαυτήν εις τήν άνασχόλησιν με θέματα τού ιστορικού παρελθόντος, νεκρά διά τόν σύγχρονον κόσμον, διότι αυτό θα έσήμανε μίαν αυτοκατάργησιν τής. Η θεολογία όφείλει να μελετῆ κατά προτεραιότητα τά σύγχρονα προβλήματα και να δίδη εις αυτά, ή έστω να παρουσιάζη, λύσεις οδηγητικές. Αδτή ή άποστολή ίδια τής λεγομένης και θεωρουμένης άκαθηματικής, διότι δέν είναι και ατή είμη εκκλησιαστική διακονία. Και άλλοίμονον άν πάυση να θεωρη εαυτήν ως καθαρώς εκκλησιαστικήν διακονίαν. Υπό τό πρίσμα αυτό θεωρουμένη ή μελέτη τού κ. Παν. Μπούμη περι τών συνεπειών τής άρσεως τών αναθεμάτων είναι μία προσφορά, μία ανεκτιμήτως σπουδαία συμβολή εις τήν κατανόησιν τού μεγάλου θέματος τής προωθήσεως τής μεταξυ τών δύο Έκκλησιών επικοινωνίας. Προσωπικώς φρονούμεν, ότι άκόμη και εις τά σημεία εις τά όποια αί άπόψεις τού κ. Π. Μπούμη θα θεωρηθώσιν υπό τινων, οδχι άνευ λόγου, ως μη άποδεκταί, είναι οικοδομή τής Έκκλησίας, άφού από τόν έποικοδομητικόν διάλογον πού προσδοκάται ότι θα επακολουθήσῆ, ή Έκκλησία και ή συνείδησις τού πληρώματος Της θα οδηγηθούν εις μίαν κατ' επίγνωσιν σαφή και πεφωτισμένην επί τού θέματος αυτού τοποθέτησιν.

*Ητο καιρός πλέον θέματα τόσον σοβαρά να εβρου απήχουν εις διβλία - επιστημονικά έρευνας, άντι τής συνήθους δι' άρθρων εις άπελπιστικόν βαθμόν άποφαντικων άπολυτοποιήσεως ώρισμένων θέσεων, έκφραστικων τόσον τής λεγομένης συντηρητικής ή προσδευτικής - οικουμενιστικής γραμμής, όσον και τής γραμμής τής τάχα «μέσης και βασιλικής όδο», που ένίοτε δέν είναι ούτε μέση ούτε φυσικά βασιλική, αλλά μόνον «άθλια» γραμμή.

Ο συγγραφεύς έλέγχει σαθράν τήν όπτιμιστικήν θέσιν τής τακτικής του λεγομένου διαλόγου τής αγάπης και τονίζει, ότι υφίσταται θέμα συλλογικής και ένιαίας εϋθύνης. Άξιοι δέ τήν επάνοδον εις τήν κατάσταση, ήτις επεκράτει κατά τήν αρχαίαν περίοδον τής Έκκλησίας.

Εις τό τελευταίον, τρίτον, κεφάλαιόν του ο συγγραφεύς κάνει μίαν απόπειραν άγιογραφικής κατοχυρώσεως τής απόψεώς του, ότι διά τής άρσεως των άναθεμάτων και ως συνέπεια αυτής είναι δυνατή ή κατ' άνοδικήν πορείαν κατάληξις εις τήν πλήρη και τελείαν ένωση των Έκκλησιών, κατ' ότι άρχούτως έντόνως είχε τονισθή εις τό προηγούμενον κεφάλαιον ότι τοιοϋτον θα άπετέλει θαύμα, ενεργούμενον υπό τής θέας και πανοθενούς θελήσεως. Η απόπειρα αυτή, ένω ακολουθεί μέθοδον οικείαν εις τινας των άγιων Πατέρων, θα εβρη αντίλογον ως πρός τήν όρθότητα έφαρμογής της εις τό 21ον κεφάλαιον του κατά Ιωάννην άγίου Εδωγγελίου. Όμως ο στόχος της, ήτοι ή εκ του παπικού πρωτείου περίσσεις τής πατερικής αρχαιοχριστιανικής του βάσεως, ώστε όρθόδοξως πλέον κτανούμενον και ασκούμενον να τεθή εις τήν διακονίαν τής ένότητος τής Έκκλησίας, επιδιωκομένης και πραγματοποιημένης κατά τά άνέκαθεν κηρυττόμενα υπό των άγιων Πατέρων, μάς κάνει να πιστεύωμεν ότι και από τής πλευράς αυτής ή μελέτη αυτή του κ. Παν. Μπούμη, ως έννοση και παρικήσις, άποτελεί μίαν προσφοράν, μίαν διακονίαν.

Τό ζήτημα τής ένώσεως των Έκκλησιών είναι σήμερα λίθος μέγας κείμενος έν τή όδω. Είναι αδύνατος ή πορεία πρός τά πρόσω χωρίς αντιμετώπισιν αυτού. Και ήδη εϋρίσκειται επί θύρας ή ένάρξις διαλόγου μετά τής Δύσεως. Και ή άρσις των άναθεμάτων είναι μία ακόμη πραγματικότητα, που και λέγει πολλά και πρέπει να διδάξη περισσότερα και τούς μετ' έλπίδων προσδλεπόντας εις τήν επιχειρουμένην προσέγγισιν, αλλά και τούς οχι άνευ λόγου τηρούντας στάσιν ολιγώτερον ή περισσότερον επιφυλακτικήν έναντι κυρίως τής ως εκ τής μεθόδου και των προθέσεων του Βατικανού άποτελεσματικότητος του «διαλόγου».

Έκφράζω προσωπικά μου άπόψεις διατυπω τήν γνώμην ότι, άκριβώς επειδή τό ζήτημα τής ένώσεως μετά του μεγαλύτερου τμήματος τής χριστιανόσυνης είναι και θα μένη οχι άποφαντικώς παραθεωρητόν, διά τόν αυτόν λόγον και τό ειβλίον αυτό του κ. Μπούμη είναι, ως επανειλημμένως έτονίσθη προσφορά σπουδαία και αξίζει να μελετηθή μετά προσοχής από κάθε θεολόγον επιθυμούντα να έχη κάποια γνώμη και τοποθέτησιν εις τό ζήτημα τής επικοινωνίας μετά τής Δυτικής Έκκλησίας έν τω συνόλω της και ιδίως εις τό ζήτημα του όρθου ή μη τής προώθησεως του επί ένώσεως διαλόγου μετ' αυτής και των επί τούτω ενεργειών της τε Α. Θ. Παναγιότητος του Οικουμενικού ήμων Πατριάρχου κ.κ. Δ η μ η τ ρ ί ο υ και τής Α. Α. του Πάπα Παύλου ΣΤ', εις τάς χείρας και τήν εϋθύνην των όποιων έχει έναποτεθή.

Άς εϋχηθώμεν ή επαινετή αρχή του κ. Π. Μπούμη να εβρη συνέχισιν, ώστε λίαν συντόμως να ίδωμεν όλα τά σχετικά θέματα εις βάθος ήρευνημένα. Τότε και ή Έκκλησία, τό Σώμα του Χριστού, και τά καθ' έκαστον μέλη Της, από του Μακ. Άρχιεπισκόπου και των σεβ. Άρχιερέων, μέχρι και του απλουστερου Όρθόδοξου Χριστιανού, θα δυναθουν να διαμορφώσουν τήν, ής έστι χρεία, μίαν και άταλάντευτον γνώμην, έφ' ής θα εδραστη ή τε έν επιγνώσει παραφυλακή τής άγίας πίστεως τής μιάς, άγίας, καθολικής και άποστολικής Έκκλησίας και έν τω μέλλοντι άπραχαράκτου, αλλά και ή μετά θάρρους εμπρέποντος εις τήν αλήθειαν τής Πίστεως και τήν δύναμιν τής πατερικής μας παραδόσεως προώθησιν και συνέχισιν του διαλόγου μετά τής περι τήν Α. Α. τόν Πάπα Καθολικής Ίεραρχίας.

Άρχ.μ. ΜΕΛΕΤΙΟΣ ΚΑΛΑΜΑΡΑΣ

Γ ε ω ρ γ ί ο υ Φ λ ω ρ ό φ σ κ υ, Πρωτοπρεσβυτέρου, Άνατομία προβλημάτων τής πίστεως, μετάφρασις Άρχ.μ. Μελετίου Καλαμαρά, έκδόσεις Βασ. Ρηγοπούλου, Θεσσαλονίκη 1977, σσ. 198.

1. Δέν έχομεν ανάγκην αυξήσεως και βελτιώσεως τής έγχωρίου θεολογικής προσφοράς μόνον, διά να οδηγηθώμεν εις μίαν ένθησιν τής όρθόδοξου Θεολογίας εις τόν τόπον μας. Παρά ταύτα είναι αναγκαία πρός τούτο και ή γνωριμία μας με τήν ξένην θεολογικήν σκέψιν και δη και τήν των όμοδόξων αδελφών μας. Τήν ανάγκην ταύτην κατανοών ο πανος. Άρχ.μ. π. Μελέτιος Καλαμαράς μάς προσέφερε μέχρι τουδε σημαντικές μεταφράσεις αξιολόγων θεολογικών μελετών διακεκριμένων ρώσων θεολόγων. Συνέχισιν τής αξιοπαινού ταύτης προσπάθειας του άποτελεί και ο προσμειωθεις τόμος, άπαρτισθεις εκ πέντε θεολογικών δοκιμίων του ρώσου Πρωτοπρεσβυτέρου Γεωργίου Φλωρόφσκυ.

2. Ο π. Γ. Φλωρόφσκυ είναι εις των διαπρεπεστερων όρθόδοξων θεολόγων των ήμερών μας. «Ποτισμένος, ως παρατηρεί έν τω Προλόγω του ο π. Μ. (σ. 5), με τό λογικόν άδαλον γάλα τής σοφίας των Έλλήνων Πατέρων και βαθύς μύστης τής διδασκαλίας των», διηκόνησε τήν όρθόδοξον Θεολογίαν έν αγάπη βαθεία και άφοσιώσει συγκινούση μακράν θνηείων επηρειών αλλά και μετά θαυμαστής πρωτοτυπίας. Τό πρώτον του τό έξησφάλισαν αι πνευματικά του ρίζαι, αι όποιαi άπλώνονται και άντλουν εκ του έδάφους τής πλουσίας θεολογικής παραδόσεως τής Άνατολής' τό δεύτερον ή καθολική σύλληψις των θεολογικών προβλημάτων και ή οικείωσις του με τόν «νοϋν» των άγιων Πατέρων και θεολόγων, ως και ή βαθεία γνώσις του περι τά θεολογικά και φιλοσοφικά ρεύματα τής εποχής μας.

3. Εις τόν παρόντα τόμον, τόν όποιον λίαν επιτυχώς ο π. Μ. έπιτοφόρησεν «Άνατομία προβλημάτων τής πίστεως», περιελήφθησαν αι έξής μελέται' α) «Η Κτίσις και τό Κτιστόν», σσ. 7-51. β) «Ο σταυρικός θάνατος», σσ. 52-99. γ) «Ο Οίκος του Πατρός», σσ. 100-146. δ) «Εϋχαριστία και Καθολικότης», σσ. 147-

166, και ε) «Περὶ τῆς Ἀναστάσεως τῶν νεκρῶν», σσ. 166-197. Εἰς τὸ παρὸν σύντομον σημεῖωμα δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἀναφερθῶμεν ἀναλυτικῶς εἰς τὸ περιεχόμενον τῶν μελετῶν τούτων. Σημειοῦμεν μόνον ὅτι θεωροῦνται —ἰδίᾳ αἱ τρεῖς πρώται— ἐκ τῶν ἐκλεκτοτέρων τοῦ συγγραφέως κατὰ γενικὴν ἀναγνώρισιν. Ὁ π. Μ. εἶναι ἄξιος παντὸς ἐπαίνου διότι ἐμόχθησε πολὺ, προκειμένου νὰ ἀποδοθῶν εἰς τὴν ἑλληνικὴν μὲ ἀκρίβειαν ἀλλὰ καὶ σαφῆναιαν τὰ τόσον πυκνὰ αὐτὰ κείμενα, τὰ ὅποια εὐχῆς ἔργον θὰ ἦτο ὄχι ἀπλῶς νὰ ἀναγνωρισθῶν ἀλλὰ καὶ νὰ μελετηθῶν ἐπισταμένως ἀπὸ ἡμᾶς τοὺς Ἑλληνας θεολόγους. Ἡ ὠφέλεια θὰ εἶναι μεγίστη.

Μ ε λ. Κ α λ α μ α ρ ᾶ, Εἶναι «οἱ ρασοφόροι συμφορὰ τοῦ Ἔθνους»; Ἀθήναι 1977, σσ. 118.

1. Ὑπὸ τοῦ Γ. Καρανικόλα ἐκυκλοφορήθη πρὸ ἔτους περίπου διβλίον ἐκ σσ. 310 μὲ τὸν θαρὸν τίτλον «Ρασοφόροι, συμφορὰ τοῦ Ἔθνους» (Ἀθήνα 1976). Πρόκειται περὶ δημοσιεύματος θητεύοντος ἐμφανῶς εἰς τὴν κατὰ τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ ἱεροῦ Κλήρου προπαγάνδαν. Πειρᾶται ν' ἀποδείξῃ ὅτι ὁ ὀρθόδοξος Κληρὸς οὔτε ὀλίγον οὔτε πολὺ ἀπετέλεσε κατὰ τὴν Τουρκοκρατίαν ἀλλὰ καὶ μετὰ ταῦτα (μέχρι σήμερον) ...τὴν συμφορὰν τοῦ Ἔθνους! Χάριν τοῦ σκοποῦ τοῦ αὐτοῦ ὁ συγγραφεὺς μετέρχεται τὰ πάντα. Ἡ ἱστορικὴ ἀλήθεια θαναύσως κακοποιεῖται διὰ τῆς διαστρωφῆς τῶν ἱστορικῶν μαρτυριῶν, τῆς παρερμηνείας τῶν πηγῶν, τῆς ἀπαραδέκτου γενικεύσεως μεμονωμένων περιπτώσεων καὶ περιστατικῶν, τῆς συναγωγῆς ἀθαιρέτων συμπερασμάτων ἐκ παντελῶς ἀνυπάρκτων καὶ ψευδῶν γεγονότων κλπ. Καὶ ναὶ μὲν τοὺς ἔχοντας ὀρθὴν γνῶσιν τῶν θεγομένων προσώπων καὶ τῶν ἐξεταζομένων ζητημάτων ἀφήνει ἀδιαφόρους. Τοὺς ἀγνοῦντας ὁμοῦς (δεδομένου ὅτι τὸ διβλίον πρὸς τὴν κατεύθυνσιν αὐτὴν σκοπεύει νὰ δημιουργήσῃ ἐντυπώσεις) δὲν δύναμεθα νὰ ὑποστηρίξωμεν ὅτι θὰ ἀφήσῃ ἀνεπηρέαστους.

2. Οὕτω ἡ ἀπόφασις τοῦ π. Μελετίου νὰ ἀνασκευάσῃ τὸ περιεχόμενον τοῦ ὑπῆρξεν ἰδιαιτέρως ἐπιτυχῆς. Εἰς τὰς 118 σελίδας τοῦ διβλίου του μὲ μεθοδικότητα, ἐπιχειρήματα ἰσχυρὰ ἀντλούμενα ἐκ τῶν πηγῶν καὶ ὀρθὰς καὶ ἀντικειμενικὰς ἐρμηνευτικὰς παρατηρήσεις ἐξελέγγει τὰς θέσεις τοῦ Γ. Καρανικόλα καὶ μᾶς παρουσιάζει τὴν ἀληθῆ ὄψιν τῶν πραγμάτων τῶν σχετιζομένων μὲ τὴν ζωὴν καὶ τὴν δρᾶσιν τῶν προσώπων ἐκείνων τοῦ ὀρθοδόξου Κλήρου κατὰ τῶν ὁποίων ἀπαραδέκτως οὗτος θάλλει. Εἰς τὰ τρία κεφάλαια τοῦ διβλίου (Α'. Πῶς ξαναγράφεται ἡ Ἱστορία, σσ. 13-40, Β'. Ἐχθροὶ τοῦ Εἰκοσιένα!, σσ. 41-59 καὶ Γ'. Ὁ σκοταδισμὸς, σσ. 60-109) ὁ π. Μ. ἀνατρέπει εὐκόλως, ἐπιδεξίως καὶ μετὰ χάριτος τὸν ἕνα κατόπιν τοῦ ἄλλου τοὺς σαθροὺς ἰσχυρισμοὺς καὶ τὰς δῆθεν «ἀληθείας», τὰς ὁποίας ὁ κ. Καρανικόλας ἠθέλησε χάριν τοῦ «φρονηματισμοῦ» τῶν Νεοελλήνων —ὡς ὁ ἴδιος λίαν...

ταπεινοφρόνως διατείνεται— νὰ εἶπῃ καὶ τὰς ὁποίας οἱ ἄλλοι ἱστορικοὶ ὑπηρετοῦντες «σκοπιμότητας» καὶ τὸ «κατεστημένον» δὲν ἐτόλμησαν νὰ γράψουν!...

3. Πρέπει νὰ ἀναφέρωμεν ὅτι τὰ τελευταῖα ἔτη καταβάλλεται ἀπὸ ὀρισμένους προσπάθεια, χάριν τῆς ἰδεολογικῆς προπαγάνδας τῶν καὶ μόνον, νέας «ἐρμηνείας» τῆς ἱστορικῆς σημασίας προσώπων καὶ γεγονότων εἴτε τῆς προσφάτου εἴτε καὶ τῆς παλαιότερας Ἱστορίας μας. Εἰς τοὺς στόχους αὐτῆς τῆς προσπάθειας εὐλόγως περιελήφθη καὶ ἡ Ἐκκλησία μετὰ τοῦ ἱεροῦ Κλήρου τῆς. Θὰ ἦτο ἀφελὲς νὰ ἀνεμένομεν τὴν ἐξαιρέσιν τῆς. Ἀντιθέτως μάλιστα τὸ διβλίον τοῦ Γ. Καρανικόλα καὶ ἄλλα συναφῆ ἔρχονται νὰ μᾶς πείσουν ὅτι ἀποτελεῖ ἕνα τῶν κυριωτέρων στόχων τῆς. Διὰ τοῦτο εἴμεθα εὐγνώμονες πρὸς τὸν π. Μελετίου δι' ὅσα περὶ τῶν κινήτρων, τῶν μεθόδων καὶ τῶν σκοπῶν τῆς ἀνοσίτου αὐτῆς προσπάθειας μᾶς ἀπεκάλυψε διὰ τῆς συγγραφῆς του, ἡ ὁποία θὰ πρέπει, μερίμνη ὄλων μας, εὐρύτερον νὰ διδοθῆ, προκειμένου νὰ προφυλαχθῆ ὁ λαὸς καὶ ἰδιαιτέρως οἱ νέοι μας ἀπὸ τὴν ἄδικον καὶ κακόδουλον αὐτὴν κατὰ τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Κλήρου τῆς ἐπίθεσιν.

Ἄρχιμ. ΣΥΜΕΩΝ Π. ΚΟΥΤΣΑΣ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Ἱερά Μητρόπολις Γυθείου καὶ Οἰτύλου

Ἐχοντας ὑπ' ὄψει τὰ ἄρθρα 33-36 τοῦ ὑπ' ἀρ. 2) 1969 Κανονισμοῦ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἐνοριῶν καὶ Ἐφημεριῶν» καὶ τὰς διατάξεις τοῦ Νόμου 346) 1976 «περὶ τρόπου πληρώσεως Ἐφημεριακῶν τινῶν θέσεων καὶ συστάσεως εἰδικῶν Σχολῶν Ἱερατικῆς Μορφώσεως, προκειμένου νὰ προσῶμεν εἰς τὴν ἀνακήρυξιν ὑποψηφίων πρὸς πληρωσιν τῶν κενῶν Ἐφημεριακῶν θέσεων τῶν Ἱερῶν Ναῶν: 1) Ἀγίας Τριάδος, Στούπας Λεύκτρον Μεσσηνίας, 2) Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου Οἰτύλου Λακωνίας, 3) Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου Κονακίου Λακωνίας, 4) Προφήτου Ἡλιοῦ Χοτασίας Λακωνίας, 5) Ζωοδόχου Πηγῆς Λυγερῆς Λακωνίας καὶ 6) Ὑπαπαντῆς τοῦ Σωτήρος Μάλτα Ἀβίας Μεσσηνίας, καλοῦμεν τοὺς δουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τῶν Ἱερῶν Κανόνων καὶ Νόμων τοῦ Κράτους, προβλεπόμενα προσόντα, ἕπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης προκηρύξεως ἐν τῷ Δελτίῳ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» ὑποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ ἀπαιτούμενα πιστοποιητικά.

Ἐν Γυθείῳ τῆ 6ῃ Ἰουνίου 1977

† Ὁ Γυθείου καὶ Οἰτύλου ΣΩΤΗΡΙΟΣ

Ἱερά Μητρόπολις Ἐδέσσης, Πέλλης καὶ Ἀλμωπίας

Ἐχοντας ὑπ' ὄψει τὰ ἄρθρα 33, 34, 35 καὶ 36 τοῦ ὑπ' ἀρ.θ. 2) 1969 Κανονισμοῦ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος «περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἐνοριῶν καὶ Ἐφημεριῶν», προκειμένου νὰ προσῶμεν εἰς τὴν ἀνακήρυξιν ὑποψηφίων πρὸς πληρωσιν τῶν κενῶν Ἐφημεριακῶν θέσεων τῶν Ἱερῶν Ναῶν

1) 'Αγίου Νικολάου 'Αγίας Φωτεινής, 2) 'Αναλήψεως τοῦ Σωτήρος 'Ασθεταρείου, 3) 'Εισοδίων τῆς Θεοτόκου Βρυτιῶν, 4) 'Αγίου Μηνᾶ Καλυβίων, 5) 'Αγίου Δημητρίου Κερασεῶν, 6) 'Αγίου 'Αποστόλου 'Ανδρέου Λάκκας, 7) 'Αγίου 'Αλεξίου Λειβαδίτης, 8) 'Αγίων 'Αρχαγγέλων Μαργαρίτας, 9) Ζωοδόχου Πηγῆς Μοναστηρακίου καὶ 10) Γενεθλίου τῆς Θεοτόκου Πλαγιαρίου, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τῶν 'Ιερῶν Κανόνων καὶ Νόμων τοῦ Κράτους προβλεπόμενα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσίευσως τῆς παρούσης προκηρύξεως ἐν τῷ Δελτίῳ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» ὑποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ ἀπαιτούμενα πιστοποιητικά.

Ἐν Ἐδέσση τῆ 23ῃ Ἰουνίου 1977

† Ὁ Ἐδέσσης, Πέλλης καὶ Ἀλμοπίας ΚΑΛΙΝΙΚΟΣ

'Ιερὰ Μητρόπολις Θεσσαλιώτιδος καὶ Φαναριοφερσάλων

Προκειμένου νὰ προδῶμεν εἰς τὴν πλήρωσιν κενῆς θέσεως Ἱεροκήρυκος τῆς καθ' ἡμᾶς Ἱερᾶς Μητροπόλεως, κατόπιν τῆς ὑπ' ἀριθ. 1195)31.3.77 πράξεως τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, δημοσιευθείσης εἰς τὸ ὑπ' ἀριθ. 97)δ. 4.1977 ΦΕΚ (τεῦχος Α'), καλοῦμεν τοὺς ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ Νόμου δριζύμενα προσόντα κληρικούς, ὅπως ἐντὸς εἴκοσι (20) ἡμερῶν ἀπὸ τῆς δημοσίευσως τῆς παρούσης ὑποβάλλωσιν σχετικὴν αἴτησιν μετὰ τῶν νομίμων δικαιολογητικῶν εἰς τὰ Γραφεῖα τῆς καθ' ἡμᾶς Ἱερᾶς Μητροπόλεως.

Ἐν Καρδίτῃ τῆ 23ῃ Ἰουνίου 1977

† Ὁ Θεσσαλιώτιδος καὶ Φαναριοφερσάλων ΚΛΕΟΠΑΣ

'Ιερὰ Μητρόπολις Πολυανῆς καὶ Κιλκισίου

Προκειμένου νὰ προδῶμεν εἰς τὴν πλήρωσιν τῶν θέσεων Β' καὶ Γ' Ἱεροκήρυκων παρὰ τῆ καθ' ἡμᾶς Ἱερᾶς Μητροπόλεως, προσκαλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς εἰκοσαήμερου ἀπὸ τῆς δημοσίευσως τῆς παρούσης εἰς τὸ Περιοδικὸν «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» ὑποβάλλωσιν εἰς τὰ Γραφεῖα τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως τὰ ὑπὸ τοῦ νόμου δριζύμενα δικαιολογητικά.

Ἐν Κιλκίῃ τῆ 23ῃ Ἰουνίου 1977

† Ὁ Πολυανῆς καὶ Κιλκισίου ΑΜΒΡΟΣΙΟΣ

'Ιερὰ Μητρόπολις Κερκύρας καὶ Παξῶν

Ἐχοντας ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ ἀρθροῦ 33 τοῦ Κανονισμοῦ ὑπ' ἀριθ. 2)1969 «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἐνοριῶν καὶ Ἐφημερίων», προκειμένου νὰ προδῶμεν εἰς τὴν ἀνακήρυξιν ὑποψηφίου διὰ τὴν πλήρωσιν τῆς κενῆς ἐφημεριακῆς θέσεως τοῦ Ἱ. Ναοῦ Ἁγίου Ἀρσενίου Ἄνω Λευκίμης, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τῶν Ἱερῶν Κανόνων, Ἐκκλησιαστικῶν Νόμων καὶ Κανονισμῶν ἀπαιτούμενα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσίευσως τῆς παρούσης προκηρύξεως ἐν τῷ Δελτίῳ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» ὑποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ ἀπαιτούμενα δικαιολογητικά καὶ πιστοποιητικά διὰ τὰ περαιτέρω.

Ἐν Κερκύρᾳ τῆ 24ῃ Ἰουνίου 1977

† Ὁ Κερκύρας καὶ Παξῶν ΠΟΛΥΚΑΡΠΟΣ

'Ιερὰ Μητρόπολις Ἄρτης

Ἐχοντας ὑπ' ὄψει: 1) τὰ ἀρθρα 1 καὶ 2 τοῦ Ν.Δ. 1398)73 «περὶ συστάσεως ὀργανικῶν θέσεων Διακόνων», 2) τὴν ὑπ' ἀριθ. 204 καὶ ἀπὸ 23.11.1973 ἀπόφασιν ἡμῶν «περὶ συστάσεως δέκα (10) Ὄργανικῶν θέσεων Διακόνων ἐν τῇ Ἱερᾷ Μητροπόλει Ἄρτης» καὶ 3) τὸ ἀρθρον 33 παράγρ. 2 καὶ 3 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2)1969 Κανονισμοῦ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος «περὶ Ἱερῶν Ναῶν καὶ Ἐφημερίων» καὶ προκειμένου νὰ προδῶμεν εἰς τὴν πλήρωσιν τῶν κενῶν Ὄργανικῶν θέσεων Διακόνων τῶν Ἐνοριακῶν Ναῶν: 1) Ἁγίου Νικολάου Ἄρτης καὶ 2) Ἁγίου Γεωργίου Κομποτίου, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ κεκτημένους τὰ ὑπὸ τῶν ἀνωτέρω διατάξεων προβλεπόμενα προσόντα, ὅπως, ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσίευσως τῆς παρούσης εἰς τὸ Δελτίον «ΕΚΚΛΗΣΙΑ», ὑποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ ἀπαιτούμενα δικαιολογητικά, ἵνα προδῶμεν εἰς τὴν ἀνακήρυξιν αὐτῶν ὡς ὑποψηφίων διὰ τὰς ὡς ἄνω θέσεις.

Ἐν Ἄρτῃ τῆ 27ῃ Ἰουνίου 1977

† Ὁ Ἄρτης ΙΓΝΑΤΙΟΣ

'Ιερὰ Μητρόπολις Χαλκίδος

Ἐχοντας ὑπ' ὄψει τὸ ἀρθρον 33 παρ. 2 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2)69 Κανονισμοῦ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἐνοριῶν καὶ Ἐφημερίων», καλοῦμεν τοὺς ἔχοντας τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ἵνα καταλάβωσιν τὴν κενὴν ἐφημεριακὴν Β' ὀργανικὴν θέσιν τακτικοῦ ἐφημερίου τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ Γεν. Θεοτόκου Σκιαθοῦ, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσίευσως τῆς παρούσης εἰς τὸ Περιοδικὸν «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» ὑποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ ὑπὸ τοῦ Νόμου δριζύμενα δικαιολογητικά διὰ τὰ περαιτέρω.

Ἐν Χαλκίδι τῆ 1ῃ Ἰουλίου 1977

† Ὁ Χαλκίδος ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ

'Ιερὰ Μητρόπολις Μαντινείας καὶ Κυνουρίας

Ἐχοντας ὑπ' ὄψει: 1) τὸ ὑπ' ἀριθ. 1398)73 Ν.Δ., «περὶ συστάσεως ὀργανικῶν θέσεων Διακόνων κ.λπ.», 2) τὴν ὑπ' ἀριθ. 130)7.7.1973 ἡμετέραν ἀπόφασιν, «περὶ κατανομῆς τῶν ὀργανικῶν θέσεων Διακόνων εἰς Ἐνοριακοὺς Ἱεροὺς Ναοὺς τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Μαντινείας καὶ Κυνουρίας» καὶ 3) τὸν ὑπ' ἀριθ. 2)1969 Κανονισμὸν «περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἐνοριῶν καὶ Ἐφημερίων», καὶ προκειμένου νὰ προδῶμεν εἰς τὴν ἀνακήρυξιν ὑποψηφίου πρὸς πλήρωσιν τῆς κενῆς ὀργανικῆς θέσεως Ἱεροδιακόνου τοῦ Ἐνοριακοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ Ἁγίας Βαρβάρας Τριπόλεως, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως, ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσίευσως τῆς παρούσης ἐν τῷ Περιοδικῷ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ», ὑποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ σχετικὰ δικαιολογητικά διὰ τὰ περαιτέρω.

Ἐν Τριπόλει τῆ 2ῃ Ἰουλίου 1977

† Ὁ Μαντινείας καὶ Κυνουρίας ΘΕΟΚΑΝΤΟΣ

'Ιερὰ Μητρόπολις Μεγάρων καὶ Σαλαμίνος

Ἐχοντας ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ ἀρθροῦ 33 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2)1969 Κανονισμοῦ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἐνοριῶν καὶ Ἐφημερίων», καλοῦμεν τοὺς ἔχοντας τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα πρὸς κατάληψιν τῆς κενῆς ἐφημεριακῆς θέσεως τακτικοῦ ἐφημερίου τοῦ Ἱεροῦ Ἐνοριακοῦ Ναοῦ Εἰσοδίων Θεοτόκου Ἀμπελακίου Σαλαμίνος, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσίευσως τῆς παρούσης εἰς τὸ Περιοδικὸν «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» ὑποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ ὑπὸ τοῦ Νόμου δριζύμενα δικαιολογητικά διὰ τὰ περαιτέρω.

Ἐν Μεγάρῃ τῆ 8ῃ Ἰουλίου 1977

† Ὁ Μεγάρων καὶ Σαλαμίνος ΒΑΡΘΟΛΟΜΑΙΟΣ

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ — ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ

Παγκρατίου Μπρούσαλη, Ίερομ., Τό θνομα Χριστιανός, Άγιου Γρηγορίου Νύσσης. (Εισαγωγή - Μετάφραση - Σχόλια), Άθήνα 1977.

Ηλία Β. Οίκονόμου, Γραμματική Άρχαίας Έβραϊκής Γλώσσης, Εισαγωγή - Κανόνες - Πίνακες, Έκδόσεις Πανεπιστημίου Άθηνών, Άθήνα 1976, σελ. 308.

Τιμοθέου, Μητροπ. Γορτύνης και Άρχαδίας, Έκκλησία και Κόσμος, Β' Νιάτα και Πίστις, Έκδ. «Παναγία Καλυβιανή», Καλυβιανή - Μοίρες - Έράκλειο Κρήτης, 1977.

Βασιλείου Γ. Άτέση, Μητροπ. πρ. Λήμνου, Συμβολή εις την ιστορίαν της έν Πάτριμ ιεράς Μονής του εθαγγελιστου Ιωάννου του Θεολόγου, Άρχιερείς - Άδελφοί αυτής από του 1550 και έντεθεν, Άθήνα 1977.

Τοῦ αὐτοῦ, Έκ του Άρχείου μου, και Συναγωγή επιστολών 1970 - 1976, τεῦχος Γ', Άθήνα 1977.

Τοῦ αὐτοῦ, Ο Πατριάρχης Άθναγόρας ως Διάκονος και ύπάλληλος της Μητροπόλεως Άθηνών (1919-1922), Ιωάννινα 1975, σελ. 16.

Βασιλείου Σ. Ψευτογκά, Δρ. θ., Υφηγητου Παν/μιου, Άνωθμων άνέκδοτοι όμιλία εις τον Σπαυρόν και τό πάθος του Κυριου. Θεολογική 1976.

Μακεδονικά, Σύγγραμμα Περιοδικών της Έταιρείας Μακεδονικών Σπουδών, Έπιμέλεια Γ. Θεοχαρίδη, Δ. Κανατούλη, Σ. Παπαδοπούλου, Φ. Πέτσα, Τόμος 16ος 1976, Θεολογική 1976.

Β. Δ. Κυριαζοπούλου, Τά πανήντα χρόνια του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης 1926 - 1976.

Έλευθερίου Δημ. Τσαγκαράκη, Ίερέως - Έφημερίου, Έμμετρα κηρύγματα, των έκτός Τριφιδίου και Πεντηκοσταρίου Κυριακών όλου του έτους, Άθήνα 1975, σ. 101.

Τοῦ αὐτοῦ, Έμμετρα κηρύγματα, Κυριακών Τριφιδίου και Πεντηκοσταρίου, Άθήνα 1975, σ. 58.

Ηπειρωτική Έστία, Μηνιαία Έπιθεώρησις, Έτος ΚΕ', Ιωάννινα 1976.

Όμολογία, Μηνιαία Έκδοσις ένημερώσεως και πνευματικής οικοδομής της Ίερας Μητροπόλεως Νικαίας. Περίοδος Γ', Έτος Γ'.

Γνωριμία, Διμηνιαίον Δελτίον Ένημερώσεως και Πνευματικής Οικοδομής, Ίερας Μητροπόλεως Άλεξανδρουπόλεως και Σαμοθράκης.

Ό Ποιμήν, μηνιαίον Έκκλησιαστικόν Περιοδικόν έκδιδόμενον προνοία του Σεβ. Μητροπολίτου Μυτιλήνης, Έτος ΜΒ', Ιαν. 1977, άριθ. 1.

Μαρίας Μάτσαρη - Μιχαήλ, Έμεις και τό παιδί μας, Άθήνα.

Της αὐτῆς, Μητέρες όλου του Κόσμου, Άθήνα.

Η Φωνή του Μεγάλου Χωρισού (Εδρυταις), Άθήνα, Ιούλιος - Δεκέμβριος 1976, σελ. 24.

Συμεών Π. Κούτσα, Άρχιμ., Η Κοινωνία του Άγ. Πνεύματος, Άθήνα 1977, σ. 36.

Τοῦ αὐτοῦ, Οι Τρεις Ίεράρχες και η άγωνία του συγχρόνου άνθρώπου, Άθήνα 1977, σ. 19.

Τιμοθέου Ματθαίακη, Μητροπ. Ν. Ίωνίας και Φιλαδελφείας, Έόρτια Μηνύματα, Άθήνα 1977, σ. 131. Πατερικά Έκδόσεις «Γρηγόριος ό Παλαμάς»:

1. Γρηγορίου του Θεολόγου, Λόγοι Δογματικοί, Τόμος 4ος, Θεσσαλονίκη 1976.

2. Γρηγορίου Θεολόγου: 1. Ό Χριστός Πάσχω, 2. Έπη δογματικά, Τόμος 8ος, Θεσσαλονίκη 1977.

Κιμωλικά, Τόμος Ζ', έν Άθήναις 1977, σελ. 370.

«Ακτινες», Έκυκλοφόρησε τό τεῦχος Ματου του περιοδικου «Ακτινες» με άρθρα, μελέτες, και πληροφορίες γύρω από τά σύγχρονα πνευματικά και κοινωνικά προβλήματα.

« ΕΚΚΛΗΣΙΑ »

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
Έκδιδόμενον κατά δεκαπενθήμερον

ΕΠΟΠΤΕΥΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† Ό Νικαίας ΓΕΩΡΓΙΟΣ

† Ό Περιστερίου ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΚΩΝ. Γ. ΜΠΟΝΗΣ

Καθηγητής του Πανεπιστημίου

ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ

Α) Έσωτερικού: Δραχμαί 300 έτησίως.

Β) Έξωτερικού: Δολάρια 12 έτησίως.

Τιμή έκάστον τεύχους μετά του «ΕΦΗΜΕΡΙΟΥ»
δρχ. 15.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Κωνστ. Γ. Μπόνη, Καθηγητου του Πανεπιστημίου Άθηνών, Έπι τη Κοιμήσει της Θεομήτορος.

Άρχιμ. Μελετίου Καλαμαρά, Η ένθρόνισις του Μακαριωτάτου Πατριάρχου Ρουμανίας κ. Ίουστίνου.

Μητροπ. Περιστερίου Άλεξάνδρου, Ό Μακαριώτατος Δρ. Ίουστίνος Μωύσescu (Ό νέος Πατριάρχης της Όρθόδοξου Ρουμανικής Έκκλησίας).

Μητροπ. Μεσσηνίας Χρυσοστόμου, Άττικης Δωροθέου, Θεοφ. Θεοδωρακοπούλου, Έκθεσις περι των απόψεων της Έκκλησίας διά την Διοίκησιν και Διαχείρισιν των μη Ένοριακών Ναών των Κοιμητηρίων.

Μητροπ. Περιστερίου Άλεξάνδρου, Ζωντανή Εικόνα της σημερινής Νεολαίας.

Μητροπ. Γέροντος Χαλκιδόνος κ. Μελίτωνος, Παραίνετική όμιλία προς τον Θεοφιλέστατον έψηφισμένον έπίσκοπον Σεβαστείας κ. Θεόκλητον κατά την εις Άρχιερέα χειροτονίαν αυτού, τελεσθεισαν έν τῷ Πανσέπτῳ Πατριαρχικῷ Ναῶ τῇ 22α Ματου 1977.

Μητροπ. Γαρδικίου Χρυσοστόμου, Ό Νεοκαισαρείας Χρυσόστομος Κορωνάιος.

Άρχιμ. Παντελεήμονος Μπεζενίτη, Γραμ. της Ί. Συνόδου, Ό Άπόστολος Παύλος όδηγός σε μιá νέα πορεία.

Γεωργίου Άντ. Γαλίτη, Καθηγ. του Παν/μιου Θεσ. Η Προσυνδική Διάσκεψις της Γενεύης και ό κατάλογος θεμάτων της Ρόδου.

Άρχιμ. Τιμοθέου Σ. Τριβιζά, «Η Έκκλησία έν Πορεία».

Παρατηρήσεων στήλη.

Έκκλησιαστικά Χρονικά.

Βιβλιοκρισίαι.

Παράρτημα.

Νέα Βιβλία και Περιοδικά.

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΗΣ ΔΙΑΚΟΝΙΑΣ Άθήναι Ιαίου 1 — Τηλ. 710.734

Προϊστάμενος Τυπογραφείου: Ίωάννης Μιχαήλ. Άναστασία 3, Ζωγράφου. Τηλ. 787.978.